

**Program hospodárskeho a sociálneho
rozvoja mestskej časti Bratislava –
Rača na roky 2021 – 2030**

Obsah

Obsah	2
Úvod	5
Východiskové dokumenty	6
Agenda 2030	6
Vízia a strategia rozvoja Slovenska do roku 2030	6
Vízia Slovenska do roku 2030	7
Partnerská dohoda SR	7
Ciele politiky súdržnosti Partnerskej dohody SR:	7
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja BSK na roky 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030	8
Vízia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja	8
Globálny cieľ samosprávneho kraja	9
Cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému	9
Cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívna ochrana prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy	9
Cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou	10
Cieľ 4: Zvýšiť rozmanitosť a kvalitu kultúry a podporiť udržateľnosť turizmu	11
Cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov	11
Cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania	11
Cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia	12
Cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy	12
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta SR Bratislava do roku 2030 – Plán Bratislava 2030	13
Téma: zdravé zelené mesto	13
Téma: starostlivosť o všetkých	15
Téma: kultúrne a atraktívne mesto	16
Téma: funkčný úrad	18
Téma: plánované mesto	19
Téma: dostupné vzdelanie	20
Téma: mobilita v meste	21
Mestská časť Bratislava-Rača – východisková situácia	22
História miestnej časti Bratislava-Rača	22

Administratívno – správne začlenenie	23
Priestorové usporiadanie územia.....	24
Samospráva	25
Komunikácia MČ Bratislava-Rača	26
Partnerské mestá.....	27
Základné demografické ukazovatele mestskej časti Bratislava-Rača.....	29
Prognóza demografického vývoja obyvateľov v miestnej časti Bratislava-Rača.....	30
Prírodný prírastok obyvateľstva	31
Celkový prírastok obyvateľstva.....	32
Počet obyvateľov	33
Vekové zloženie obyvateľstva.....	36
Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov	36
Odhad počtu obyvateľov v časti Malé Krasňany	40
Školstvo	41
Materské školy.....	41
Základné školy	43
Centrá voľného času	45
Stredné školy	46
Školské internáty	46
Školské jedálne	47
Vysoké školy	47
Práca s mládežou.....	48
Sociálne služby, sociálne podniky a komunitný rozvoj.....	50
Sociálne služby poskytované MČ Bratislava-Rača	50
Sociálne služby poskytované Bratislavským samosprávnym krajom.....	55
Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.....	57
Sociálne podniky	59
Komunitný rozvoj.....	59
Kultúra	61
Aktívne záujmové združenia pôsobiace na území MČ Bratislava-Rača v oblasti kultúry .	65
Osobnosti kultúrneho života MČ Rača	65
Šport a rekreácia	66
Verejné priestory, zeleň a občianska vybavenosť	72
Brownfieldy ako problém aj príležitosti na rozvoj územia	74

Identifikácia brownfieldov na území MČ Bratislava-Rača	75
Environmentálne záťaž na území MČ Bratislava-Rača	78
Bezpečnosť	79
Komunálny odpad	79
Doprava a dopravná infraštruktúra.....	81
Výsledky ankety o problémoch a pozitívach MČ Bratislava-Rača	81
Vyhodnotenie ankety – najväčšie problémy v MČ Rača.....	82
Vyhodnotenie ankety - pozitíva v MČ Rača	85
Prieskum potrieb a očakávaní špecifických skupín obyvateľov MČ.....	86
Strategický plán PHSR MČ Bratislava-Rača	88
Realizácia, monitorovanie a hodnotenie PHSR.....	105

Úvod

Plánovanie rozvoja územia je pre samosprávu dôležitým prvkom riadenia. Potrebu plánovacieho dokumentu – programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce – stanovuje aj zákon NRSR 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja ako strednodobého rozvojového dokumentu. Spolu s územným plánom a programovým rozpočtom obce patrí program rozvoja obce medzi základné dokumenty rozvoja obce (mestskej časti, mesta). Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

V súčasnosti by na Slovensku kvalitný rozvoj obcí, miest a regiónov kvôli mnohoročnému investičnému dlhu v rôznych sektoroch, ktoré samospráva zabezpečuje na svojom území, nemohol byť realizovaný bez externých finančných zdrojov. Schválenie programu rozvoja obce je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov, najmä z fondov Európskej únie.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030 nadväzuje na paralelne spracovávané európske, štátne a krajské strategické dokumenty, ako aj na program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy Plán Bratislava 2030. Výzvou na najbližšie obdobie bude ukončenie plánovania na všetkých úrovniach a následne efektívna spolupráca medzi nimi na hľadaní prienikov a realizácii najlepších riešení. Práve samospráva mestskej časti v Bratislave, keďže je súčasťou hlavného mesta SR, je významne a neoddeliteľne prepojená s rozhodovaním na vyšších úrovniach verejnej správy – od celomestskej cez krajskú až po štátnu.

Tvorba tohto dokumentu bola ovplyvnená aj mimoriadnou situáciou spojenou s pandémiou COVID-19, v rámci ktorej boli prijímané rôzne pandemické opatrenia, ovplyvňujúce chod samosprávy, škôl, inštitúcií, podnikov atď. Dlhodobé plánovanie v tomto ťažkom období často muselo ustúpiť operatívnym činnostiam na ochranu zdravia a života. Preto aj spolupráca s verejnosťou pri tvorbe PHSR bola vybraná v každej fáze podľa možností pandemických opatrení, ako aj podľa vnímania stavu vyčerpania spoločnosti, komunit a jednotlivcov.

Verejnosť a predstavitelia inštitúcií na území mestskej časti Bratislava-Rača boli oslovení v prvej fáze spracovania formou ankety na opísanie hlavných pozitívnych a negatívnych stránok života v mestskej časti, formou štyroch fokusových skupín zameraných na zraniteľné cieľové skupiny obyvateľiek a obyvateľov a v návrhovej fáze pred schválením miestnym zastupiteľstvom mestskej časti.

Východiskové dokumenty

Agenda 2030

Dokument „Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj“ je súhrnom globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Na národnej úrovni bolo definovaných **6 prioritných oblastí pre Slovensko**:

1. Vzdelanie pre dôstojný život,
2. Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
3. Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
4. Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
5. Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
6. Dobré zdravie.¹

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030²

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 (ďalej len „Slovensko 2030“) je základným implementačným dokumentom plnenia národných priorít Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj Organizácie spojených národov v Slovenskej republike. Zároveň **plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR** v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. „Slovensko 2030“ definuje priority a ciele rozvoja Slovenska v troch integrovaných rozvojových programoch pokrývajúcich kľúčové oblasti rozvoja: ochrana a rozvoj zdrojov, ich udržateľné využívanie a rozvoj komunít. Priority a ciele dlhodobej stratégie udržateľného rozvoja budú ďalej rozpracované v Národnom investičnom pláne, odvetvových stratégiách jednotlivých orgánov ústrednej štátnej správy, programoch hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov, miest a obcí a zároveň budú premietnuté do prípravy nového programového obdobia EU 2021 – 2027, predovšetkým do Partnerskej dohody a Operačného programu Slovensko.

Slovensko 2030 stojí na šiestich národných prioritách implementácie Agendy 2030, ktoré sú integrované do troch rozvojových programov:

- ochrana a rozvoj zdrojov,
- udržateľné využívanie prírodných zdrojov,
- rozvoj komunít.

Princípmi Slovensko 2030 sú:

- environmentálna a hospodárska udržateľnosť,
- kvalita života ako rozhodujúci faktor verejných politík,
- efektívnosť, synergia, subsidiarita, sebestačnosť a integrácia,
- dôraz na priority.

Centrálnym pilierom Slovensko 2030, v súlade s globálnou Agendou 2030, ako aj s Európskou zelenou dohodou je udržateľnosť: dôraz na ochranu životného prostredia na Slovensku, strategické plánovanie a udržateľný rozvoj, zosúladenie priorít s rozvojovým potenciálom regiónov a rozvoj

¹ Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, <https://www.mirri.gov.sk>

² Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030, <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>

priemyslu založeného na zelenej transformácii a vysokej pridanej hodnote, automatizácii, trhových službách, digitálnej ekonomike, inováciách a výskume a vývoji.

Slovensko 2030 je určené všetkým; ako východiskový dokument pre tvorbu politík najmä ministerstvám, ostatným ústredným orgánom štátnej správy a orgánom územnej samosprávy, ktoré sa ňou budú riadiť pri plánovaní programov podpory a rozvojových projektov.

Vízia Slovenska do roku 2030

Slovensko je krajina s vysokou životnou úrovňou, kvalitnými verejnými službami a zdravým životným prostredím pre všetkých obyvateľov. Rozvoj Slovenska sa opiera o vitálne regióny so vzdelaným a produktívnym ľudským kapitálom, fungujúcou ekonomikou a kvalitnou infraštruktúrou. Ekonomický rozvoj sa opiera o inovácie a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou. To vedie k rastu životnej úrovne obyvateľov a vyváženému pomeru práce a rodinného (spoločenského) života.

To znamená:

- krajina – kvalitné miesto na život, štát, ktorý efektívne plní svoje funkcie a verejný sektor s kvalitnými a dostupnými službami,
- obyvatelia – rovnosť príležitostí pre každého jednotlivca a rovnaký prístup ku každému jednotlivcovi,
- komunity – zodpovednosť, spolupráca, solidarita,
- regióny – priestor pre napĺňanie potrieb človeka,
- rozvoj – zlepšovanie kvality života,
- udržateľnosť – využívanie zdrojov spôsobom, ktorý neobmedzí budúce generácie,
- prostredie – zachovanie a udržateľný rozvoj prírodného prostredia a kultúrneho dedičstva ako predpoklad pre zdravý a plnohodnotný život,
- bezpečnosť – odolnosť a pripravenosť štátu na vonkajšie a vnútorné ohrozenia,
- plnohodnotný život – život prežitý v zdraví, vyváženosť práce a ostatných súčastí života, dostatočný priestor pre vzdelávanie a kultúrne vyžitie.

Slovensko je krajina úspešných udržateľne sa rozvíjajúcich regiónov, ktorá poskytuje kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život všetkých obyvateľov.³

Partnerská dohoda SR⁴

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý spracováva Slovenská republika za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021 – 2027. Partnerskú dohodu SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou. K Partnerskej dohode prebieha od decembra 2020 proces posudzovania vplyvov na životné prostredie - Strategické hodnotenie životného prostredia (SEA) podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V procese prípravy Partnerskej dohody SR bol identifikovaný návrh prioritných oblastí podpory v rámci 5 cieľov politiky súdržnosti.

Ciele politiky súdržnosti Partnerskej dohody SR:

- Cieľ 1 Inteligentnejšia a konkurencieschopnejšia Európa
- Cieľ 2 Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa

³ Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030, <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>

⁴ Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, Oznámenie o strategickom dokumente, december 2020, https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/Ozn%C3%A1menie-Partnersk%C3%A1-dohoda-n%C3%A1vrh_final4.pdf

- Cieľ 3 Prepojenejšia Európa
- Cieľ 4 Sociálnejšia Európa
- Cieľ 5 Európa bližšie k občanom.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja BSK na roky 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030

Bratislavský samosprávny kraj začal od mája 2019 intenzívne pracovať na tvorbe Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR BSK) na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030). Je to kľúčový dokument, ktorý nastavuje smer a priority rozvoja kraja a zároveň slúži ako nástroj na čerpanie verejných prostriedkov a eurofondov na nasledujúcich 10 rokov.

Vychádza z poznania aktuálnej situácie a problémov kraja, možných rizík a ohrození vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie. Jeho cieľom je zabezpečiť kontinuálny rozvoj kraja po zohľadnení problémov a očakávaní obcí, miest, súkromného sektora a iných socioekonomických partnerov BSK. Tvorí ho analytická časť, strategická časť a akčný plán. Súčasťou je aj SWOT analýza, ktorá presne definuje silné a slabé stránky kraja, možné príležitosti, ktoré môže BSK využiť a ohrozenia, ktorým sa musí vyvarovať.⁵

Z ekonomického pohľadu patrí Bratislavský kraj medzi najvýkonnejšie regióny v Európe. Z pohľadu výšky HDP na obyvateľa mu patrí 10. miesto (rok 2019). V praxi sa však ekonomické bohatstvo neodzrkadľuje v úrovni kvality života jeho obyvateľov. Z pohľadu sociálneho rozvoja (ktorý je v rámci EÚ meraný napríklad prostredníctvom indexu sociálneho pokroku) mu v roku 2016 patrilo až 181. miesto (z celkového počtu 272 regiónov v Únii). Výsledný index hovorí o naplnení základných ľudských potrieb, životného blaha a možnosti realizácie sa. Dlhodobým cieľom kraja by preto malo byť výraznejšie zlepšenie sociálneho rozvoja a tým aj výraznejší posun v hodnotení indexu sociálneho pokroku (minimálne do prvej stovky regiónov).⁶

Vízia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja

Bratislavský samosprávny kraj ako moderný región s vysokou kvalitou života a životného prostredia, atraktívnou a ekologickou verejnou dopravou, kvalitnou zdravotnou starostlivosťou, dostupnými sociálnymi službami, moderným školstvom a špičkovým výskumom aj v medzinárodnom porovnaní, ktorý pri rozvojových aktivitách využíva najmodernejšie technológie a riešenia šetrné voči životnému prostrediu.⁷

Pre naplnenie dlhodobej vízie rozvoja kraja bola stanovená štruktúra cieľov zahŕňajúca hlavný (globálny) cieľ rozvoja a ďalšie strategické (na úrovni priorít) a špecifické ciele (na úrovni strategických investičných balíčkov).

⁵ <https://bratislavskykraj.sk/urad-bsk/program-hospodarskeho-rozvoja-a-socialneho-rozvoja-bsk/>

⁶ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 10

⁷ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 10

Globálny cieľ samosprávneho kraja

Posilniť udržateľnosť mobility, zefektívniť ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia, skvalitniť systém vzdelávania, zefektívniť podporu kultúrneho dedičstva, turizmu, športu a podnikania, podporiť kvalitnú vybavenosť územia a zlepšiť riadenie verejnej správy.⁸

Globálny cieľ znamená v jednotlivých prioritných (rozvojových) oblastiach uplatňovať princípy udržateľného využívania prírodných zdrojov s čo najmenšími negatívnymi dopadmi na životné prostredie a zdravie obyvateľov a zároveň využívať najnovšie poznatky, metódy a technológie pri dosahovaní cieľov rozvoja. Pre napĺňanie globálneho cieľa bolo stanovených **8 strategických cieľov s prioritami**. Pre každú prioritu boli stanovené **strategické investičné balíčky** PHRSR BSK 2021-2027 (s výhľadom do roku 2030) v kontexte národných priorít implementácie Agendy 2030⁹:

Cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Priorita 1: Udržateľná mobilita

- 1.1 Zvyšovanie kapacít a modernizácia železníc, koľajovej a dráhovej dopravy
- 1.2 Zabezpečenie plynulosti a odstránenie kolíznych bodov v cestnej doprave
- 1.3 Podpora nemotorovej dopravy a služieb zdieľanej mobility
- 1.4 Podpora rozvoja integrovaného dopravného systému
- 1.5 Rozvoj ostatných druhov dopravy

Na úrovni priority 1 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority:¹⁰

- A. Modernizácia a skapacitnenie koľajovej dopravy na území mesta Bratislava. Nositeľ: ŽSR.
- B. Modernizácia a skapacitnenie koľajovej dopravy na tratiach 120 (smer Pezinok), 130 (smer Senec) a 131 (smer Dunajská Streda) vrátane budovania TIOPov a nadväznej infraštruktúry. Nositeľ: ŽSR, obce.
- C. Rozširovanie existujúcej siete električkovej dopravy (predĺženie Ružinovskej radiály na TIOP Ružinov, predĺženie Karlovesko-dúbravskej radiály na TIOP Bory, vybudovanie trate Šafárikovo nám. - Košická - Saleziáni a Biskupickej radiály s napojením na TIOP Podunajské Biskupice) Nositeľ: Hl. m. SR Bratislava.

Cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívna ochrana prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie

- 2.1 Ochrana povrchových a podzemných vôd
- 2.2 Adaptačné a mitigačné opatrenia zamerané na zmenu klímy, udržateľné využívanie lesov a protipovodňová ochrana a podpora biodiverzity
- 2.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a udržateľná energetika
- 2.4 Dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych záťaží
- 2.5 Podpora obehového hospodárstva
- 2.6 Environmentálne vzdelávanie, výchova a osвета
- 2.7 Environmentálne plánovanie a monitorovanie
- 2.8 Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

⁸ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 11

⁹ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 12, 14

¹⁰ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 18

Na úrovni priority 2 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority (**v rámci sú kľúčové projekty, v ktorých sú ako zodpovedné subjekty uvedené aj mestské časti hl. mesta SR Bratislava**):¹¹

A. Ochrana povrchových a podzemných vôd na území kraja. Zodpovední: BVS, a. s., obce a mestá, Hl. m. SR Bratislava

B. Dekontaminácia a odstraňovanie veľkých environmentálnych záťaží na územiach s dopadom na územia chránených vodohospodárskych zdrojov. Zodpovední: MŽP SR, pôvodca znečistenia

C. Budovanie a modernizácia infraštruktúry odpadového hospodárstva na území kraja a podpora prechodu na obehové hospodárstvo. Zodpovední: obce a mestá, OLO, a.s., hl. m. SR Bratislava

D. Ochrana prírody, biodiverzity a krajiny, mitigačné a adaptačné opatrenia na zmenu klímy v oblastiach najviac postihnutých negatívnymi dopadmi zmeny klímy. Zodpovední: mestá, obce, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, Hl. m. SR Bratislava, Bratislavský samosprávny kraj, MŽP SR

E. Zvyšovanie energetickej efektívnosti. Zodpovední: štát, SIEA, súkromné spoločnosti, mestá, obce, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, hl. m. SR Bratislava, Bratislavský samosprávny kraj

F. Kvalita ovzdušia. Zodpovední: SHMÚ, Bratislavský samosprávny kraj

G. Podpora tradičnej a regionálnej potravinárskej a poľnohospodárskej výroby (a remesiel). Zodpovední: MAS, subjekty pôsobiace v odvetví poľnohospodárstva (SHR, MSP, družstvá, záujmové združenia).

Cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

3.1 Kvalitné vzdelávanie pre inteligentnú špecializáciu v zmysle konceptu SMART školy

3.2 Bratislavský kraj ako líder vo výskume a inováciách

3.3 Šport, mládež a záujmová činnosť

Na úrovni priority 3 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority (**v rámci sú kľúčové projekty, v ktorých sú ako zodpovedné subjekty uvedené aj mestské časti hl. mesta SR Bratislava**):¹²

A. Rozširovanie a modernizácia kapacít materských škôl a im príslušnej infraštruktúry so zavedením prvkov "SMART" školy (zelené, digitálne, inkluzívne opatrenia a opatrenia zamerané na otvorenosť a využiteľnosť areálov). Zodpovední: mestá, obce, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, súkromní zriaďovatelia škôl

B. Rozširovanie a modernizácia kapacít základných škôl a im príslušnej infraštruktúry so zavedením prvkov "SMART" školy (zelené, digitálne, inkluzívne opatrenia a opatrenia zamerané na otvorenosť a využiteľnosť areálov). Zodpovední: mestá, obce, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, súkromní zriaďovatelia škôl

C. Podpora budovania centier odborného vzdelávania a prípravy (predpoklad 7 nových a podpora 5 existujúcich COVP). Zodpovední: Bratislavský samosprávny kraj, súkromní zriaďovatelia

D. Optimalizácia a modernizácia štruktúry študijných odborov na stredných školách (budovanie integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier "kampusov" - predpoklad 5 kampusov, podpora špecializácie gymnázií - budovanie odborných a jazykových učební; zavádzanie nových ŠO; rozširovanie duálneho vzdelávania) . Zodpovední: Bratislavský samosprávny kraj, súkromní zriaďovatelia.

E. Komplexná modernizácia a dobudovanie vzdelávacej a inej infraštruktúry vysokých škôl a zavádzanie prvkov "SMART" školy na území hl. mesta Bratislava, vrátane modernizácie a doplnenia materiálno-technického vybavenia. Zodpovední: vysoké školy a univerzity, štát (MH SR, MŠ SR, CVTI)

F. Vznik a podpora Regionálneho inovačného klastra . Zodpovední: Bratislavský samosprávny kraj, hl. m. SR Bratislava, vysoké školy a univerzity, SAV, súkromný sektor, CVTI, MH SR, MŠ SR

G. Dobudovanie, modernizácia a dovybavenie siete výskumných centier, technologických centier, inovačných hubov a vedeckých parkov a laboratórií vysokých škôl a vedeckých ústavov vrátane podpory ľudských

¹¹ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 25

¹² Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 29

zdrojov a výskumných aktivít v oblastiach RIS3, doménach inteligentnej špecializácie a internacionalizácia výskumu. Zodpovední: vysoké školy a univerzity, SAV, SIEA, MH SR, MŠ SR

- H. Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, zlepšenie inovačných kapacít podnikov a podpora zvýšenia produktivity podnikateľského sektora a investícií podnikov do výskumu a inovácií. Zodpovední: súkromné spoločnosti (najmä MSP), SIEA, SBA, CVTI, MH SR, MŠ SR.

Cieľ 4: Zvýšiť rozmanitosť a kvalitu kultúry a podporiť udržateľnosť turizmu

Priorita 4: Udržateľný turizmus a rozmanitá kultúra

4.1 Využitie potenciálu vodného turizmu

4.2 Zlepšenie podmienok pre rozvoj turizmu v prírode a vidieckeho turizmu

4.3 Inovatívna ponuka produktov turizmu a budovanie doplnkovej infraštruktúry

4.4 Rozvoj kultúry a kultúrno-kreatívneho priemyslu

Na úrovni priority 4 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority (v rámci sú **kľúčové projekty**, v ktorých sú ako zodpovedné subjekty uvedené aj mestské časti hl. mesta SR Bratislava):¹³

- A. Záchrana, obnova a nové využitie národných kultúrnych pamiatok na území kraja (...Koloničova kúria v Rači...). Zodpovední: mestá, obce, hl. m. SR Bratislava, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, rozpočet Bratislavského samosprávneho kraja, cirkvi, štát.
- B. Využitie potenciálu vodného bohatstva kraja na rozvoj turizmu, predovšetkým prostredníctvom budovania a modernizovania infraštruktúry vodného turizmu. Zodpovední: mestá, obce, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, súkromný sektor, MAS, OOCR, KOČR.
- C. Nová budova pre kongresy/konferencie a kultúru v Bratislave (nové veľkokapacitné kultúrno-kongresové centrum). Zodpovedný: Hl. m. SR Bratislava, súkromný sektor, štát, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**.
- D. Zlepšovanie podmienok pre rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu (na území miest a mestských častí hl. mesta SR Bratislava). Zodpovední: štát, mestá, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, Nadácia Cvernovka, súkromný sektor, občianske združenia, neziskové organizácie.
- E. Rozvoj ekoturizmu, vidieckeho turizmu a agroturizmu. Zodpovední: mestá, obce, súkromný sektor, rozpočet Bratislavského samosprávneho kraja, MAS, OOCR, KOČR.

Cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

5.1 Komplexná zdravotná starostlivosť

Na úrovni priority 5 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority (v rámci sú **kľúčové projekty**, v ktorých sú ako zodpovedné subjekty uvedené aj mestské časti hl. mesta SR Bratislava):¹⁴

- A. Zlepšovanie zdravotnej starostlivosti v nemocniciach s regionálnou / celoštátnou pôsobnosťou. Zodpovedný: štát (UNB)
- B. Zlepšovanie dostupnosti zdravotnej starostlivosti v regiónoch (ústavná a ambulantná starostlivosť, domáca ošetrovateľská starostlivosť, sieť mobilných zariadení). Zodpovední: obce a mestá, **mestské časti hl. m. SR Bratislava**, Bratislavský samosprávny kraj, združenia lekárov, MVO, SZU, ďalší poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

6.1 Dostupné a moderné sociálne služby

¹³ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 33

¹⁴ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 35

6.2 Podpora nájomného bývania

6.3 Sociálna inklúzia pre špecifické ohrozené skupiny obyvateľstva

6.4 Podpora sociálneho podnikania

Na úrovni priority 6 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority (**v rámci sú kľúčové projekty, v ktorých sú ako zodpovedné subjekty uvedené aj mestské časti hl. mesta SR Bratislava**):¹⁵

A. Deinštitucionalizácia a transformácia zariadení sociálnych služieb a SPODaSK a tvorba pracovných miest a benefitov pre zamestnancov zariadení sociálnych služieb. Zodpovední: štát, obce a mestá, *mestské časti hl. m. SR Bratislavy*, Bratislavský samosprávny kraj

B. Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb. Zodpovední: obce a mestá, *mestské časti hl. m. SR Bratislavy*, Bratislavský samosprávny kraj, verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

C. Podpora nájomného bývania (výstavba a rekonštrukcia nájomných bytov). Zodpovední: Hl. m. SR Bratislava, obce a mestá, *mestské časti hl. m. SR Bratislavy*.

Cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

7.1 Modernizácia vybranej technickej infraštruktúry

7.2 Obnova špecifickej občianskej vybavenosti a revitalizácia verejných priestorov

7.3 Predchádzanie rizikám sociálno-patologických javov a eliminácia dôsledkov počas krízových situácií

7.4 Moderná infraštruktúra v oblasti energetiky

Na úrovni priority 7 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority (**v rámci sú kľúčové projekty, v ktorých sú ako zodpovedné subjekty uvedené aj mestské časti hl. mesta SR Bratislava**):¹⁶

A. Budovanie a rozširovanie kamerových systémov, prvkov pasívnej ochrany majetku a osôb za účelom vyššej bezpečnosti. Zodpovední: obce, mestá a *mestské časti hl. m. SR Bratislavy*, Hl. m. SR Bratislava.

B. Budovanie a rozširovanie verejných wifi sietí, vytváranie podmienok pre budovanie 5G siete, modernizácia a budovanie optických sietí a opatrení a aplikácií na zvyšovanie kybernetickej bezpečnosti. Zodpovední: obce, mestá a *mestské časti hl. m. SR Bratislavy*, Bratislavský samosprávny kraj.

C. Budovanie a rozširovanie verejnej infraštruktúry pre alternatívne typy dopravy. Zodpovední: súkromný sektor (v oblasti energetiky), obce a mestá, *mestské časti hl. m. SR Bratislavy*, Hl. m. SR Bratislava.

Cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

8.1 Vytváranie podmienok pre skvalitnenie rozhodovacích procesov verejnej správy a rozvoj procesu participatívneho plánovania

8.2 Podpora systémových zmien.

Na úrovni priority 8 boli zadefinované **kľúčové projekty**, bez ktorých nie je možné dosiahnuť strategický cieľ danej priority (**v rámci sú kľúčové projekty, v ktorých sú ako zodpovedné subjekty uvedené aj mestské časti hl. mesta SR Bratislava**):¹⁷

¹⁵ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 38

¹⁶ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 42

¹⁷ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) – Strategicko-programová časť, s. 49

A. Budovanie analyticko-strategických kapacít hl. m. SR Bratislavy a Bratislavského samosprávneho kraja
Zodpovední: Bratislavský samosprávny kraj, hl. m. SR Bratislava.

B. Rozvoj digitalizácie a skvalitnenie služieb pre občana (digitálne konto občana hl. m. SR Bratislavy, digitalizácia služieb samosprávy). Zodpovedný: Bratislavský samosprávny kraj, hl. m. SR Bratislava.

C. Zmena financovania hl. m. SR Bratislavy a samospráv. Zodpovední: hl. m. SR Bratislava, **mestské časti. hl. m. SR Bratislavy.**

D. Revízia územno-plánovacích a regulačných dokumentov pre riešenie výziev metropolitného regiónu spojených so suburbanizáciou. Zodpovední: Hl. m. SR Bratislava, **mestské časti. hl. m. SR Bratislavy**, Bratislavský samosprávny kraj, obce a mestá.

E. Rozvoj efektívnej cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce. Zodpovední: Bratislavský samosprávny kraj, hl. m. SR Bratislava.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta SR Bratislava do roku 2030 – Plán Bratislava 2030

Hlavné mesto SR Bratislava od roku 2019 pripravuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja do roku 2030 („PHSR Bratislava 2030“). V súčasnosti prebieha jeho prvé predstavenie verejnosti (koniec septembra 2021).¹⁸

Hlavnými témami v tvorbe PHSR Bratislava 2030 sú:

- zelené zdravé mesto,
- starostlivosť o všetkých,
- kultúra v meste,
- funkčný úrad,
- plánované mesto,
- šport v meste,
- dostupné vzdelanie,
- mobilita v meste.

Témy sú rozdelené do niekoľkých ďalších kapitol, pre každú z nich je formulovaná vízia a štruktúra cieľov a opatrení, ktoré obsahujú špecifické ciele, merateľné ukazovatele výsledku, opatrenia a aktivity, ktoré vyvolajú zmenu smerom k špecifickému cieľu. PHSR BA2030 vzniká participatívne a v najbližšom období budú tieto návrhy v procese získavania pripomienok, nových podnetov a návrhov.

Téma: zdravé zelené mesto

Kapitola: životné prostredie

Vízia: Bratislava v roku 2030 ...

... je zeleným mestom zdravých obyvateľov, využíva fenomén Dunaja, jeho ramien a ďalších vodných tokov a plôch pre tvorbu zeleno-modrej kostry a zvýšenie kvality života obyvateľov.

... je prepojená ucelenou sieťou verejných priestorov, ktoré spájajú zelenú a modrú infraštruktúru do uceleného systému mestskej a prírodnej krajiny. Základ tohto prepojenia tvorí kompletizovaný a funkčný územný systém ekologickej stability.

... jej zelená infraštruktúra je dostupná každému do 15 min, najmä skupinám zraniteľným z pohľadu dôsledkov zmeny klímy. Verejné priestory sú prepojené do systému «greenways», poskytujúcich obyvateľkám a obyvateľom pohyb, oddych i priestor pre stretávanie sa rôznych generácií).

... je mestom s jasne určenými nezastavateľnými plochami, kde rozvojové projekty využívajú prírodné blízke opatrenia a prepájajú kompaktné mesto s regiónom.

¹⁸ <https://www.bratislava2030.sk/>

.... je mestom, ktoré v maximálnej miere využíva dažďovú vodu, čím šetrí vodné zdroje, a zároveň je kompletne pokryté infraštruktúrou pre zásobovanie pitnou vodou a odvod odpadovej vody. V roku 2030 má každý obyvateľ a obyvateľka prístup ku kvalitnej pitnej vode.

... iniciatívne pristupuje k riešeniu environmentálnych záťaží, čím mesto zabezpečilo mesto ochranu podzemných vôd, vodárenských zdrojov a pôd pred (nielen) priemyselným a poľnohospodárskym znečistením. Zdroje pitnej vody sú dostatočne ochránené.

... aktívne sleduje kvalitu svojho ovzdušia a znižuje jeho znečistenie. Je mestom, ktoré umožňuje prepravovať sa udržateľne, kde sa ľudia bez ohľadu na vek alebo chodiť pešo, či jazdiť na bicykli, a zároveň môžu dýchať čistý vzduch.

... Bratislava prijala stratégie a kroky, zamerané na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy a koná podľa nich aj za horizont 2030. Znížila svoju uhlíkovú stopu o 40 % a cieľavedome pretvára a rozvíja sieť verejných priestorov bez tepelných ostrovov a schopných zvládať prívateľské dažde.

... buduje kapacity, pripravené odolávať rôznym krízam (zmena klímy, migračná kríza, pandémie, ekonomická kríza, kríza potravinovej bezpečnosti) a posilňuje svoju odolnosť, nezabúdajúc na zraniteľné skupiny obyvateľstva.

... vníma, že lídri v miestnej ekonomike, akademickom sektore, či neziskové organizácie sú aj lídrami v zlepšovaní životného prostredia. .

.. je pozorným partnerom pri riešení tém životného prostredia; prepája aktérov a komunity, ktoré rozvoj mesta zaujíma. Obyvatelia a obyvateľky sa zapájajú do spoločného plánovania, tvorby mestských priestorov a zlepšovania životného prostredia.¹⁹

Špecifické ciele:

- Iniciovať legislatívne zmeny v prospech rozšírenia kompetencií a právomocí mesta v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a zvyšovania odolnosti mesta na klimatické a iné prírodné hrozby
- Nastaviť systematickú a koncepčnú ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia a zdravia obyvateľov v rámci viacúrovňovej samosprávy (mestomestské časti).
- Využívať dostupné informácie a podieľať sa na tvorbe zdieľanej informačnej základne s rezortnými organizáciami, akademickým a súkromným sektorom, aby sa Bratislava stala dobre informovaný m mestom.
- Aktívne prepájať aktérov z rôznych sektorov a zainteresované komunity s cieľom tvorby kapacít, využitím technologického pokroku a inovácií, kombinácie profesií a aplikovanie dobrej praxe pri realizácii opatrení a projektov , napĺňajúcich jednotlivé strategické ciele.
- Aktivizovať svojich obyvateľov a obyvateľky, ponúkať im priestor pre spoločné plánovanie rozvoja m esta a ochranu životného prostredia, budovať infraštruktúru pre podporu environmentálneho vzdelávania.²⁰

Kapitola: technická infraštruktúra

Vízia: Bratislava v roku 2030 bezpečnejšia, ekologickejšia, udržateľnejšia a zabezpečuje pre svojich občanov vysokú kvalitu služieb. Mesto efektívne a systematicky investuje do rozvoja technickej infraštruktúry, aktívne hľadá a využíva synergie pri obnove a rozvoji technickej infraštruktúry. Prostredníctvom dlhodobého plánovania opráv/rekonštrukcií mestských komunikácií sietí, ako aj rozširovania siete kolektorov a káblovodov, mesto umožňuje obnovu sietí súkromných prevádzkovateľov, a zároveň znižuje počet vyvolaných rozkopávok. Mesto tiež zabezpečuje sieť nabíjajúcich staníc pre elektromobily a aktívne rozširuje metropolitnú optickú sieť pre pokrytie nárokov na robustnú dátovú infraštruktúru pre potreby modernej doby. Mesto podporuje prechod k cirkulárnej ekonomike – spolu s mestskými spoločnosťami ide príkladom a predchádza vzniku

¹⁹ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Z%CC%8Civotne%CC%81-prostredie.pdf>

²⁰ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Z%CC%8Civotne%CC%81-prostredie.pdf>

odpadov, využíva obnoviteľné zdroje energie, lokálne zdroje a dlhodobu udržateľnú produkciu s možnosťou ich následného zhodnotenia.²¹

Špecifické ciele:

- Bratislava bez rozkopávok.
- Bratislava s infraštruktúrou moderného mesta.
- Bratislava bez odpadov.²²

Kapitola: šport

Vízia: Bratislava 2030 je najaktívnejším mestom na Slovensku. Vďaka vykonávaniu dobrovoľnej pravidelnej pohybovej aktivity je mestom s najzdravším a najšťastnejším obyvateľstvom. Aktívna Bratislava je aj preto atraktívne miesto na život, šport, zábavu a návštevu. Bratislava 2030 je aj inkluzívna, kedy každý občan bez ohľadu na vek, zdravotné indispozície a pohlavie má možnosť žiť aktívne. Bratislava 2030 rozumne plánuje a spravuje športové investície, ktoré maximalizujú participáciu občanov a maximalizujú ich zdravotné, ekonomické, komunitné a životné benefity. Každý občan má udržateľný a efektívny prístup k možnostiam športovať. Je to prístup, ktorý reaguje na meniace sa požiadavky a poskytuje flexibilné a dostupné možnosti. Zdraví Bratislavčania a Bratislavčanky a premyslená športová infraštruktúra výrazne pomáhajú bratislavskej ekonomike a nabaľujú sa na rôzne a nové ekonomické príležitosti. Z mesta sa stáva centrum aktívneho života, ktoré poháňa integrovaný systém. Ten flexibilne reaguje na rôzne požiadavky aktérov, prispievateľov a štruktúru komunitného športu, aktívnu rekreáciu a vrcholový šport, podujatia a maximalizuje úžitok a spojenia naprieč systémom.

Špecifické ciele:

- Plánovanie a výstavba športovísk a zariadení, zvýšenie kvality, kvantity a tým aj dostupnosti ihrísk, športových zariadení a zabezpečenie udržateľnosti ich prevádzky.
- Marketing, vzdelávanie, osвета, digitalizácia a dáta, zlepšenie informovanosti o možnostiach aktívneho trávenia času, mobilizácia neaktívnych a budovanie vzťahu medzi mestom a obyvateľmi.
- Národná športová politika, aktívna pozícia hl. m. SR voči národnej úrovni, koordinácia národných a lokálnych investícií a budovanie adekvátnych športových areálov (národný význam), prevádzkovanie národnej infraštruktúry MŠVaVŠ SR tak, aby mesto nebolo zaťažené prevádzkou národnej infraštruktúry.
- Spolupráca s partnermi, lepšia informovanosť (obojsmerná), koordinácia podujatí/aktivít /projektov (časová, organizačná), väčšia miera zapojenia ľudí a vyššia predvídateľnosť mestských podujatí.

Téma: starostlivosť o všetkých

Kapitola: sociálna oblasť

Víziou je, aby Bratislava bola mestom pre všetkých. Sociálne služby a na to nadväzujúce služby vytvárajú rovnosť príležitostí pre občianky a občanov prežiť život podľa svojich predstáv. Hlavné mesto prispieva k tomu, aby sociálne služby boli kvalitné a dostupné pre všetky obyvateľky a obyvateľov bez rozdielu. Príkladom sociálnych služieb môže byť zabezpečenie opatrovateliek pre starších obyvateľov, podpora osôb so zdravotným znevýhodnením osobnou asistenciou, či podpora sociálneho pracovníka, keď sa mladý človek ocitne bez podpory rodičov a v núdzi. Sociálna politika hlavného mesta je novátorská a prierezová. Sociálna politika mesta sa opiera o rozvoj mesta, ktorý

²¹ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Technicka%CC%81-infras%CC%8Ctru%CC%81ra.pdf>

²² <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Technicka%CC%81-infras%CC%8Ctru%CC%81ra.pdf>

berie do úvahy rôzne potreby ľudí, najmä čo sa týka bytovej politiky mesta a tvorby a úpravy verejných priestorov. V meste nevznikajú segregované lokality veľmi chudobných a veľmi bohatých. Mesto je zároveň pripravené na výzvy spojené so starnutím obyvateľstva či klimatickou zmenou. Sociálna politika mesta je postavená na základe kontinuálneho vyhodnocovania dopadov sociálnej politiky a aktuálnom stave vedeckého poznania.²³

Špecifické ciele:

- Starší obyvatelia - zabezpečiť dostupnú domácu opatrovateľskú službu a pobytové sociálne služby pre starších na území hl. mesta SR BA tak, aby sa každý obyvateľ hlavného mesta stal prijímateľom služby najneskôr do 12 mesiacov od posúdenia jej potrebnosti a podania žiadosti, resp. prejavenia záujmu o službu.
- Osoby so zdravotným znevýhodnením - navrhnuť ucelených bezbariérových okruhov v hlavnom meste pre vytipované verejné budovy, priestory a ich okolie.
- Deti, mladí ľudia a rodiny v ohrození - stabilizovať poskytovanie opatrení, služieb a programov pre deti a rodinu na území hlavného mesta.
- Dostupné bývanie a pomoc ľuďom bez domova - kontinuálne navyšovanie počtu prijímateľov aktivít prevencie straty bývania, ukončovanie a zmierňovanie dopadov bezdomovectva.
- Drogová politika a exponované lokality - vytvoriť podmienky pre koordinovaný, vyvážený a komplexný prístup k problematike užívania drog a závislostí na území mesta založený na vedeckých dôkazoch, ľudskoprávných princípoch a potrebách obyvateľiek a obyvateľov Bratislavy.
- Dôstojný život v každej životnej situácii - zvýšenie kapacít ambulantných, terénnych, doplnkových a podporných služieb umožňujúcich poskytovanie starostlivosti v domácom prostredí.
- Bratislava prístupná pre všetkých - odstraňovanie bariér v oblasti: verejnej dopravy a súvisiacej infraštruktúry verejných priestranstiev a budov prístupu k informáciám a komunikácii osôb so znevýhodneným prístupom občianskej vybavenosti a verejných služieb
- Dostupné bývanie pre zraniteľné skupiny občanov.
- Multidisciplinárnosť a spolupráca v drogovej politike.²⁴

Téma: kultúrne a atraktívne mesto

Kapitola: kultúra

Vízia: Bratislava bude v roku 2030 mestom, ktoré priznáva dôležitý význam kultúre v spoločnosti. Kultúra bude v centre záujmu verejných politík mesta, s rastúcim statusom u verejnosti a stabilným zázemím, čo sa prejaví v znižovaní deficitu financovania a zvyšovaní kapacít správy kultúry. Mesto bude poznať svoje kultúrne zdroje a investuje do ich ochrany a rozvoja. Bude poskytovať kvalitné kultúrne služby, zapájať obyvateľov a komunity do kultúrneho života mesta, vytvárať podmienky pre dostupnú a prístupnú kultúru, motivovať ľudí a komunity v angažovaní sa. Ponúkne sebavedomý kultúrny profil mesta podporujúceho inovácie a kreativitu. Svoj potenciál a konkurencieschopnosť bude posilňovať na zdrojoch územia - ľuďoch a miestach. Vďaka tomu bude kultúra plnohodnotne prispievať k spoločnému úsiliu udržateľného rozvoja mesta, k atraktivite a zvyšovaniu kvality života v meste.²⁵

Špecifické ciele:

Význam a podmienky kultúry -

²³ <https://www.bratislava2030.sk/>

²⁴ <https://www.bratislava2030.sk/>

²⁵ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Kultu%CC%81ra.pdf>

- Zmena nazerania na rolu kultúry (nová paradigma kultúrnej politiky) a budovanie vzťahu ku kultúre.
- Kultúra medzi prioritami mesta integrovaná s ostatnými politikami udržateľného rozvoja mesta.
- Zvýšenie záujmu o kultúru (dopyt po kultúre) zo strany verejnosti.
- Prepojenie kultúrnych politík mesta, kraja a MČ pri rozvoji nástrojov a mechanizmov podpory kultúry.
- Podieľanie sa na presadení legislatívnych zmien v oblasti kultúry.

Správa, plánovanie a financovanie kultúry -

- Posilnenie kapacít správy kultúry.
- Systematické kultúrne plánovanie a zber dát.
- Tvorba štandardov, nové nástroje a participácia.
- Efektívne financovanie kultúry (udržateľnosť verejnoprospešných aktivít).

Kultúrne zdroje a služby -

- Kvalitné a udržateľné kultúrne inštitúcie mesta.
- Stabilná podpora a rozvoj kapacít prostredia.
- Investície do fyzickej kultúrnej infraštruktúry.
- Ochrana, obnova a sprístupňovanie kultúrneho dedičstva.

Kultúrny život a ponuka mesta -

- Zvýšenie dostupnosti a prístupnosti kultúrnych služieb.
- Vytváranie podmienok pre občiansku angažovanosť a komunitné zapájanie.
- Rozmanitá a inkluzívna kultúrna a komunitná ponuka.
- Oživenie kultúrneho života na celom území Bratislavy.
- Žité, sociálne napĺňané verejné priestory.

Konkurencieschopnosť a kultúrny profil mesta -

- Rozvíjanie kultúrneho potenciálu a identity (v napojení na cestovný ruch).
- Stimulácia kultúrnych inovácií a kreatívnych odvetví (konkurencieschopnosť).
- Posilnenie medzinárodnej spolupráce a zapájanie do sietí.²⁶

Kapitola: cestovný ruch

Víziou destinácie Bratislava je byť dobrým mestom pre život: to znamená, byť príjemným, praktickým, starostlivým, otvoreným, pestrým, tolerantným, kultúrnym, živým a energickým mestom. Z hľadiska cestovného ruchu to znamená, že Bratislava sa postupne blíži k nasýtenosti turistami (1,8 – 2,0 mil. návštevníkov ročne), z čoho vyplýva, že si mesto musí začať vyberať, o akých turistov má záujem (odborníci, talentovaní ľudia, ľudia prichádzajúci za konkrétnym cieľom, ľudia so záujmom pochopiť strednú Európu, hľadajúci alternatívu voči okolitým veľkomestám, náročných turistov), ktorí svojimi požiadavkami budú posúvať kvalitu služieb v cestovnom ruchu v destinácii na vyššiu úroveň. Víziou Bratislavy 2030 je dosiahnuť priemerný počet 3 prenocovaní a súčasne byť atraktívnym mestom pre turistov.²⁷

Špecifické ciele:

- Dáta a analýzy.
- Identita mesta a značka (brand) mesta.
- Manažment a marketing CR v BA.
- Udržateľnosť a vzájomná symbióza mesta a cestovného ruchu.
- Koordinácia rozvoja cestovného ruchu a marketingových aktivít.²⁸
-

²⁶ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Kultu%CC%81ra.pdf>

²⁷ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Cestovny%CC%81-ruch.pdf>

²⁸ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Cestovny%CC%81-ruch.pdf>

Téma: funkčný úrad

Kapitola: rozvoj inštitúcií

Vízia: Bratislava v roku 2030 je mestom s efektívne spravovanými, inovatívnymi a otvorenými inštitúciami. Úrad, organizácie a spoločnosti mesta riadne plánujú svoje aktivity, s dôrazom na strategický rozvoj infraštruktúry, zdieľané služby, environmentálnu zodpovednosť a udržateľnosť. Ponúkajú dostupné, kvalitné a moderné služby v súlade s víziou mesta, transparentnosťou a otvorenou komunikáciou s občanmi. Poskytované služby a realizované aktivity pravidelne vyhodnocujú s cieľom ich skvalitnenia. Väčšina komunikácie medzi inštitúciami mesta a občanmi, ako aj väčšina procesov v rámci inštitúcií prebieha elektronicky. Inštitúcie majú k dispozícii dostatok dát o meste, jeho obyvateľoch, procesoch a kvalite života, pričom tieto dáta pravidelne mapujú a analyzujú. Inštitúcie mesta správne identifikujú strategické projekty smerujúce k napĺňaniu vízie mesta a realizujú ich v rámci plánovaných cieľov, termínov a stanoveného rozpočtu. Ich zamestnanci sú motivovaní naplňať individuálne nastavené a pravidelne vyhodnocované ciele. Inštitúcie mesta medzi sebou navzájom komunikujú a koordinujú svoje činnosti s účelom efektívneho poskytovania služieb. Usilujú sa zároveň zaujať, vtáňovať a prepájať obyvateľov mesta a mestské komunity a efektívne komunikovať svoje aktivity smerom navonok.²⁹

Špecifické ciele:

- Projektové riadenie - v rámci výkonu samosprávnej agendy hlavného mesta bude nastavené dodržiavanie štandardov projektového riadenia a realizácia projektov za dodržania cieľov, harmonogramu a rozpočtu identifikovaných strategických projektov realizovaných na základe ich prioritizácie vo vzťahu k napĺňaniu vízie mesta. Projekty, ich životný cyklus a dosiahnuté výsledky budú komunikované obyvateľom/kám mesta.
- Digitalizácia a efektívnosť - jednoduchší a kvalitnejší každodenný život pre zamestnancov, občanov, ako aj pre občanov-podnikateľov, ktorým by malo hlavné mesto Bratislava maximálnou možnou mierou znížiť administratívnu záťaž. Informačné a digitálne technológie sú rozvíjané koncepčne a používané pre skvalitňovanie života obyvateľiek a obyvateľov mesta, zamestnancov úradu a podnikateľov.
- Manažment výkonnosti - jednotný systém manažmentu výkonnosti, ktorý umožňuje riadenie správy mesta so zreteľom na jasné ciele a priority s prepojením cieľov v rámci celej organizácie, výkonov jednotlivcov pri ich dosahovaní a ich ohodnotení na základe výkonu.
- Dátový manažment - dobe dátovej je prispôsobené aj dátové mesto, ktoré má k dispozícii dostatok údajov o meste, jeho obyvateľoch, procesoch a o kvalite života a na základe nich vie robiť informované rozhodnutia.
- Rozvoj a výkonnosť ROPO a spoločností - efektívne, zodpovedné a transparentné príspevkové a rozpočtové organizácie a obchodné spoločnosti Bratislavy, ktoré poskytujú kvalitné služby pre obyvateľov. Spoločnosti a rozpočtové a príspevkové organizácie medzi sebou spolupracujú. Kreatívne, odvážne a otvorené spoločnosti a rozpočtové a príspevkové organizácie. Spoločnosti a rozpočtové a príspevkové organizácie majú implementované mechanizmy pre participatívne rozhodovanie a sú transparentné.³⁰

Kapitola: digitalizácia a inovácie

Vízia: Bratislava je mesto príležitostí, ktorému sa však zatiaľ nepodarilo naplno rozvinúť potenciál v oblasti inovácií a využiť prítomnosť kľúčových hráčov z ekonomického a výskumného sveta. Práve vytvorenie prepojeného otvoreného inovačného ekosystému umožní mestu čeliť komplexným výzvam a hľadať súbory riešení v 21. storočí. Mestá sú svojou veľkosťou ideálne na testovanie a prinášanie inovácií do bežného života. Ich menší administratívny aparát a blízkosť k obyvateľkám a obyvateľom umožňuje flexibilnejšie reagovať a vytvárať zmysluplné spolupráce založené na

²⁹ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Rozvoj-ins%CC%8Ctitu%CC%81cii%CC%81.pdf>

³⁰ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Rozvoj-ins%CC%8Ctitu%CC%81cii%CC%81.pdf>

spoločných potrebách a cieľoch. Rôznorodosť kompetencií mesta umožňuje poskytovanie komplexných služieb obyvateľkám a obyvateľom, ktoré by mali reflektovať úroveň moderných miest a očakávaní nastavených súkromným sektorom. Kvalitné mestské služby sú postavené na otvorených a modulárnych digitálnych technológiách, ktoré reflektujú potreby a trendy ich užívateľov a umožňujú a podporujú rozhodovanie na základe dát „evidence-based policy“.³¹

Špecifické ciele:

- Zvýšenie miery digitalizácie služieb a procesov mesta s cieľom zvýšenia kvality výkonu a zníženia operatívneho zaťaženia zamestnancov.
- V rámci digitalizácie agendy mesta je základným stavebným prvkom pre implementáciu inovatívnych riešení spolupráca s partnermi.³²

Téma: plánované mesto

Kapitola: územný a mestský rozvoj

Vízia: Bratislava je v roku 2030 dynamickým centrom metropolitného regiónu, koncepcne rozvíjaným ako kompaktné, funkčne zmiešané mesto s kvalitnými verejnými priestormi, fungujúcou dopravou a dostatkom zelene, postupne pripravované na zmenu klímy. Metropolitný územný plán rozvíja mesto i metropolitný región polycentricky, vytvára predpoklady najmä pre zmiešané obytné prostredie s dôrazom na charakter a identitu konkrétnych lokalít mesta. Ťažisko osobnej dopravy sa presúva na integrované systémy verejnej dopravy, v meste s nosnými električkovými traťami ako kostrou mestskej mobility, v regióne prímestskými vlakmi („S-Bahn“) s rozptýlenými prestupmi (TIOP) a vysokým podielom pešej a cyklistickej dopravy. Poľnohospodárska krajina sa stáva vzácnym produkčným a rekreačným zázemím mesta. Vývoj v urbanizovanom a prírodnom území mesta reflektuje zodpovedný vzťah k jeho kultúrno - historickému dedičstvu. Hlavné mesto pôsobí ako líder priestorového a územného plánovania a spolu so sídlami v metropolitnom regióne sa rozvíja podľa spoločnej stratégie územného rozvoja. Prácou s dátami sa predchádza sociálno - kultúrnym, sociálno - ekonomickým a environmentálnym problémom. Kreatívny a inovatívny potenciál mesta je podporovaný nástrojmi na regionálnej i na štátnej úrovni. Nosnou úrovňou územnej samosprávy je úroveň hlavného mesta, ktoré má v oblasti územného, strategického a dopravného plánovania v rozsahu územia mesta posilnené kompetencie; v rozsahu metropolitného regiónu sú kompetencie mesta a samosprávneho kraja úzko koordinované. Primátor a mestské zastupiteľstvo majú okrem štandardných práv a povinností obce aj špeciálne kompetencie vyplývajúce z postavenia hlavného mesta a metropolitného regiónu s cieľom komplexne riadiť jeho rozvoj. Okrem obstarávania Metropolitného plánu je to napr. Bratislavský územný a stavebný poriadok, vydávaný formou VZN, či právomoci v oblasti školstva, sociálnych vecí, zdravotníctva a bezpečnosti (Metropolitná polícia). Mesto sa zároveň podieľa na koordinácii sídelnej a dopravnej štruktúry metropolitného regiónu a úzko spolupracuje s príslušnými regiónmi Dolného Rakúska, Burgenlandu, Maďarska a s mestom Viedeň na rozvoji v rámci širšieho stredoeurópskeho regiónu.³³

Špecifické ciele:

- Centrum metropolitného regiónu, v ktorom bude jadrové mesto záväzne riadiť územné plánovanie aj v okolitých obciach a koordinovať rozvoj prostredníctvom metropolitného plánu.
- Mesto s charakterom, Bratislava bude podporovať špecifické danosti lokalít (genius loci), s ohľadom na zachovanie prvkov kultúrnej krajiny a zachovaním charakteru urbánnych a rurálnych oblastí.

³¹ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Digitaliza%CC%81cia-a-inova%CC%81cie.pdf>

³² <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Digitaliza%CC%81cia-a-inova%CC%81cie.pdf>

³³ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/U%CC%81zemny%CC%81-a-mestsky%CC%81-rozvoj.pdf>

- Odolné mesto, Bratislava zvýši svoju odolnosť voči dopadom klimatických zmien, tak aby bolo schopné aktívne reagovať na výkyvy počasia a bolo pripravené na inkluzívnu obnovu po mimoriadnych udalostiach, s ohľadom na sociálnu inklúziu a princíp územnej recyklácie.
- Kompaktné mesto, Bratislava bude podporovať rozvíjanie zmiešaného obytného prostredia, s dôrazom na kompaktný územný rozvoj, tak aby bol zachovaný charakter a identita lokalít, zachovaná a ďalej rozvíjaná kvalita verejných priestranstiev a zároveň zvýšená priepustnosť pre peši a cyklistický pohyb.
- Nástroje a tvorby mesta, Bratislava bude využívať moderné nástroje umožňujúce tvoriť a plánovať kvalitný územný rozvoj a zároveň s ich pomocou bude komunikovať témy územného rozvoja pre širokú verejnosť.³⁴

Kapitola: ekonomický rozvoj a usporiadanie mesta

Vízia: Bratislava roku 2030 priamo kontroluje rozhodujúcu časť svojich príjmov a priamo prosperuje z ekonomickej sily metropoly. Prerozdeľovanie národných daní z príjmu zohľadňuje pôvod ekonomickej aktivity, v prospech ekonomických centier. Daňový mix sa na národnej úrovni zmenil viac v prospech majetkových, spotrebných a ekologických daní. Bratislava roku 2030 vykonáva na území metropolitného regiónu posilnenú samosprávu, po vzore okolitých metropolitných regiónov. Bratislava vo vybraných kompetenciách narastie aj do územia dnešných prímestských obcí. Na území Bratislavy sa posilnia kompetencie mesta. Obyvatelia Bratislavy roku 2030 si v priamych voľbách volia primátora mesta a zástupcov do profesionalizovaného mestského zastupiteľstva. Kompetencie mestských častí sa usporiadali tak, aby mesto mohlo dynamicky riadiť svoj rozvoj. Mestské obchodné spoločnosti a organizácie sú spolu s hlavným mestom významným ekonomickým aktérom na metropolitnom trhu, využívajú synergie plynúce zo svojej veľkosti. Mestský holding je dôležitým zamestnávateľom v regióne a ponúka dôstojnú prácu v hlavnom meste aj pre technické a robotnícke profesie.³⁵

Špecifické ciele pre túto kapitolu v čase spracovania PHSR MČ Bratislava-Rača ešte neboli zverejnené.

Téma: dostupné vzdelanie

Kapitola: školstvo

Víziou je iniciačná, motivačná a koordinačná funkcia mesta vo vzdelávacej politike. Vzdelávanie je inovatívne a využíva multidisciplinaritu (zastúpenie expertov na vzdelávanie z radov pedagógov materských, základných, stredných i vysokých škôl, výskumných pracovníkov, školských zariadení, odborných zamestnancov poradenských zariadení, zástupcov tretieho sektoru, rodičov, zamestnancov školských úradov a zástupcov BSK). Súčasne je inkluzívne: prináša kvalitné vzdelanie bez rozdielu pre všetky deti, humanizuje výchovu a vzdelávanie, a podporuje duševné zdravie žiakov a pedagógov. Vzdelávanie je tiež synergické, využíva proporcionálne zastúpenie všetkých relevantných účastníkov výchovno - vzdelávacieho procesu v rámci Bratislavy. Vzdelávacie aktivity Bratislavy roku 2030 sú založené na báze dobrovoľnosti a podpore systematického celoživotného vzdelávania a učenia sa. Súčasťou je tiež vytváranie sietí spolupracujúcich a učiacich sa komunít a spolupracujúcich organizácií na podporu komplexnej a multidisciplinárnej starostlivosti o deti v riziku.³⁶

Špecifické ciele:

- Bratislavské školstvo, koordinácia a prepojenie zriaďovateľov a vzdelávacích inštitúcií za účelom zvýšenia kvality vzdelávacej politiky.

³⁴ <https://www.bratislava2030.sk/>

³⁵ <https://www.bratislava2030.sk/wp-content/uploads/2021/09/Ekonomicky-rozvoj-a-usporiadanie-mesta.pdf>

³⁶ <https://www.bratislava2030.sk/>

- Zabezpečenie dostatočnej kapacity a kvality pedagogických a nepedagogických pracovníkov.
- Koncepcná práca s mládežou (vrátane CVC), vybudovanie obojsmerného vzťahu mládež - mesto pre podporu využitia potenciálu mladých pre rozvoj mesta.
- Komunikácia a participácia mládeže, vybudovanie obojsmerného vzťahu mládež – mesto.
- Rozvoj spolupráce s tretími subjektmi, používanie výstupov tretích subjektov vo formovaní politiky pre mladých, zvýšenie dosahu mestských tém na mladých a organizácia spoločných podujatí.³⁷

Téma: mobilita v meste

Kapitola: mobilita

Vízia: Bratislava bude v roku 2030 mestom s trvalo udržateľným spôsobom mobility, kde 70 % ciest v rámci mesta i z/do mesta bude vykonávaných environmentálne priaznivými spôsobmi dopravy (verejná osobná doprava, bicykel, peší presun) a 30% bude naďalej pripadať na individuálnu automobilovú dopravu. Verejná osobná doprava a cyklistická doprava bude podporovaná na úkor individuálnej automobilovej dopravy s cieľom poskytovať kvalitné, komfortné a dostupné cestovanie. Verejná osobná doprava bude využívať nové a zmodernizované električkové a trolejbusové trate a v autobusovej doprave sa zvýši podiel bezemisných vozidiel. Chodci budú mať k dispozícii viac peších zón a budú rovnocennými účastníkmi cestnej premávky na dopravne upokojených uliciach. Cyklisti budú mať k dispozícii sieť bezpečných cyklistických komunikácií a rozsiahlu sieť upokojených ulíc v rámci zón 20 a 30. Parkovacia politika vyrieši rovnováhu medzi dostupnosťou parkovania a optimálnym využitím verejného priestoru. Centrum mesta bude regulované pre vjazd individuálnej automobilovej dopravy i nákladnej motorovej dopravy, zároveň sa pripravujú projekty na obmedzenie tranzitnej dopravy cez centrum a širšie centrum mesta. Projekty na nové cesty vytvoria predpoklad na budúcu elimináciu dopravných zápch nielen pre trolejbusy a autobusy, ale aj pre individuálnu dopravu.³⁸

Strategickým cieľom je v roku 2030 mať modal split v prospech environmentálne priaznivých módov dopravy voči individuálnej automobilovej doprave 70% ku 30%.³⁹

Špecifické ciele:

Mesto podporujúce udržateľnú mestskú a regionálnu mobilitu – rozvoj verejnej osobnej dopravy.

Mesto prioritizujúce chodcov vo verejnom priestore a rozširovanie peších zón alebo upokojených komunikácií.

Mesto rozvíjajúce cyklistickú dopravu a zdieľanú mikromobilitu ako plnohodnotnú alternatívu voči ostatným spôsobom dopravy.

Mesto rozvíjajúce kultúrne parkovanie rezidentov a návštevníkov hľadajúc rovnováhu medzi dostupnosťou parkovania a využitia verejného priestoru.

Mesto rozvíjajúce elektromobilitu i služby zdieľania vozidiel.

Mesto podporujúce prípravu a neskoršiu výstavbu dôležitých líniových stavieb – stavby, ktoré pomôžu odklonu najmä tranzitnej dopravy, a tým vytvoria priestor pre udržateľné formy mobility.⁴⁰

³⁷ <https://www.bratislava2030.sk/>

³⁸ <https://www.bratislava2030.sk/>

³⁹ <https://www.bratislava2030.sk/>

⁴⁰ <https://www.bratislava2030.sk/>

Mestská časť Bratislava-Rača – východisková situácia

História miestnej časti Bratislava-Rača⁴¹

Prvé známky osídlenia územia Rače pochádzajú z neskorej doby kamennej, teda z prelomu 3. a 2. tisícročia p.n.l. Nálezom z tohto obdobia je kamenný sekeromlat. Neskoršie nálezy sa datujú do mladšej doby železnej. Laténska doba je známa aj ako doba silného rozšírenia keltskej kultúry. Z tohto obdobia pochádzajú bronzové kruhy, ktoré dokazujú prítomnosť keltského osídlenia v Rači. Pravdepodobne pochádzajú zo zaniknutého keltského pohrebiska.

V prvých storočiach nášho letopočtu starí Rimania rozšírili hranice svojej ríše až po Dunaj. Svedčia o tom nálezy ich predsunutých staníc v okolí Bratislavy, i na miestach dnešnej Rače (bronzová minca z doby rímskeho cisára Trajána, teda zo začiatku 2. storočia po Kristovi). Prvé vinohrady zakladali v oblasti Malých Karpát rímske légie.

Prvá listina, v ktorej sa spomína Rača, pochádza z roku 1274 (aj keď prvá listina, v ktorej sa spomína osídlenie na území dnešnej Rače pochádza z roku 1237- dedina Okol). Listina z roku 1274 je dôležitým dokumentom, je to donácia kráľa Ladislava IV. (Kumánskeho) na osady Simberg a Churre. Tie kráľ vrátil šľachticom Jánovi, Petrovi a Pavlovi, ktorí boli synmi Beňadika a Štefanovi a Mikulášovi, ktorí boli synmi Raču. Ich majetok odňal násilným spôsobom bratislavský bán Henrich. V roku 1276 bolo vrátenie majetkov aj písomne potvrdené.

Do konca 13. storočia sa pôvodná dedina rozdelila na dve. Časť, ktorá patrila potomkom Raču prijala meno tohto šľachtica a začala sa rozvíjať rýchlejšie ako okolité dediny a postupne ich svojím významom prevýšila, neskôr dokonca pohltila.

V priebehu 13. storočia prebehla postupne aj vlna nemeckej kolonizácie, ktorá sa dotýkala celej malokarpatskej oblasti. Nemeckí kolonisti priniesli do oblasti nové technológie a spôsoby pestovania a spracovania hrozna, čím prispeli k rozvoju vinohradníctva v tejto oblasti. Listiny zo 14. storočia potvrdzujú silnú previazanosť tohto regiónu s vinohradníctvom a vinárstvom. Väčšina z nich sú zápisy zo súdnych sporov, ktoré riešila bratislavská kapitula. Dotýkajú sa napríklad výšky poplatkov, alebo daní.

Richtár sa v Rači prvýkrát spomína už v roku 1358. Majitelia Rače sa v priebehu času menili, okrem pôvodných šľachticov z rodu Raču tu mali majetky aj Marcholfovci. V polovici 15. storočia sa Rača stala súčasťou devínskeho panstva, v rokoch 1512- 1513 patrila pánom zo Svätého Jura a Pezinka.

V roku 1555 bol pred bratislavskou kapitulou riešený ďalší spor o hranice. Bratislavský mestský kapitán s ozbrojenými bratislavčanmi na príkaz richtára a mestskej rady vtrhli do račianskych lesov, ukradli a odviezli drevo. V roku 1559 vtrhli Račania do vajnorského lesa, ktorý patril Bratislave. Narúbali tam stromy a postavili hranicu. Spor o hranice sa riešil dlhé roky.

Pravdepodobne medzi rokmi 1562 (kedy sa Rača spomína v listine kráľa Ferdinanda I. ešte ako osada) a rokom 1574 bola Rača povýšená na mestečko, čo prinášalo zníženie daní a dávok alebo obmedzenie rozsahu verejných prác.

Neskoršími majiteľmi boli Batoryovci, ktorí boli majiteľmi devínskeho panstva. Za verné služby Raču od nich dostal v roku 1581 do zálohu Michal Bay, od roku 1583 bol jej vlastníkom. Ten získal do užívania od cisára Rudolfa II. aj druhú časť Rače, keďže rod Farkašovcov, ktorí boli majiteľmi tejto

⁴¹ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja MČ Bratislava-Rača na roky 2013 - 2018

časti, vymrel v roku 1598 a tá pripadla z titulu od úmrtia uhorskej kráľovskej komore. Do tej doby mala Rača aj dvoch richtárov.

Po smrti Michala Baya v roku 1605 sa o rok neskôr dostala Rača do vlastníctva Jána Kegleviča, bohatého magnáta chorvátskeho pôvodu, ktorý bol Bayovým zaťom. Práve z erbu Keglevičovcov je pravdepodobne odvodený súčasný erb mestskej časti.

V roku 1616 sa vzburili poddaní na Devíne. K vzbuře a pripojili aj poddaní z Rače. V roku 1635 pripadla Rača malackej línii pálfyovského rodu. Tí boli jej majiteľmi až do prvej pozemkovej reformy, kedy boli zrušené aj posledné zvyšky šľachtických výhod. Okrem nemeckých kolonistov osídľovali toto územie aj Chorváti, ktorí, ako zaznamenal jezuitský historik Ján Segedy, sa vysťahovali v dôsledku tureckej expanzie. Väčšina z nich pochádzala zo Slavónie, teda severného Chorvátska, alebo zo Srbska.

Od roku 1755 sú opäť známe mená račištorfských richtárov a prisázných. Prvým po roku 1755 je Pavol Katrič, ktorý svoj úrad vykonával do roku 1759. Tereziánsky urbár, vydaný rakúskou cisárovnou Máriou Teréziou v roku 1768 začal v Rači platiť 21. apríla 1768. Mária Terézia zasiahla významne do dejín Rače ešte jedenkrát, a to, keď račiansku frankovku oslobodila od daní a dovolila ju predávať pod názvom tereziánska frankovka. Pri tejto príležitosti darovala račištorfskej delegácii aj ornát.

Významným spôsobom sa Rača uviedla do dejín v rokoch 1848 a 1849, teda v dobe uhorskej revolúcie. V čase od 3. júna 1848 bol v Rači umiestnený hlavný stan slovenských dobrovoľníkov v dome na námestí. Zároveň táborili hurbanovské vojská v miestach dnešného parku. Dňa 29. júna 1849 navštívili dobrovoľníkov Štúr, Hurban a Hodža. Po príhovore vykonali slávnostne prísahu na prápor. Račania tvorili z celkového počtu slovenských dobrovoľníkov, ktorých sila bola okolo 1500 mužov približne 10%, veľkú zásluhu pri organizácii mal uveďomelý račiansky richtár Michal Lednár, ktorý tragicky zahynul v roku 1849.

Dňa 22. novembra 1863 sa uskutočnila za účasti významného slovenského národovca F.V.Sasinka slávnosť tisícročia príchodu Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu. Rača sa vždy zapájala do národobuditeľských aktivít, k čomu významne prispel aj kňaz a rodofub Mórica Alster, ktorý bol vedúcim Bratislavského jednoteľstva Matice slovenskej.

Po prvej svetovej vojne bolo v Rači podľa súpisov 589 domov a 4581 obyvateľov. Väčšinu z nich tvorili Slováci a Nemci. V tridsiatych rokoch bolo do dnešnej podoby pretvorené aj námestie a súčasná Detvianska ulica.

Po druhej svetovej vojne bol Račištorf premenovaný na Raču a spolu s ďalšími obcami v okolí Bratislavy sa obec stala jej súčasťou ako jej mestská časť.

Administratívno – správne začlenenie⁴²

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava (ďalej len „HM SR Bratislava“) je za účelom výkonu samosprávy rozdelené na mestské časti, ktoré sú definované v Čl. 3 ods. 3 Štatútu HM SR Bratislavy nasledovne: „Mestské časti sú právnickými osobami, ktoré za podmienok ustanovených osobitným predpisom a týmto štatútom, hospodária so zvereným majetkom a so zverenými finančnými prostriedkami, ako aj s vlastnými príjmami i vlastným majetkom získaným vlastnou činnosťou“.

⁴² Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja MČ Bratislava-Rača na roky 2013 - 2018

HM SR Bratislava v súčasnosti zahŕňa 5 štátno-správných okresov, 17 mestských častí, 20 katastrálnych území. Mestské časti sú spravované vlastnými orgánmi miestnej samosprávy. Obvodné úrady zabezpečujú výkon štátnej správy na území mesta.

Bratislava je v Bratislavskom samosprávnom kraji, MČ Rača je v Bratislave v okrese Bratislava III, kam patrí aj Mestská časť Bratislava – Nové Mesto (ďalej len „MČ Nové Mesto“) a Mestská časť Bratislava - Vajnory (ďalej len „MČ Vajnory“).

Vymedzenie územia MČ Rača je ustanovené vo Všeobecne záväznom nariadení HM SR Bratislava č. 6/2001 v § 9:

- (1) Západnú hranicu tvorí západná strana areálu ubytovne akciovej spoločnosti Istrochem, severná strana poľnej cesty, západná strana Horskej ulice, východná strana Peknej cesty, katastrálna hranica vedúca súbežne s východnou stranou Peknej cesty a východná strana lesnej cesty v hone Malá baňa.
- (2) Severnú hranicu tvorí prúdnicu potoka Vydrice a hranica hlavného mesta.
- (3) Východnú hranicu tvorí katastrálna hranica vedúca pozdĺž západného brehu Kobylackého potoka a pozdĺž honov Široké a Potočné, východná strana areálu akciovej spoločnosti Benzinol, katastrálna hranica po areál Združenia technických a športových činností, západná strana Vajnorského letiska, katastrálna hranica v priestore zriaďovacieho nádražia a severná strana areálu podniku Isar.
- (4) Južnú hranicu tvorí južná strana železničnej trate Bratislava - Galanta.

Priestorové usporiadanie územia⁴³

MČ Rača sa nachádza v severovýchodnej časti mesta Bratislavy. Rozprestiera sa po oboch stranách severovýchodnej osi mesta (železničná trať Bratislava – Žilina a cesta II/502). V rámci urbanistickej koncepcie a regulácie územia MČ Rača tvorí súčasť vonkajšieho mesta.

Urbanistické usporiadanie a funkčné členenie MČ Rača bolo ovplyvnené prírodnými a terénnymi danosťami v území, lesným masívom Malých Karpát a súbežne založeným komunikačným systémom na hranici Malých Karpát a Podunajskej nížiny, severovýchodnou radiálou mesta. Rača tvorí koncový, alebo vstupný útvar severovýchodnej rozvojovej osi mesta. V MČ Rača sú zreteľné pásma územia s odlišnými funkciami, ktoré prebiehajú rovnobežne s lesným masívom Malých Karpát a severovýchodnou dopravnou radiálou mesta. Súbežne s územím lesného masívu Malých Karpát prebieha obytné pásmo, za ním dopravné a priemyselné pásmo. Daný lineárny princíp je základom koncepčného riešenia, ako prirodzený, historicky vyvinutý urbanizačný princíp územia mestskej časti.

Severozápadnú oblasť mestskej časti po železničnú trať Bratislava – Trnava, tvorí prevažne obytná zóna, ktorá je na severnom okraji doplnená plochami výroby, obchodu, služieb a podnikateľských aktivít. Celkovú priestorovú osnovu v zásade stabilizovanej zóny tvoria pozdĺžne ťažiskové osi Račianska radiála a železničná trať Bratislava – Trnava, ktoré majú nadradené postavenie nad priečnymi osami Pekná cesta, Hečkova ulica, Detvianska ulica. V polohe kríženia uvedených osí sa vytvárajú hierarchizované uzlové body, s potenciálnym predpokladom vytvoriť hlavné ťažiská atraktivít (križovatka Račianskej ul. a Peknej cesty, Račianskej a Hečkovej ul., Žitnej a Detvianskej ul.). Pôvodnú zástavbu najstaršieho osídlenia Rače zahŕňa Alstrova ulica, Pri vinohradoch, Lisovňa a časť Detvianskej ulice. Medzi pôvodnou zástavbou rodinných domov, ktorú tvoril urbanistický celok formovaný na základe zoskupenia rodinných domov v spoločných dvoroch a železničnou traťou sa nachádza novšia rodinná zástavba.

Protipólom severozápadného územia mestskej časti je územie juhovýchodne od železničnej trate Bratislava – Trnava, v ktorom dominantne prevláda funkcia výroby, podnikateľských aktivít,

⁴³ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja MČ Bratislava-Rača na roky 2013 - 2018

obchodu, služieb a skladov. V malej miere je v tejto oblasti zastúpená funkcia vyššej občianskej vybavenosti areálového typu s nízkym podielom bývania – predovšetkým forma prechodného ubytovania. Občianska vybavenosť celomestského významu je lokalizovaná v priestore ulice Na pántoch. Na územie Pánty a Šajby nadväzuje Východnú stanicu s už založenou štruktúrou s prevládajúcou funkciou bývania (pôvodne pohotovostné byty železničiarov) a občianskej vybavenosti areálového typu (ťažiskom sú zariadenia rezortu Ministerstva vnútra SR).

Tretí samostatný celok tvorí územie Žabieho majera s funkciami prevažne výrobné – skladové a komerčné – podnikateľského charakteru. Od ostatného územia mestskej časti je izolovaný bariérou železničných tratí a telesom zriaďovacej stanice.

Vo východnej časti Žabieho majera vo väzbe na jazero Kalná je záhradkárska osada, ktorá svojou zeleňou zabezpečuje oddelenie tejto chránenej lokality od intenzívne využívaného územia.

Najvýznamnejšie chránené hodnoty na území mestskej časti sú prírodné územia, lokality v masíve a nadväznom území Malých Karpát ako súčasť Bratislavského lesného parku (ďalej len „BLP“) a súčasť chránenej krajinskej oblasti. Súvislé plochy viníc na svahoch Malých Karpát patria k výrazným limitujúcim faktorom ako súčasť krajinskej ekológie Bratislavy a sú spolu s BLP jedným z charakteristických znakov obrazu MČ Rača. Záber plôch vinohradov je v minimálnom rozsahu. Rozvoj rekreačných plôch sa viaže na tradičné lokality BLP. Nástupy do masívu Malých Karpát a Bratislavského lesoparku sú lokalizované v časti Krasňany na Peknej ceste a v časti Kopanice na Potočnej ul.

Samospráva⁴⁴

Mestská časť Bratislava – Rača (ďalej len „MČ Rača“) je jednou zo 17 bratislavských mestských častí. Spolu s mestskou časťou Nové Mesto a Vajnory patrí Rača do okresu Bratislava III. Vymedzenie územia MČ Rača je ustanovené vo Všeobecne záväznom nariadení hlavného mesta Bratislava č. 6/2001 v § 9.

Orgány samosprávy Mestskej časti Bratislava – Rača tvoria starosta a miestne zastupiteľstvo. Predstaviteľom obce a najvyšším výkonným orgánom mestskej časti je starosta. Miestne zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce. Miestne zastupiteľstvo pre funkčné obdobie rokov 2018 – 2022 tvorí 15 poslancov a poslankyň. Mestská časť Bratislava-Rača je rozdelená na tri volebné obvody.⁴⁵

⁴⁴ Obec Rača sa pôvodne označovala ako „Villa de Récsé“ (1322), neskôr sa stretávame s nemeckým názvom „Rechendorf“ (roku 1414), potom „Retisdorf sive Reche“, Recersdorf, Ratschdorf, z čoho napokon vzniklo pomenovanie RAČIŠDORF. Názov obce Račišdorf po prvej svetovej vojne a vzniku I. ČSR upravili na Račištorf. Krátke obdobie niesla obec pomenovanie Rastislavice, zachovalo sa na úradných dokladoch z roku 1920. Nový názov sa však neujal a naďalej sa používal názov Račištorf. V roku 1946 bolo obci dané pôvodné historické meno RAČA. Zdroj: Havlovič, Ľudovít: Rača. Z dejín a pamiatok obce, 2002

⁴⁵ *Volebný obvod 1:* Cígelská, Gelnická, Kamilková, Karpatské námestie, Lisovňa, Na pántoch, Podbrezovská, Pri vinohradoch, Rustaveliho, Tbiliská, Závadská, Žarnovická, Alstrova, Albánska, Červená, Detvianska, Chladná, Podkarpatská, Jurkovičova, Kaplinská, Knižkova dolina, Modrý chodník, Na medzi, Námestie A. Hlinku, Olšová, Popolná, Potočná, Pri kolíske, Pri vinohradoch, Rudnícka, Stupavská, Zlatá, Zvončeková, Žulová, Novohorská, Sadmelijská, Úžiny, Vtáčikova cesta, Strelkova, Žitná, Demänovská, Detvianska, Ihrisková, Koľajná, Oblačná, Púchovská, Remeselnícka, Rostovská, Stolárska, Trávna, Víťazná, Výhonská, Žitná, Čachtická, Jurkovičova, Kubačova, Mudrochova, Rumunská, Barónka, Čachtická, Detvianska, Kafendova, Kubačova, Plickova, Stratená, Bukovinská, Hečkova, Hrušková, Hybešova, Jakubská, Kadnárova, Mrázová, Ondrejská.

Volebný obvod 2: Kadnárova, Cyprichova, Jozefa Hagaru, Pekná cesta, Račianska, Hlinická, Horná, Hubeného, Nový záhon, Černockého, Vrbenského.

Volebný obvod 3: Dopravná, Na pasekách, Šúrska, Východná, Pribylinská, Pri šajbách, Sklabinská, Žabí majer.

Zdroj: <https://www.raca.sk/volebne-obvody/>

Miestne zastupiteľstvo pracuje vo volebnom období 2018 - 2022 nasledovných komisiách :

- Komisia finančná a majetková,
- Komisia školská, kultúrna, športová a pre podporu podnikania a vinohradníctva,
- Komisia sociálna a bytová,
- Komisia životného prostredia, výstavby, územného plánu a dopravy,
- Komisia pre ochranu verejného záujmu a nezlučiteľnosť výkonu funkcií,
- Komisia mandátová.

Komisie sú poradnými, iniciatívnymi a kontrolnými orgánmi miestneho zastupiteľstva. Komisie nemajú rozhodovaciu ani výkonnú právomoc.

Komunikácia MČ Bratislava-Rača

Komunikácia s obyvateľmi a ich informovanosť je zabezpečený viacerými spôsobmi:

- webový portál Miestnej časti Bratislava-Rača,
- Račiansky výber - plnofarebný mesačník o živote v Rači s možnosťou inzerovania, doručuje sa zadarmo do všetkých domácností v Mestskej časti Bratislava-Rača, Krasňany a Východné⁴⁶,
- IOMO - Integrované obslužné miesto občana, kancelária prvého kontaktu, podateľňa pri vchode do budovy Miestneho úradu na Kubačovej ulici,
- elektronická podateľňa prostredníctvom elektronickej pošty,
- Odkaz pre občana – rubrika, kde Mestská časť Bratislava-Rača uverejňuje fotografie s neželanými zásahmi obyvateľov, ktoré vznikajú počas terénnych prác pracovníkov čistoty v uliciach Rače, s ktorými sa okrem svojich bežných činností musia zaoberať (vandalizmus, čierne skládky apod.)⁴⁷,
- zapojenie do projektu Odkaz pre starostu – portál neziskovej organizácie Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť - SGI, slúži hlavne pre hlásenie problémov týkajúcich sa hmotných vecí, ktoré môžu byť upratané, opravené, vymenené, alebo odstránené v konkrétnej lokalite obce⁴⁸,
- Oficiálny profil na facebooku MČ – kde uverejňuje aktuálne informácie.

V prípade vlastných novín a webového sídla ide najmä o jednosmernú komunikáciu, v komunikačnom mixe ich zaraďujeme medzi propagačné nástroje.

Profil na facebooku a nástroj Odkazprestarostu.sk poskytujú možnosť dvojsmernej komunikácie, v prvom prípade vedenej samosprávou, v druhom prípade vedenej obyvateľmi, ktorí prispievajú podnetmi. MČ Bratislava-Rača obidva nástroje aktívne využíva. Za rok 2020 bola za riešenie podnetov na portáli odkazprestarostu.sk vyhodnotená ako druhá najlepšia samospráva nad 20-tisíc obyvateľov. Tím Odkazprestarostu.sk hodnotil samosprávy za pomer vyriešených podnetov,

⁴⁶ Mediálne služby v podobe grafického spracovania, tlače a distribúcie Račianskeho výberu, administrácie web stránky mestskej časti Bratislava - Rača, zabezpečovania reklamných partnerov a sponzorov zabezpečuje pre mestskú časť spoločnosť Media Rača, spol. s r.o.. Všetky uvedené činnosti, súvisiace so zabezpečením mediálnych služieb sú plne financované z rozpočtu mestskej časti. Výška týchto financií, alokovaných na uvedené mediálne služby každý rok odsúhlasuje zastupiteľstvo, ako súčasť rozpočtu mestskej časti. Tieto prostriedky slúžia výhradne a len na zabezpečenie činností spojených s vydávaním a distribúciou miestneho tlačeneho periodika Račiansky výber. Ďalej zabezpečuje fotografovanie lokálnych kultúrno-spoločenských podujatí organizovaných mestskou časťou, vrátane archivácie pre potreby mestskej časti. Zdroj: <https://www.mediarača.sk/>

⁴⁷ <https://www.raca.sk/odkaz-pre-obcana/>

⁴⁸ <https://www.odkazprestarostu.sk/pomoc>

zohľadňoval aj ich náročnosť a celkový počet podnetov, ktoré samosprávy museli riešiť.⁴⁹ Výsledkom hodnotenia je percentuálny podiel, ktorý samosprávy dosiahli oproti priemernej samospráve zapojenej do projektu (počet zapojených samospráv bol 174). MČ Bratislava-Rača dosiahla v tomto kritériu 209% (oproti prvej Nitre s 214 percentami a tretími Levicami so 199 percentami).⁵⁰ Na tomto výsledku majú záujem obidve strany – na jednej strane obyvatelia, ktorí sú všímvaví a aktívni a nahlasujú problémy a na druhej strane samospráva, ktorá ich operatívne rieši.

V roku 2021 obyvatelia Rače môžu ešte adresnejšie podávať Mestskej časti Bratislava-Rača svoje podnety na riešenie najmä environmentálnych problémov v ich okolí priamo na webstránke <https://mapy.raca.sk/>.

Vyššie uvedená komunikácia je zameraná skôr na obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku, menej dostupná je pre mládež, či už zvolenými komunikačnými prostriedkami, jazykom, grafikou apod.

MČ Bratislava-Rača v poslednom období realizuje **participatívne aktivity s obyvateľmi**, napr.

- plánovanie obnovy Koloničovej kúrie v r. 2019⁵¹,
- participatívne diskusie s občanmi v spolupráci s MIB k parku Mudrochova, k využitiu objektu KS Žarnovická, zelený priestor Na Pasekách⁵²,
- zapojenie obyvateľov do tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja v r. 2021⁵³.

Partnerské mestá⁵⁴

Mestská časť Bratislava-Rača neustále rozvíja cezhraničnú spoluprácu a udržiava živé kontakty s viacerými partnerskými mestami:

- Staré Město pod Landštejnem, Česká republika,
- Priverno, Taliansko,
- Gols, Rakúsko,
- Morawica, Poľsko.

Staré Město pod Landštejnem, Česká republika

Spolupráca sa začala koncom roka 2012 na úrovni obecného úradu, kedy starosta Rače a starosta Starého mesta pod Landštejnem podpísali dokument o oficiálnej spolupráci s cieľom rozvíjať existujúcu spoluprácu so zameraním na oblasť školstva, športu a cestovného ruchu. Miestny úrad organizuje pre Račanov každé leto v auguste jednodňový autobusový výlet za kultúrou na Staroměstské dobové slávnosti.

Staré město pod Landštejnem patrí do okresu Jindřichův Hradec, v Juhočeskom kraji. Jeho južná časť hraničí s Rakúskom. Okolie je preslávené neporušenou prírodou a drsnou krásou, nazývanou "Česká Kanada". 4525 hektárov územia tvoria lesy. Obec je orientovaná predovšetkým na poľnohospodárstvo, lesníctvo a turistický ruch. V jej okolí sa nachádza množstvo turistických trás,

⁴⁹ Zaujímavosťou je, že najčastejšou oblasťou, v ktorej obyvatelia miest a obcí počas uplynulého roka nahlasovali podnety na riešenie, sa po prvý krát od spustenia tejto služby v roku 2010 stala zeleň a životné prostredie – išlo napríklad starostlivosť o stromy, kríky a trávnaté plochy, ale aj odpratávanie odpadkov a čiernych skládok. V roku 2020 ich bolo prvýkrát viac, ako problémov na cestách a chodníkoch, čo bývala až doteraz tradične najväčšia kategória.

⁵⁰ <https://blog.odkazprestarostu.sk/2021/09/zlate-vedro-za-rok-2020-si-odniesli-nitra-dubnica-nad-vahom-a-malacky/>

⁵¹ Rača otvára dvere kúrie, Správa z plánovania, 2019

⁵² Informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača

⁵³ Formou ankety a štyroch fokusových skupín, pozn. aut.

⁵⁴ Zdroj: <https://www.raca.sk/partnerske-mesta/>

cyklotrás, či zimných bežeckých trás. Hrad Landštejn patrí k najvyhľadávanejším turistickým atrakciám širokého okolia. Vo vzdialenosti 8 kilometrov od Starého mesta pod Landštejnem sa rozprestiera bizónia farma s rančom, kde podávajú bizónie stečky. Počet obyvateľov: 558.

Priverno, Taliansko

Prvé kontakty s Privernom začali v roku 2006 na úrovni vtedajších predstaviteľov obcí. V marci 2013 podpísali starostovia Rače Priverna oficiálnu dohodu o spolupráci so zameraním na oblasť rozvoja cestovného ruchu a uchovávanie tradícií.

Mesto Priverno - pôvodne staroveké mesto Privernum - leží asi 90 km na juh od Ríma v regióne Lazio. V jeho blízkosti vedie najslávnejšia staroveká cesta Via Appia. V okolí mesta je veľa pamiatok spred 2000 rokov, pochádzajúcich ešte z čias starovekého Ríma. Pôsobil tu jeden z najvýznamnejších stredovekých kresťanských filozofov a teológov - Svätý Tomáš Akvinský. Priverno je známe aj vynikajúcim olivovým olejom, vyrábaným v miestnej rodinnej fabrike Orssini, či vynikajúcimi Buffallo mozarellami. Neďaleko Priverna sa nachádza viacero obľúbených pláží. Počet obyvateľov: 13 748.

Gols, Rakúsko

Cezhraničná spolupráca s obcou Gols sa začala v roku 2001. Najintenzívnejšia je medzi vinármi a základnými školami. Račania navštevujú Gols v rámci jednodňového autobusového výletu, ktorý Rača pre nich organizuje koncom mája. Jeho súčasťou je ochutnávka vín v miestnom Weinkulturhause, prehliadka vinohradov na Old timer traktoroch a návšteva fabriky Szigetti.

Gols je vinohradnícka obec, nachádza sa v severnom Burgenlande v Rakúsku, neďaleko Neusiedlerského jazera, ktoré je chránenou prírodnou rezerváciou. Jeho obyvatelia sa zaoberajú predovšetkým vinohradníctvom a turizmom. V Golse žije viac ako 100 vinárov, ktorých viac ako 400 druhov vín sa nachádza v miestnom Weinkulturhause v centrálnej časti obce. V Golse sa nachádza aj množstvo historických vínnych pivničiek. K najväčším miestnym podnikom patrí fabrika bratov Szigetti, preslávená výrobou vynikajúceho šumivého sektu Szigetti. Koncom leta sa v Golse koná stretnutie Oldtimer panonia traktor klubu. V máji Golsania usporadúvajú letné slávnosti "Sommerfest" s bohatým kultúrnym programom a stánkovým predajom. Oblasť je známa aj svojimi veternými elektrárnami. Počet obyvateľov: 3 800.

Morawica, Poľsko

Spolupráca sa začala v novembri 2012, počas návštevy Rače na medzinárodnej konferencii "Plody Zeme". Pilotným projektom spolupráce bola účasť študentov z Rače v medzinárodnom tábore v Morawici. K oficiálnemu podpísaniu spolupráce medzi starostami oboch obcí došlo v septembri 2013, počas slávností Vinobrania. Morawica sa od 1. januára 2017 stala mestom.

Morawica leží asi 250 km od slovensko - poľských hraníc v centrálnej časti Swietokrzyskej provincie, v prírodnej rezervácii Radomice. Tradíciu si zachováva typické hrnčiarstvo. Má vlastný hudobný orchester, niekoľko tanečných skupín a dobrovoľný hasičský zbor. K najobľúbenejším kultúrne - spoločenským udalostiam roka patria Svätotojanské slávnosti a Dožinky. Morawica má veľmi dobre rozvinutý cestovný ruch, zameraný na turistiku, cykloturistiku a rybárčenie. V katastri obce je mnoho prírodných kúpalísk a jazier. Počet obyvateľov: 15 000.

Hlavné problémy v samospráve mestskej časti Bratislava-Rača:

- rozdrobené kompetencie na území MČ Rača medzi tri úrovne samosprávy (MČ Rača, Hl.m.SR Bratislava, Bratislavský samosprávny kraj)
- neznalosť obyvateľov o tom, aké kompetencie má MČ Rača, ďalšie úrovne samosprávy, štát, súkromní vlastníci
- verejnosť vníma nižšiu aktivitu niektorých poslancov
- pôsobenie samosprávy MČ Bratislava-Rača v dvoch budovách, nie je vytvorený klasický širší „front office“ (miesto prvého kontaktu) so zástupcom každého oddelenia

- komunikácia MČ Bratislava-Rača nedostatočne pokrýva oslovenie niektorých cieľových skupín (seniori, mládež, cudzinci)

Dopady:

- nespokojnosť obyvateľov, ktorí nevedia na koho sa obrátiť s problematikou jednotlivých oblastí v rôznych oblastiach životných situácií
- nedostatočná informovanosť o podujatiach a aktivitách MČ v niektorých skupinách verejnosti

Pozitíva v v samospráve mestskej časti Bratislava-Rača:

- obyvatelia oceňujú zlepšenie prístupu samosprávy k riešeniam, zapojenie verejnosti, lepšiu komunikáciu, informovanosť o rôznych témach - školstvo, životné prostredie, sociálne služby a fungujúce komunikačné kanály - sociálne siete, Račiansky výber, aplikácia Rača, Odkaz pre starostu
- príprava a realizácia projektov na zlepšovanie kvality života v mestskej časti
- aktívne riešenie podnetov obyvateľov a zvýšenie vytváranie podmienok na nahlasovanie podnetov
- realizácia pilotných participatívnych procesov

Základné demografické ukazovatele mestskej časti Bratislava-Rača

Mestská časť Bratislava – Rača má 24 419 obyvateľov⁵⁵ a jej celková rozloha je 23,66 km². Na 1 km² tak pripadá okolo 1 032,08 obyvateľov.

Vývoj počtu obyvateľov v mestskej časti Bratislava-Rača od roku 2011 rastie, a to najmä kladnému migračnému saldu, v menšej miere vďaka prirodzenému prírastku obyvateľov.

Vývoj počtu obyvateľov v mestskej časti Bratislava-Rača v rokoch 2011 - 2020

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvateľov	19679	19814	20068	20251	20531	20791	21384	22088	23006	23904
z toho ženy	10489	10575	10681	10802	10904,5	11065,5	11336	11669	12053	12365
Prirodzený prírastok obyvateľov	21	20	-4	54	44	113	22	62	73	59
Migračné saldo	114	234	187	226	216	480	682	856	825	456
Celkový prírastok obyvateľov	135	254	183	280	260	593	704	918	898	515

Zdroj: Štatistický úrad, DataCubes

Podľa posledného Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 sa na území MČ Rača nachádza 2 157 domov (z toho 2 040 obývaných) a 9 396 bytov (z toho 9 177 obývaných). Počet obyvateľov mestskej časti má podľa Štatistického úradu SR v posledných rokoch rastúcu tendenciu. Výrazný nárast v počte obyvateľov je dôsledkom prirodzeného ako aj mechanického prírastku obyvateľstva. V mestskej časti sa rodí čoraz viac detí a zároveň sa čoraz viac osôb – prevažne mladých rodín – do Rače sťahuje. Rapídny nárast počtu obyvateľov možno zdôvodniť bytovou výstavbou, ktorá sa v

⁵⁵ údaj ŠÚ SR k 21. 3. 2021

MČ realizovala a stále sa realizuje. Boli postavené nové obytné zóny ako napr. Malé Krasňany, Zlaté krídlo, Radničné námestie, Rinzle, Račany Bianco.⁵⁶

Počas celého sledovaného obdobia môžeme v mestskej časti pozorovať **väčší podiel žien** ako mužov, avšak postupom času sa tento rozdiel znižuje. Zatiaľ čo na začiatku sledovaného obdobia pred 10 rokmi tvorili ženy 53 % z celkového počtu obyvateľov MČ, do roku 2018 tento podiel klesol o 1 p. b. Prevalencia žien je bežným javom v podmienkach Slovenska, a to z dôvodu, že ženy sa v priemere dožívajú vyššieho veku.⁵⁷

V snahe o dosahovanie, resp. zvyšovanie prirodzeného prírastku môže byť mestskej časti nápomocná:

- nepriama podpora miery pôrodnosti, napr. prostredníctvom podpory bývania pre mladé rodiny, podpory a rozširovania voľnočasových aktivít pre deti a mládež, rozširovania kapacít zariadení pre deti v predškolskom veku a rozširovania kapacít školských zariadení a pod.,
- pôsobenie na znižovanie miery úmrtnosti, napr. informačnými kampaňami propagujúcimi zdravý životný štýl, podporou kvalitných sociálnych zariadení vyškoleným personálom a podporou možností trávenia voľného času seniorov tak, aby viedli aktívny, spokojný a pestrý život.⁵⁸

Dosahovanie, resp. zvyšovanie mechanického prírastku už zahŕňa podstatne viac aktivít, a to nielen v sociálnej, ale aj hospodárskej a environmentálnej oblasti. Záujemcovia o bývanie v určitej lokalite zvažujú široké spektrum faktorov – od občianskej vybavenosti, cez kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry či možnosti sociálneho využitia až po dostupnosť zelene na danom území.⁵⁹

Aj keď vzhľadom na vyššie uvedené sa môžu prirodzený a mechanický prírastok javiť ako dva separátne ukazovatele, v skutočnosti sa môžu, ale nemusia vzájomne ovplyvňovať. Napríklad, ak na určitom území existuje dobre rozvinutá infraštruktúra pre mladé rodiny s deťmi, existuje predpoklad, že mladí ľudia sa na toto územie budú sťahovať s cieľom založiť si rodinu, čo sa prejaví na mechanickom, ale aj prirodzenom prírastku.⁶⁰ Dobre rozvinutá infraštruktúra môže oddialiť aj odchod seniorov do pobytových sociálnych služieb a prejaví sa pozitívne na dĺžke dožitia.

Prognóza demografického vývoja obyvateľov v miestnej časti Bratislava-Rača⁶¹

Mestská časť Bratislava-Rača (ďalej MČ Rača) patrí medzi stredne veľké a dlhodobo najatraktívnejšie mestské časti hlavného mesta. Prejavuje sa to stabilizovaným a pomerne progresívnym reprodukčným a rodinným správaním obyvateľstva a tiež migračnou atraktivnosťou pre obyvateľov z iných mestských častí Bratislavy ako aj z mimobratislavských regiónov. MČ Rača má pomerne významné geografické špecifiká a primárny potenciál územia, predovšetkým z hľadiska kvality prostredia a bývania. Z geograficko – urbanistického hľadiska sa pohybuje medzi „vidieckymi“ mestskými časťami ako Devín alebo Čunovo a typickými „urbanizovanými“ mestskými časťami ako napríklad Petržalka, Ružinov alebo Staré mesto.

⁵⁶ KPSS MČ Rača 2020 -2024

⁵⁷ KPSS MČ Rača 2020 -2024

⁵⁸ KPSS MČ Rača 2020 -2024

⁵⁹ KPSS MČ Rača 2020 -2024

⁶⁰ KPSS MČ Rača 2020 -2024

⁶¹ Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020

Bratislavský región patrí k tým regiónom Slovenska, v ktorých sa zatiaľ nepočíta s úbytkom obyvateľstva a populačné starnutie napreduje relatívne pomalým tempom. Potvrďuje to aj očakávaný demografický vývoj v MČ Rača do roku 2035. Počet obyvateľov sa bude s veľkou pravdepodobnosťou zvyšovať a priemerný vek obyvateľstva bude rásť pomalšie ako celoštátny priemer. Hlavným dôvodom takéhoto stavu je vývoj migrácie, keď migračný prírastok zvyšuje počet obyvateľov a prispieva k omladzovaniu jeho vekovej štruktúry. Výrazná neurčitosť vo vývoji migrácie spôsobuje veľké rozpätie v možnom budúcom vývoji počtu obyvateľov.

Pri pohľade na výsledky prognózy do roku 2035 treba mať na pamäti, že za horizontom tejto prognózy dostane demografický vývoj na Slovensku novú dynamiku smerom k znižovaniu prirodzeného prírastku obyvateľstva a intenzívnemu populačnému starnutiu. Naplno sa totiž prejaví vplyv nerovnomernej vekovej štruktúry obyvateľstva, keď silné populačné ročníky z druhej polovice 20. storočia prejdú kompletne do poproduktívneho veku. Ťažisko pozornosti miest a obcí sa bude stále viac posúvať od detskej zložky populácie k seniorom.

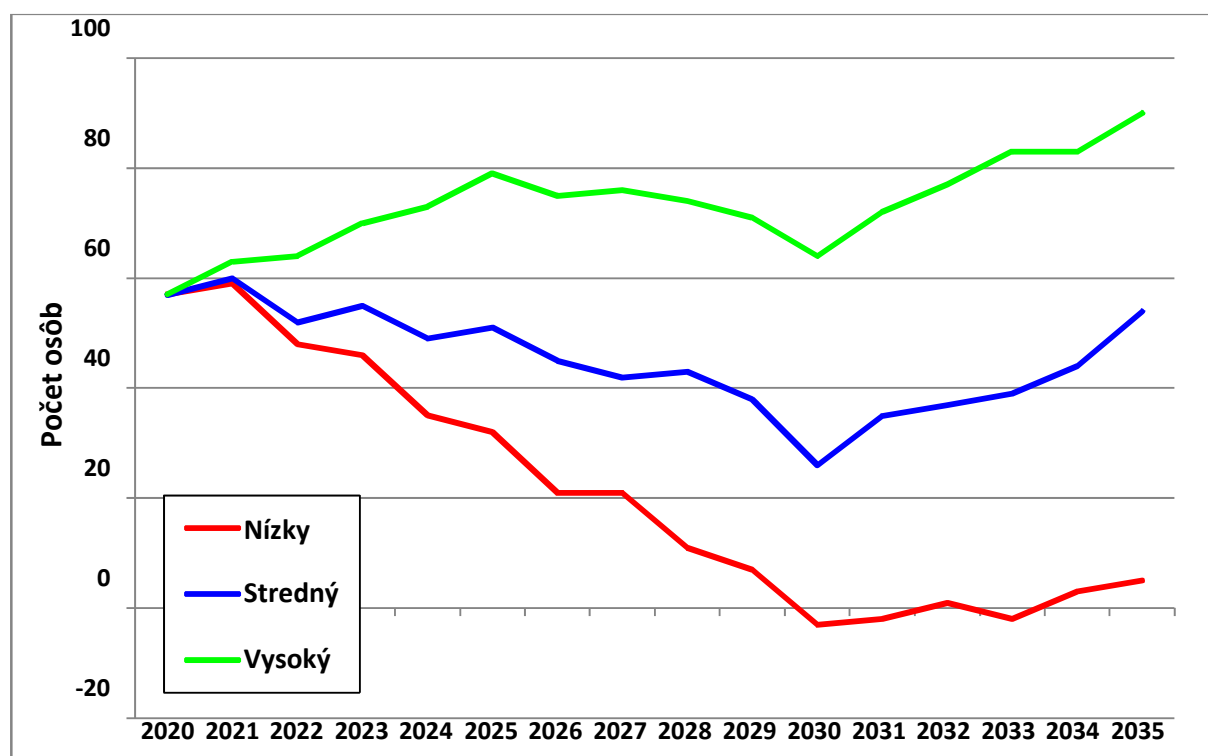
Uvedené bude platiť aj v MČ Rača, hoci priebeh demografických zmien tu bude pravdepodobne menej prudký ako vo väčšine oblastí Slovenska. **Prirodzený prírastok obyvateľstva sa s určitosťou bude znižovať a postupne sa zmení na prirodzený úbytok.** Bude závisieť na vývoji migrácie, či sa udrží celkový prírastok obyvateľstva, alebo sa aj MČ Rača zaradí medzi väčšinu obcí na Slovensku, v ktorých sa bude počet obyvateľov znižovať. Vďaka očakávanému migračnému prírastku sa momentálne ako pravdepodobnejší scenár javí pokračujúci mierny prírastok obyvateľstva aj po roku 2035. **Proces starnutia obyvateľstva sa bude v MČ Rača postupne zrýchľovať,** avšak na slovenské pomery bude aj po roku 2035 jeho intenzita podpriemerná. **Čo sa týka detskej populácie (teda aj detí vo veku 6 až 15 rokov), v horizonte 15 až 20 rokov sa dá očakávať zastavenie prírastku a následné mierne znižovanie počtu.**

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva v MČ Rača do roku 2035 bude závisieť predovšetkým od vývoja pôrodnosti. **Počet zomrelých bude mať stabilnú a mierne klesajúcu tendenciu** a v jednotlivých scenároch prognózy sa líši len minimálne. **Výrazné rozdiely naopak možno očakávať vo vývoji počtu narodených.** Migračné saldo má totiž významný vplyv na počet obyvateľov v reprodukčnom veku a tým nepriamo ovplyvňuje aj počet narodených detí a tiež prirodzený prírastok obyvateľstva.

Do roku 2030 sa bude prirodzený prírastok obyvateľstva v strednom a nízkom scenári prognózy znižovať, vo vysokom scenári bude stagnovať v rozmedzí 60 až 80 osôb ročne. Po roku 2030 sa prirodzený prírastok v strednom a vysokom scenári zvýši, v nízkom scenári bude stagnovať v blízkosti nulovej hranice. Kým vo vysokom a strednom scenári sa zachovávajú kladné hodnoty prirodzeného prírastku počas celého prognózovaného obdobia, v nízkom scenári nemožno po roku 2030 vylúčiť ani hodnoty tesne pod nulovou hranicou, čo by znamenalo prirodzený úbytok obyvateľstva vo výške niekoľko osôb ročne. **V roku 2035 by sa mal ročný prirodzený prírastok obyvateľstva pohybovať od hodnôt okolo nuly až po 90 osôb, s najväčšou pravdepodobnosťou by mal dosiahnuť hodnotu tesne nad hranicou 50 osôb, čo je hodnota zhruba rovnaká ako v súčasnosti (Graf 1).**

Graf 1 – Prognóza prirodzeného prírastku obyvateľstva v MČ Rača do roku 2035

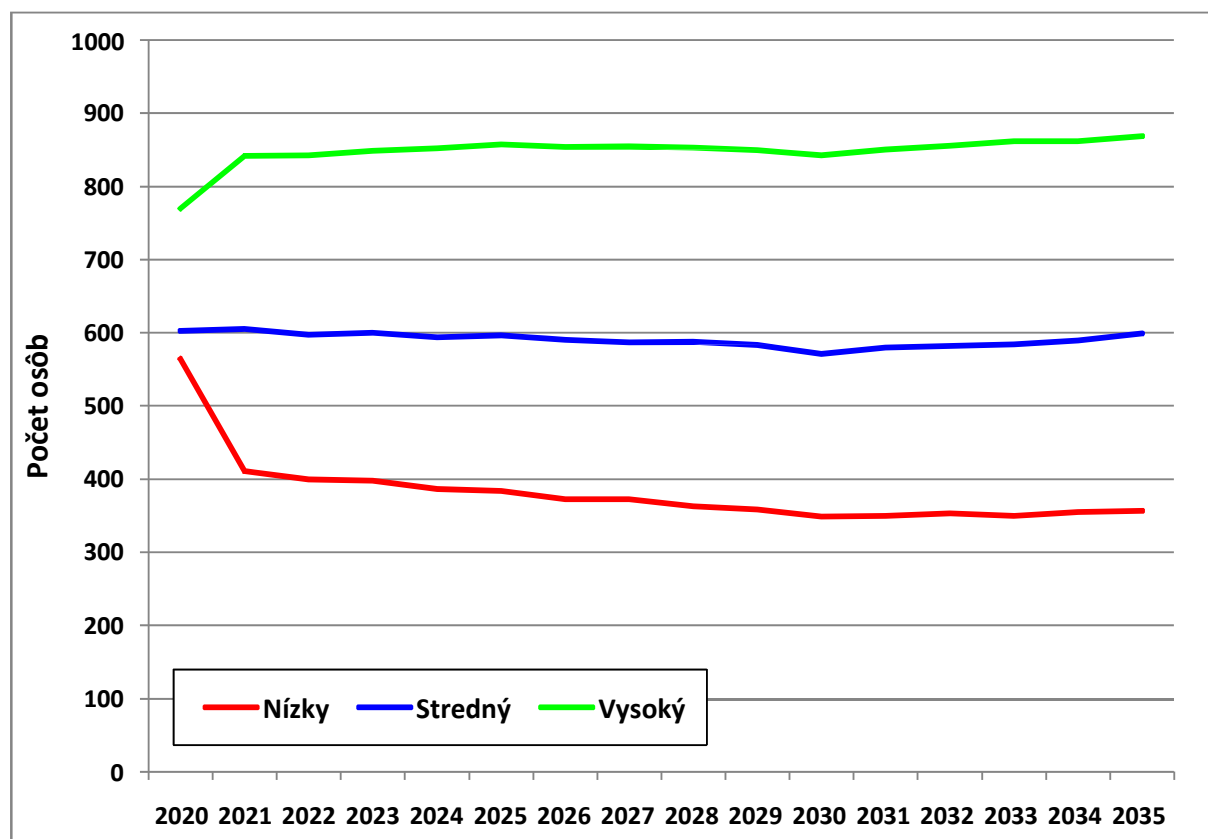
Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 1

Celkový prírastok obyvateľstva

Kým migrácia ovplyvňuje prirodzený prírastok obyvateľstva nepriamo, na celkový prírastok bude mať priamy vplyv. **Očakávané kladné migračné saldo v MČ Rača počas najbližších dvoch desaťročí spôsobí, že celkový prírastok obyvateľstva bude počas celého prognózovaného obdobia vyšší ako prirodzený prírastok⁶².** To zároveň znamená, že ani v jednom scenári prognózy sa nepredpokladá, že by celkový prírastok obyvateľstva dosiahol záporné hodnoty. Rozdiely medzi jednotlivými scenármi sú však výrazné. V strednom scenári predpokladáme stabilný vývoj celkového prírastku obyvateľstva na úrovni zhruba 600 osôb ročne. V nízkom a vysokom scenári sa výraznejšie zmeny predpokladajú hneď na začiatku prognózovaného obdobia (do roku 2022), následne by bol vývoj celkového prírastku obyvateľstva pomerne stabilný. Vo vysokom scenári očakávame mierne zvyšovanie celkového prírastku, v nízkom scenári mierny pokles. **V roku 2035 by sa mal ročný celkový prírastok obyvateľstva pohybovať v rozpätí od 350 do 870 osôb. Za najpravdepodobnejšie považujeme hodnoty okolo hranice 600 osôb (Graf 2).**

⁶² Celkový prírastok obyvateľstva je súčtom prirodzeného prírastku obyvateľstva a migračného salda

Graf 2 – Prognóza celkového prírastku obyvateľstva v MČ Rača do roku 2035

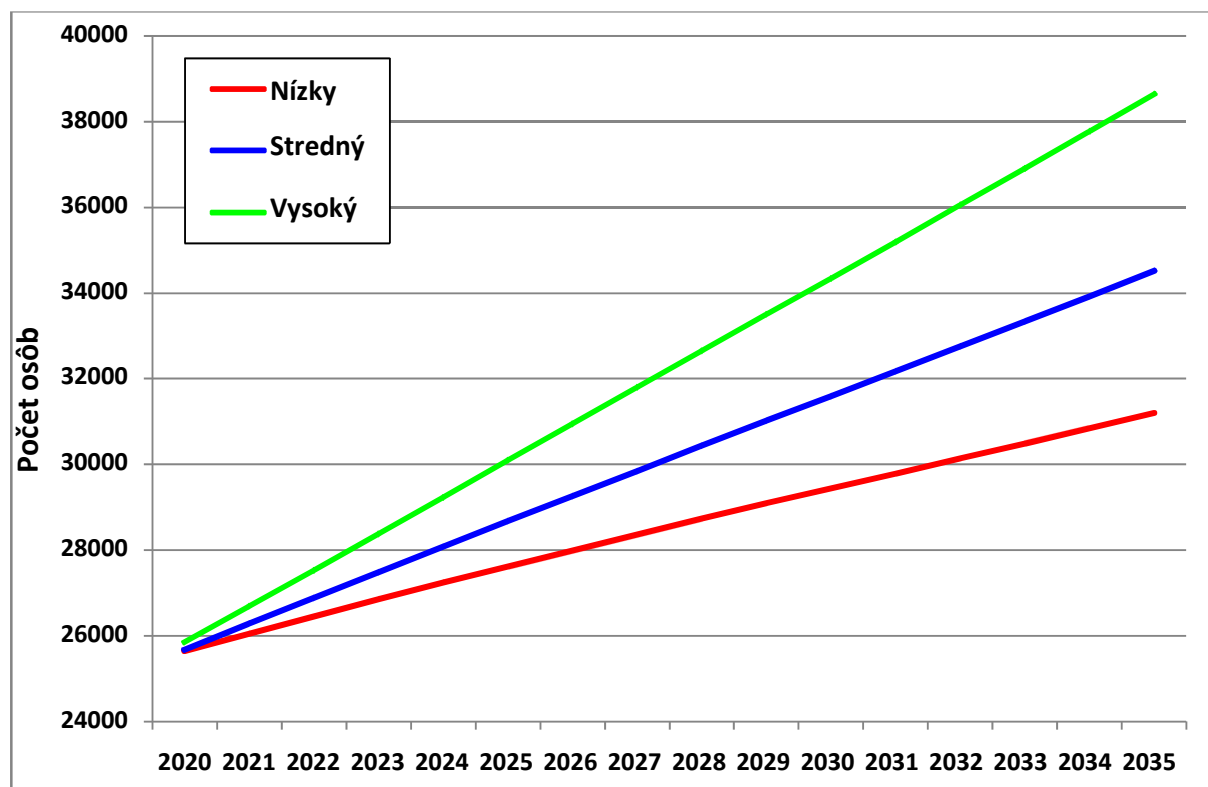

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 1

Počet obyvateľov

Vo všetkých troch scenároch prognózy očakávame počas najbližších 15 rokov rovnomerný nárast počtu obyvateľov. Počet obyvateľov v MČ Rača sa bude s veľkou pravdepodobnosťou zvyšovať najmenej do roku 2035. Zvýšenie počtu obyvateľov by sa malo pohybovať v rozpätí od necelých 24 % až do 54 %. To znamená, že počet obyvateľov v MČ Rača by mal v roku 2035 dosiahnuť hodnotu v intervale od 31 tisíc až po necelých 39 tisíc osôb. Takto široké rozpätie očakávaného počtu obyvateľov spôsobuje neurčitost vývoja migrácie. **S najväčšou pravdepodobnosťou dosiahne počet obyvateľov v MČ Rača v roku 2035 hodnotu zhruba 34500 osôb, čo by v porovnaní so súčasnosťou znamenalo zvýšenie počtu obyvateľov o necelých 10 000 osôb, resp. 37,7 % (Graf 3).**

Graf 3 – Prognóza počtu obyvateľov v MČ Rača do roku 2035

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 1

Tab. 2 Prognóza vývoja obyvateľov MČ Bratislava-Rača - stredný scenár

Rok	Živo narodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok	Počet obyvateľov	Priemerný vek
2020	310	253	57	545	602	25677	41,50
2021	311	251	60	545	605	26282	41,46
2022	306	254	52	545	597	26879	41,46
2023	312	257	55	545	600	27479	41,46
2024	306	257	49	545	594	28073	41,49
2025	309	258	51	545	596	28669	41,54
2026	305	260	45	545	590	29259	41,60
2027	305	263	42	545	587	29846	41,69
2028	306	263	43	545	588	30434	41,78
2029	305	267	38	545	583	31017	41,89
2030	306	280	26	545	571	31588	41,99
2031	312	277	35	545	580	32168	42,10
2032	314	277	37	545	582	32750	42,23
2033	320	281	39	545	584	33334	42,35
2034	330	286	44	545	589	33923	42,46
2035	341	287	54	545	599	34522	42,58

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 2

Tab. 3 Prognóza vývoja obyvateľov MČ Bratislava-Rača - nízky scenár

Rok	Živo narodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok	Počet obyvateľov	Priemerný vek
2020	310	253	57	507	564	25639	41,51
2021	310	251	59	352	411	26050	41,55
2022	302	254	48	352	400	26450	41,61
2023	303	257	46	352	398	26848	41,68
2024	291	256	35	352	387	27235	41,78
2025	290	258	32	352	384	27619	41,89
2026	280	259	21	352	373	27992	42,02
2027	281	260	21	352	373	28365	42,16
2028	273	262	11	352	363	28728	42,32
2029	272	265	7	352	359	29087	42,48
2030	270	273	-3	352	349	29436	42,64
2031	269	271	-2	352	350	29786	42,81
2032	272	271	1	352	353	30139	42,98
2033	274	276	-2	352	350	30489	43,15
2034	283	280	3	352	355	30844	43,31
2035	289	284	5	352	357	31201	43,46

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 2

Tab. 4 Prognóza vývoja obyvateľov MČ Bratislava-Rača - vysoký scenár

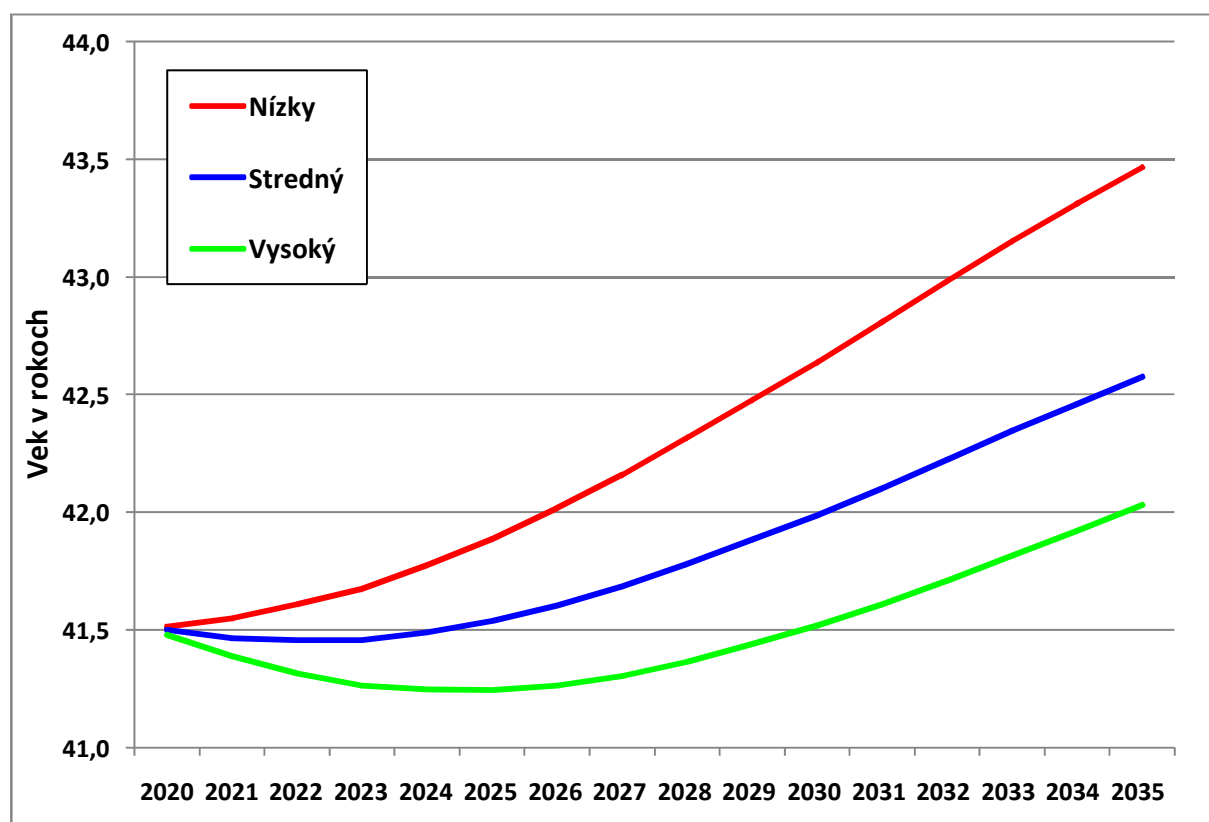
Rok	Živo narodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok	Počet obyvateľov	Priemerný vek
2020	310	253	57	713	770	25845	41,48
2021	314	251	63	779	842	26687	41,39
2022	321	257	64	779	843	27530	41,32
2023	330	260	70	779	849	28379	41,26
2024	331	258	73	779	852	29231	41,25
2025	339	260	79	779	858	30089	41,25
2026	340	265	75	779	854	30943	41,26
2027	343	267	76	779	855	31798	41,31
2028	344	270	74	779	853	32651	41,37
2029	345	274	71	779	850	33501	41,44
2030	349	285	64	779	843	34344	41,52
2031	357	285	72	779	851	35195	41,61
2032	364	287	77	779	856	36051	41,71
2033	371	288	83	779	862	36913	41,82
2034	379	296	83	779	862	37775	41,92
2035	389	299	90	779	869	38644	42,03

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 2

Vekové zloženie obyvateľstva

Starnutie obyvateľstva zatiaľ neprebieha v MČ Rača intenzívne. **Zintenzívnenie procesu populačného starnutia sa predpokladá krátko po roku 2020.** V nízkom scenári sa začne priemerný vek obyvateľstva zvyšovať hneď v roku 2021. V strednom a vysokom scenári sa obdobie stagnácie priemerného veku skončí okolo roku 2025. Následne sa bude priemerný vek obyvateľstva zvyšovať až do konca prognózovaného obdobia, pričom intenzita zvyšovania bude narastať. Do roku 2035 sa v porovnaní so súčasnosťou predpokladá zvýšenie priemerného veku obyvateľstva od 0,53 roka, resp. 1,7 % vo vysokom scenári do 1,96 roka, resp. 4,7 % v nízkom scenári. V najpravdepodobnejšom scenári dosahuje zvýšenie hodnotu 1,1 roka, resp. 2,6 %. **Priemerný vek obyvateľstva by sa mal v roku 2035 pohybovať v rozmedzí od 42,0 do 43,5 roka, s najväčšou pravdepodobnosťou by mal dosiahnuť hodnotu 42,6 roka** (Graf 4).

Graf 4 – Prognóza priemerného veku obyvateľstva v MČ Rača do roku 2035

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 1

Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov

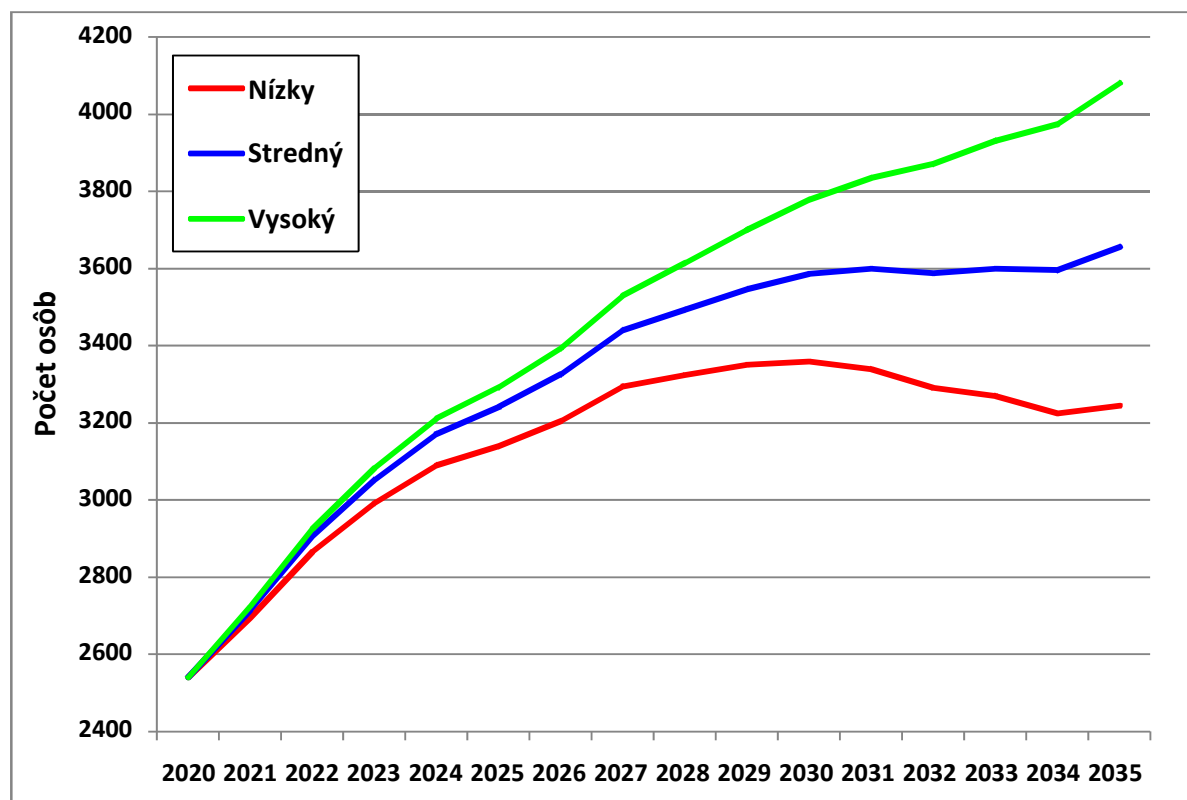
Nárast počtu detskej zložky obyvateľstva v MČ Rača bude intenzívnejší v porovnaní s rastom celkového počtu obyvateľov. **Do roku 2027 sa očakáva intenzívny nárast detí vo veku do 15 rokov vo všetkých scenároch prognózy.** V roku 2027 sa zastaví rast počtu detí vo veku od 6 do 15 rokov v nízkom scenári a spomalí v strednom. Pomerne intenzívny rast bude až do roku 2035 pokračovať vo vysokom scenári. **V roku 2035 by sa mal počet detí vo veku od 6 do 15 rokov pohybovať v rozpätí od 3245 osôb do 4080 osôb, s najväčšou pravdepodobnosťou dosiahne hodnotu 3655 osôb.** V porovnaní so súčasnosťou pôjde o zvýšenie o 880 osôb, resp. 37,2 % v nízkom scenári, o 1290 osôb, resp. 54,5 % v strednom scenári a o 1715 osôb, resp. 72,4 % vo vysokom scenári (Tabuľka, Graf 5).

Tab. 5 Prognóza počtu detí vo veku 6 - 15 rokov v MČ Rača

Rok	Scenár		
	nízky	stredný	vysoký
2020	2541	2541	2541
2021	2696	2716	2726
2022	2866	2906	2926
2023	2993	3053	3083
2024	3091	3172	3212
2025	3140	3241	3292
2026	3204	3326	3394
2027	3295	3440	3529
2028	3324	3493	3614
2029	3351	3547	3701
2030	3359	3586	3779
2031	3339	3599	3835
2032	3291	3588	3871
2033	3269	3600	3931
2034	3225	3596	3974
2035	3245	3655	4080

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020

Graf 5 – Prognóza počtu detí vo veku 6-15 rokov v MČ Rača do roku 2035

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 1

Vzhľadom na výsledky prognózy je možné považovať zvyšovanie počtu detí vo veku 6 až 15 rokov za výrazné a v horizonte najbližších dvoch desaťročí aj za nezvratné. Nakoľko deti v tomto veku tvoria populačnú bázu pre žiakov študujúcich na základných školách, treba v MČ Rača počítať v najbližšom období so zvyšovaním kapacitných nárokov pri zabezpečovaní základnej školskej dochádzky.

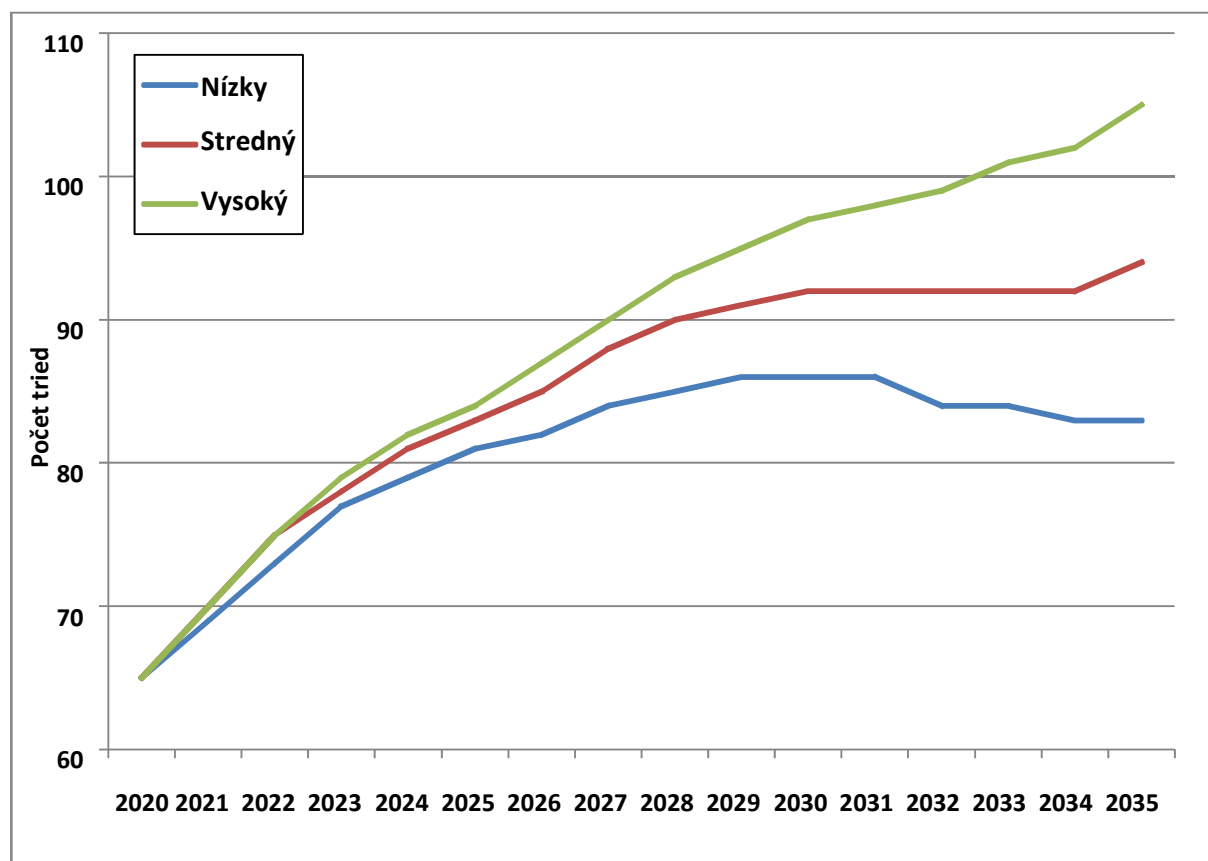
Pokiaľ by mali zostať zachované súčasné počty žiakov v triedach, pri zvyšujúcom sa počte detí vo veku 6 až 15 rokov by to znamenalo pomerne výraznú potrebu zvýšenia počtu tried na základných školách. Podľa najpravdepodobnejšieho scenára prognózy by bolo do roku 2035 potrebných na základných školách v MČ Rača 94 tried, čo je oproti súčasnosti (61 tried v školskom roku 2019/2020) zvýšenie o 33 tried, resp. 54 %. V prípade vývoja podľa nízkeho scenára by bol potrebný prírastok 22 tried, pričom potreba otvárania nových tried by kulminovala v roku 2029 a ďalej by sa nezvyšovala. V nízkom scenári by prírastok tried predstavoval 36 %. Veľmi výrazné rozšírenie kapacít na základných školách by bolo potrebné, pokiaľ by nastal vývoj počtu detí podľa vysokého scenára. Na udržanie súčasného počtu žiakov v triedach by bolo do roku 2035 potrebných 105 tried, čo by znamenalo zvýšenie súčasných kapacít o 44 tried, resp. 72 % (Tabuľka, Graf 6).

Tab. 6 Odhad potreby počtu tried na základných školách v MČ Rača

Rok	Scenár		
	nízky	stredný	vysoký
2020	65	65	65
2021	69	70	70
2022	73	75	75
2023	77	78	79
2024	79	81	82
2025	81	83	84
2026	82	85	87
2027	84	88	90
2028	85	90	93
2029	86	91	95
2030	86	92	97
2031	86	92	98
2032	84	92	99
2033	84	92	101
2034	83	92	102
2035	83	94	105

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020

Graf 6 - Prognóza počtu tried na základných školách v MČ Rača do roku 2035

Zdroj: Bleha, Branislav, Šprocha, Branislav, Vaňo, Boris: Prognóza počtu detí vo veku 6 až 15 rokov v mestskej časti Bratislava – Rača do roku 2035, Bratislava, 2020, Príloha 1

Odhad počtu obyvateľov v časti Malé Krasňany

V novovzniknutej časti Malé Krasňany, ktorú tvorí nová zástavba na Malokrasňanskej ulici, je v súčasnosti (koniec roka 2019) prihlásených na trvalý pobyt 452 obyvateľov. Pre takýto počet obyvateľov nie je možné vypracovať prognózu pomocou štandardných demografických prognostických metód. Preto sme pristúpili k vypracovaniu odhadu za túto časť v MČ Rača. Za predpokladu, že v tejto časti Rače nepribudne ďalšia bytová výstavba a parametre pôrodnosti a úmrtnosti sa nebudú výraznejšie líšiť od račianskeho priemeru, dá sa do roku 2035 očakávať prirodzený prírastok obyvateľstva vo výške 75 osôb. Bez ďalšej bytovej výstavby by bolo migračné saldo v Malých Krasňanoch zhruba nulové. To znamená, že počet prisťahovaných by bol zhruba rovnaký ako počet vystáňovaných. Inak povedané, priťahovať sa na Malokrasňanskú ulicu bude možné len v prípade, že sa predtým niekto vystáhuje a uvoľní sa tak bývanie pre niekoho z inej lokality. **Celkový prírastok obyvateľov za obdobie 2020 až 2035 by bol teda v Malých Krasňanoch zhruba 75 osôb. Pri takomto vývoji by v tejto časti Rače žilo v roku 2035 zhruba 530 obyvateľov.** Pokiaľ by sa v období rokov 2020 až 2035 zrealizovala na Malokrasňanskej ulici ďalšia bytová výstavba, počet obyvateľov, ktorí by sa do týchto bytov nasťahovali, by až na výnimky zvyšoval migračný prírastok a priamo by zvýšil aj počet obyvateľov v časti Malé Krasňany.

Pri pohľade na výsledky prognózy do roku 2035 treba mať na pamäti, že za horizontom tejto prognózy dostane demografický vývoj na Slovensku novú dynamiku smerom k znižovaniu prirodzeného prírastku obyvateľstva a intenzívnemu populačnému starnutiu. Naplno sa totiž prejaví vplyv nerovnomernej vekovej štruktúry obyvateľstva, keď silné populačné ročníky z druhej

polovice 20. storočia prejdú kompletne do poproduktívneho veku. **Ťažiskopozornosti miest a obcí sa bude stále viac posúvať od detskej zložky populácie k seniorom.** Uvedené bude platiť aj v MČ Rača, hoci priebeh demografických zmien tu bude pravdepodobne menej dynamický ako vo väčšine oblastí Slovenska. **Prirodzený prírastok obyvateľstva sa s určitosťou bude znižovať a postupne sa zmení na prirodzený úbytok.** Bude záležať na vývoji migrácie, či sa udrží celkový prírastok obyvateľstva alebo sa aj MČ Rača zaradí medzi väčšinu obcí na Slovensku, v ktorých sa bude počet obyvateľov znižovať. **Vďaka očakávanému migračnému prírastku sa momentálne ako pravdepodobnejší scenár javí pokračujúci mierny prírastok obyvateľstva aj po roku 2035. Proces starnutia obyvateľstva sa bude v MČ Rača postupne zrýchľovať, avšak na slovenské pomery bude aj po roku 2035 jeho intenzita podpriemerná. Čo sa týka detskej populácie (teda aj detí vo veku 6 až 15 rokov), v horizonte 15 až 20 rokov sa dá očakávať zastavenie prírastku a následné mierne znižovanie počtu.**

Školstvo

Materské školy

V zriaďovateľskej pôsobnosti Mestskej časti Bratislava-Rača je 8 materských škôl:

- Materská škola Barónka 17,
- Materská škola Cyprichova 74,
- Materská škola Gelnická 34,
- Materská škola pri ZŠ Hubeného 25,
- Materská škola Novohorská 7487/1,
- Materská škola Plickova 16,
- Materská škola Pri Šajbách 22A,
- Materská škola Tbiliská 2.

Na území MČ Bratislava-Rača nie je špeciálna materská škola.

Tab. 7 Vývoj počtu detí v materských školách od šk. r. 2002/2003 do šk. r. 2021/2022

MŠ/šk. rok	2002 /03	2003 /04	2004 /05	2005 /06	2006 /07	2007 /08	2008 /09	2009 /10	2010 /11	2011 /12	2012 /13	2013 /14	2014 /15	2015 /16	2016 /17	2017 /18	2018 /19	2019 /20	2020 /21	2021 /22
MŠ Barónka	55	53	53	45	44	46	51	47	42	44	47	47	47	47	85	92	91	92	88	90
MŠ Cyprichova	94	95	96	94	95	100	100	97	87	87	88	86	86	85	86	83	85	85	84	84
MŠ Gelnická	101	99	99	102	100	100	100	95	96	95	96	96	96	138	138	140	141	135	139	131
MŠ pri ZŠ Hubeného	62	52	45	51	50	43	67	81	105	106	99	99	99	99	99	98	99	93	92	100
MŠ Plickova	89	100	87	92	96	95	97	88	85	90	95	95	97	92	95	91	92	95	96	96
MŠ Pri Šajbách	87	99	100	100	100	106	100	90	94	94	92	97	97	92	57	109	111	114	107	104
MŠ Tbiliská	112	120	108	112	105	106	115	106	117	117	118	119	118	116	114	118	115	115	114	111
MŠ Novohorská																			94	95
Spolu:	600	618	588	596	590	596	630	604	626	633	635	639	640	669	674	731	734	729	814	811

Zdroj: Sumárna správa o výchovno - vzdelávacej činnosti materských a základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rača za školský rok 2019/2020, MČ Bratislava-Rača, 2020, Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Počet detí v materských školách v poslednom období rastie. Po malom poklese pred šk. rokom 2005/2006 začal celkový počet detí v siedmich materských školách zriadených MČ BA-Rača postupne narastať, do šk. r. 2021/2022 to bol nárast o 215 detí. Vyťaženosť materských škôl bola v školskom roku 2019/2020 v rôznych mesiacoch 52 – 87%. Počet detí v MŠ v inom území bol v r. 2015 - 2019 od 34 do 38, najviac z nich navštevovalo MŠ v MČ Bratislava-Nové Mesto.⁶³

Od šk. roku 2020/21 je v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Bratislava-Rača MŠ Novohorská, ktorú v súčasnosti navštevuje 95 detí.

Kľúčové **silné stránky** materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Bratislava-Rača:

- materské školy sa zapájajú do mnohých projektov na rozvoj výchovno-vzdelávacej práce,
- dochádza k postupnej obnove nehnuteľností a areálov, a materiálno-technickému vybaveniu modernejším, vrátane informačnej techniky.

Slabými stránkami **materských škôl** v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Bratislava-Rača sú hlavne:

- nízke finančné ohodnotenie zamestnancov a zamestnancov,
- nedostatok finančných zdrojov na obnovu a kvalitnú údržbu priestorov a materiálno-technické vybavenie.⁶⁴

Základné školy

Na území Mestskej časti Bratislava-Rača sú tri základné školy, pričom dve z nich sú v jej zriaďovateľskej pôsobnosti:

- Základná škola s materskou školou J. A. Komenského, Hubeného 25,
- Základná škola, Tbiliská 4
- zriaďovateľom tretej ZŠ je Inštitút školských bratov v Bratislave:
- Základná škola Jána de la Salle, Detvianska 24 (Spojená škola de la Salle - Gymnázium a ZŠ, Čachtická 14).

Tab. 8 Základné školy na území mestskej časti Bratislava-Rača

ZŠ – zriaďovateľ MČ Bratislava-Rača:	Počet žiakov k 15.9.2020	Počet žiakov k 15.9.2021
Základná škola s MŠ Hubeného 25	741	760
Základná škola Tbiliská 4	790	829
ZŠ – iný zriaďovateľ:		
Základná škola Jána de la Salle - Spojená škola de la Salle, Detvianska 24	325	332
Spolu	1856	1921

Zdroj: MČ Bratislava-Rača, Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Na území MČ Bratislava-Rača nie je špeciálna základná škola.

⁶³ Sumárna správa o výchovno – vzdelávacej činnosti materských a základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rača za školský rok 2019/2020, MČ Bratislava-Rača, 2020

⁶⁴ Sumárna správa o výchovno – vzdelávacej činnosti materských a základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rača za školský rok 2019/2020, MČ Bratislava-Rača, 2020

Tab. 9 Vývoj počtu žiakov v základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Bratislava-Rača v školských rokoch 2005/2006 až 2021/2022

Školský rok	Celkový počet žiakov	Celkový počet tried	ZŠ S MŠ Hubeného 25	ZŠ Tbiliská 4	ZŠ Plickova 9	Počet žiakov zo ŠVVP		
2005/06	1228	52	neeviduujeme			spolu	1. stupeň	2. stupeň
2006/07	1169	47						
2007/08	1117	48	363 ⁶⁵	579	175	65	13	52
2008/09	994	42	457	537	zrušená	58	11	47
2009/10	957	44	435	522		52	8	44
2010/11	927	43	429	498		45	6	39
2011/12	948	45	462	486		48	6	42
2012/13	951	43	498	453		50	12	38
2013/14	944	41	518	426		51	10	44
2014/15	976	44	568	408		50	7	43
2015/16	1018	50	591	426		51	12	42
2016/17	1143	49	646	497		51	14	40
2017/18	1273	53	702	571		53	9	44
2018/19	1361	58	709	652		81	23	58
2019/20	1436	61	728	708		90	29	61
2020/21	1531	63	741	790		105	26	79
2021/22	1589	66	760	829		115	29	86

Zdroj: Sumárna správa o výchovno – vzdelávacej činnosti materských a základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rača za školský rok 2019/2020, MČ Bratislava-Rača, 2020, Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Počet žiakov v základných školách zriaďovaných Mestskou časťou Bratislava-Rača klesal do šk. roku 2010/2011, potom začal narastať - do šk. roku 2021/22 vzrástol o 662 žiakov. Z dôvodu poklesu žiakov bola zrušená ZŠ Plickova, ktorá je v súčasnosti, kvôli opačnému trendu v demografickom vývoji, potvrdenému aj prognózou (jej závery sú uvedené v inej časti tejto koncepcie) rekonštruovaná a predpokladá sa jej dokončenie o opätovné zaradenie do siete základných škôl SR.

Narastá aj počet žiakov so špeciálnymi výchovnými a vzdelávacími potrebami (Tab. 7), s čím súvisí aj väčšia potreba špecializovanej výchovno-vzdelávacej práce zo strany pedagogických a odborných zamestnancov. Téma práce so žiakmi so ŠVVP sa neustále rozvíja o nové poznatky, preto bude potrebné sa jej venovať tak vo vzdelávaní, ako aj v počte odborných zamestnancov a asistentov učiteľov. Táto téma je v súčasnosti predmetom reformy, ktorú zavádza MŠVVaŠ SR prostredníctvom novelizácie Školského zákona⁶⁶ a financií z Plánu obnovy a odolnosti pre celú SR.^{67,68}

⁶⁵ V ZŠ s MŠ Hubeného 25 bol po prvýkrát v mestskej časti zriadený nultý ročník na jeden školský rok. Nultý ročník bol určený pre deti, ktoré k 1. septembru dosiahli fyzický vek šesť rokov, nedosahujú školskú zrelosť, pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia a vzhľadom na sociálne a jazykové prostredie nie je u nich predpoklad zvládnutia učiva 1. ročníka základnej školy za jeden školský rok. Absolvovanie nultého ročníka v základnej škole sa považuje ako prvý rok plnenia povinnej školskej dochádzky.

⁶⁶ Zákon NR SR 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁶⁷ <https://www.minedu.sk/s-sithova-inkluzivne-vzdelavanie-caka-vyrazna-podpora/>

⁶⁸ <https://www.minedu.sk/posily-pre-ucitelov-a-ziakov-vyse-930-asistentov-a-pomahajucich-profesii-300-digitalnych-koordinatorov-ci-340-pomocnych-vychovavatelov/>

Medzi kľúčové **silné stránky** základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Bratislava-Rača patria:

- vysoká kvalifikovanosť učiteľov,
- dobré riadenie procesov v školách,
- spolupráca s rodičmi
- spolupráca s rôznymi inštitúciami,
- zapojenie do rôznych projektov zlepšovania vzdelávania, výchovy a spolupráce,
- modernizácia budov a areálov, interiérov a materiálno-technického vybavenia.

Kľúčovými **slabými stránkami** základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Bratislava-Rača sú:

- nedostatočné finančné ohodnotenie zamestnancov,
- vysoký počet žiakov vzhľadom na priestorové kapacity a potreby výchovy a vzdelávania,
- nedostatok odborných pracovníkov pre zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí so ŠVVP,
- preťaženosť pedagógov,
- problematické obsadenie pedagogických pozícií z dôvodu nízkeho záujmu.⁶⁹

Na území Bratislava-Rača pôsobí **Základná umelecká škola** Vrbenského 1 – zriaďovateľom je Hlavné mesto SR Bratislava: zabezpečuje umeleckú výchovu a vzdelávanie v odboroch: hudobný, výtvarný, tanečný, literárno-dramatický pre deti predškolského veku, žiakov základných škôl, študentov stredných škôl a dospelých. Vyučovanie prebieha na území MČ Bratislava-Rača v hlavnej budove ZUŠ na ul. Vrbenského 1 (prípadoch vymedzených zákonom dištančne, resp. online)⁷⁰.

Tab. 10 Základná umelecká škola na území mestskej časti Bratislava-Rača

ZUŠ – zriaďovateľ Hlavné mesto SR Bratislava	Počet žiakov k 15.9.2020
Základná umelecká škola Vrbenského 1	540

Zdroj: Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR,

https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Centrá voľného času

Centrum voľného času, Hlinícka ul. pôsobí v časti Krasňany, je rozpočtovou organizáciou Hlavného mesta SR Bratislavy. Organizujú krúžkovú činnosť pre deti MŠ, ZŠ a SŠ, študentom VŠ a dospelým do 30 rokov, denné tábory rôzneho zamerania počas prázdnin, súťaže a olympiády. Krúžková činnosť zahŕňa cca 20 krúžkov v oblasti hudby, tanca, literatúry a dramatického umenia, výtvarnej tvorby a remesiel, športu, vedy, techniky.

Centrum voľného času pri Strednej hotelovej škole hotelových služieb a obchodu ponúka, pod vedením kvalifikovaných interných aj externých pedagogických pracovníkov, široké možnosti realizovania sa vo viac ako 35-tich záujmových útvaroch. Zriaďovateľom je Bratislavský samosprávny kraj.

⁶⁹ Sumárna správa o výchovno – vzdelávacej činnosti materských a základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rača za školský rok 2019/2020, MČ Bratislava-Rača, 2020

⁷⁰ Vyučovanie prebieha aj v MČ Bratislava-Vajnory na Osloboditeľskej ul. 1.

Tab. 11 Centrá voľného času na území mestskej časti Bratislava-Rača

Centrá voľného času na území MČ Bratislava-Rača	Počet detí v pravidelnej záujmovej činnosti k 15.9.2020
Centrum voľného času Hlinícka 3 Zriaďovateľ: Hlavné mesto SR Bratislava	468
Centrum voľného času pri SOŠ Na pántoch 9 Zriaďovateľ: Bratislavský samosprávny kraj	825
Spolu:	1293

Zdroj: Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Stredné školy

Na území MČ Bratislava-Rača sa nachádzajú 2 gymnáziá a tri stredné odborné školy.

Tab. 12 Stredné školy na území mestskej časti Bratislava-Rača

Stredné školy	Počet žiakov denného štúdia k 15.9.2020
Gymnázium Hubeného 23 Zriaďovateľ: Bratislavský samosprávny kraj	362
Gymnázium školských bratov - Spojená škola de la Salle, Gymnázium a ZŠ, Čachtická 14 Zriaďovateľ: Inštitút školských bratov v Bratislave	194
Stredná odborná škola informačných technológií, Hlinícka 1 Zriaďovateľ: Bratislavský samosprávny kraj	218
Stredná odborná škola masmediálnych a informačných štúdií, Kadnárova 7 Zriaďovateľ: Bratislavský samosprávny kraj	325
Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9 Zriaďovateľ: Bratislavský samosprávny kraj	262
Spolu:	1361

Zdroj: Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Školské internáty

Na území MČ Bratislava-Rača sa nachádzajú tri internáty pre žiakov stredných škôl. Dva sú zriadené BSK pri SOŠ informačných technológií a SOŠ hotelových služieb a obchodu a jeden je zriadený súkromnou osobou.

Tab. 13 Školské internáty na území mestskej časti Bratislava-Rača

Školské internáty	Počet ubytovaných žiakov k 15.9.2020
Školský internát SOŠ informačných technológií, Hlinícka 1 Zriaďovateľ: Bratislavský samosprávny kraj	51
Školský internát SOŠ hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9 Zriaďovateľ: Bratislavský samosprávny kraj	150
Školský internát KRUPA DM, Pekná cesta 4 Zriaďovateľ: Ing. Vladimír Krupa	142
Spolu:	343

Zdroj: Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Školské jedálne

Na území MČ Bratislava-Rača je 14 školských jedální, z toho 8 pri materských školách, 2 pri základných školách – spolu 10 v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ, ďalšie 4 školské jedálne sú pri stredných školách.

Tab. 14 Školské jedálne na území mestskej časti Bratislava-Rača

Školské jedálne	Adresa	Kuchyňa	Stravníci	Zriaďovateľ
Školská jedáleň pri MŠ	Barónka 17	0	102	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri MŠ	Cyprichova 74	1	97	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri MŠ	Gelnická 34	1	161	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri MŠ	Hubeného 25	0	130	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri MŠ	Novohorská 1	1	111	MČ BA-Rača
Školská jedáleň	Plickova 16	1	111	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri MŠ	Pri Šajbách 22A	1	119	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri MŠ	Tbiliská 2	1	147	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri ZŠ	Hubeného 25	1	824	MČ BA-Rača
Školská jedáleň pri ZŠ	Tbiliská 4	1	700	MČ BA-Rača
SŠ-výdajná ŠJ	Detvianska 24	0	414	Inštitút školských bratov v Bratislave
Školská jedáleň pri Gym.	Hubeného 23	1	314	BSK
Školská jedáleň SOŠ-IT	Hlinícka 1	1	121	BSK
Škol. jedáleň SOŠ HSaO	Na pántoch 9	1	130	BSK
Spolu:		11	3481	

Zdroj: Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Vysoké školy

Na území MČ Bratislava-Rača sa nachádza areál Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského (ďalšie budovy PdF UK sú v iných mestských častiach).⁷¹

⁷¹ Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

Hlavné problémy v školstve v MČ Bratislava-Rača:

- nedostatok kapacít v MŠ a ZŠ
- nedostatok kvalifikovaných pedagógov (celoslovenský problém)
- nedostatočné prepájanie škôl a zamestnávateľov pre lepšie zosúladenie potrieb trhu práce a školských vzdelávacích programov

Dopady:

- potreby rodín nie sú zohľadnené pri umiestňovaní detí z dôvodu nedostatku kapacít
- ohrozenie kvality vzdelávania

Pozitíva v školstve v MČ Bratislava-Rača:

- budovanie kapacít MŠ a ZŠ na zvýšenie kapacít podľa súčasných a budúcich demografických potrieb

Práca s mládežou

Prácu sa mládežou realizujú v MČ Bratislava-Rača hlavne:

- **Centrum voľného času**, Hlinícka ul., zriaďovateľ Hl. m. SR Bratislava – formou krúžkov, súťaží, olympiád, prázdninových denných táborov
- **Centrum voľného času pri Strednej hotelovej škole hotelových služieb a obchodu**, zriaďovateľ Bratislavský samosprávny kraj – formou záujmových útvarov,
- **Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie**, Vajnorská 98D,
- **Súkromné Centrum špeciálneho poradenstva a prevencie TREA**, Kadnárova 15 (91 klientov za školský rok 2019/20)⁷²,
- **Rodinné centrum Ráčik**, Pekná cesta 9 – poskytuje široké spektrum služieb deťom, rodičom a rodinám, prevádzkuje detské herne, poskytuje kurzy na rozvoj manuálnej a pohybovej zručnosti, tvorivosti, zmyslu pre rytmus a koordináciu pohybov, pomáha deťom socializovať sa a adaptovať sa na kolektív pred nástupom do materskej škôlky, rodičom poskytuje informácie o tehotenstve, dojčení, výchove, sprostredkováva odborné kontakty, prednášky, tréningy a vzdelávacie aktivity, organizuje podujatia zamerané na rodiny – prednášky, kurzy, diskusie, voľnočasové aktivity a burzy detských odevov a hračiek,
- **OZ Mládež ulice** - Pekná cesta 4A (predtým Cyprichova 22), terénna sociálna práca a klubová činnosť založená na nízkoprahových princípoch, prevádzkovateľ Klubovne na Peknej, poskytovanie poradenských služieb, výkon vybraných opatrení podľa Zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, práca s rodinami,
- **OZ Stará Jedáleň** - Pekná cesta 4A, prevádzka komunitného centra so širokou ponukou príležitostí pre aktivity obyvateľov a obyvateľky mestskej časti – voľnočasové aktivity, kultúrne podujatia a iné,
- **OZ Varianty** - Pekná cesta, psychologické a výchovné poradenstvo pre rodičov a deti, celoročné kluby tvorivej dramatiky pre deti a mládež vo veku 6 – 17 rokov, vzdelávacie workshopy a denné tábory,
- **Detské montessori centrum Krasňanko**, Hrušková - montessori detské centrum, poskytuje celodennú starostlivosť pre deti od 3 do 6 rokov,
- **OZ Prevencia VaP**, Cyprichova 42 – prevádzkuje Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, venuje sa preventívnej ochrane práv dieťaťa, pomoci pri výchove detí,

⁷² Zoznamy škôl a školských zariadení, Centrum vedecko-technických informácií SR, https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (28.9.2021)

- **AD-ea, občianske združenie**, Pri Šajbách 1 – podpora a rozvíjanie kultúrnych, športových, vzdelávacích a umeleckých aktivít na miestnej a lokálnej úrovni pre cieľové skupiny mládeže, mamičiek s deťmi a celé rodiny,
- **AMAVET - Asociácia pre mládež, vedu a techniku**, Hagarova 4.

Denné letné tábory pre deti na území MČ Bratislava-Rača a ich organizátori v posledných cca 2 rokoch pred prípravou PHSR:

- **denný letný tábor „Šikovníček“** - pre deti vo veku 6-11 rokov, ktorý spoluorganizuje mestská časť v priestoroch KS Žarnovická. Tábor je zameraný na športové aktivity a získavanie nových vedomostí a zručností,
- **Plavecký denný tábor** – denné tábory pre deti od 3-12 rokov so zameraním na plavecký výcvik, doplnené o tvorivé dielne, výlety do prírody, či rôzne hry a súťaže, organizuje Plavecká akadémia v priestoroch plavárne Hotela Barónka,
- **AMAVET – denný tábor „Zvedaví vedci“** - pre deti od 7-14 rokov, ktorý spoluorganizuje mestská časť v spolupráci s OZ Amavet v priestoroch denného centra (klubu dôchodcov) v Krasňanoch, je zameraný na prírodovedné predmety formou hry, aby sa z nich stali „zvedaví vedci“,
- denné letné tábory pre deti rôznych vekových kategórií s rôznym zameraním, organizuje **Centrum voľného času Hlinícka**,
- **Letný kemp pozemného hokeja** - denný letný tábor pre deti od 10-15 rokov, organizuje Klub pozemného hokeja Rača v priestoroch Štadiónu pozemného hokeja na Jurkovičovej 5.

Hlavné problémy v práci s mládežou v MČ Bratislava-Rača:

- práca s mládežou nie je na území MČ koncepčná - koordinovaná, plánovaná, hodnotená
- Mestská časť nemá spracovanú implementáciu starostlivosti a mládeže v zmysle Zákona 282/2008 o podpore práce s mládežou, najmä §6⁷³
- nevyužitie kapacít pracovníkov s mládežou pre dosiahnutie spoločných cieľov
- mládež sa cíti nevypočutá, ich potreby nie sú známe, nie je zapájaná do života v MČ, chýbajú mládežnícki lídri
- väčší dôraz v aktivitách práce s mládežou (vo veku 0-30 rokov) je na deti do 15 rokov

Dopady:

- nevyužitý potenciál mladých ľudí pre rozvoj MČ
- neriešenie špecifických problémov mladých ľudí v MČ

Pozitíva v práci s mládežou v MČ Bratislava-Rača:

- aktívne subjekty na území MČ, ktoré pracujú s mládežou
- komunitné centrum mládeže
- mladí ľudia majú záujem spolupracovať

⁷³ Zákon o podpore práce s mládežou vymedzuje konkrétne činnosti, ktoré má obec na úrovni starostlivosti o mládež realizovať. MČ by mohla mať akčný plán, ktorý túto implementáciu zabezpečí.

Sociálne služby, sociálne podniky a komunitný rozvoj

Sociálne služby poskytované MČ Bratislava-Rača

Tab. 15 Sociálne služby poskytované MČ Bratislava-Rača registrované v registri poskytovateľov sociálnych služieb na území BSK

Sociálna služba	Miesto poskytovania služby	Forma	Kapacita
Denný stacionár	Plickova 18	ambulantná	25
Denné centrum	Kadnárova 19	podporná sociálna služba	90
Denné centrum	Žarnovická 7	podporná sociálna služba	60
Denné centrum	Dopravná 22	podporná sociálna služba	40
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	Tbiliská 2	ambulantná	20
Opatrovateľská služba	Plickova 18	terénna	
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	Kadnárova 19	terénna	

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

Mestská časť Bratislava-Rača je zriaďovateľom **Denného stacionára** so sídlom na Plickovej 18 od roku 2015 ako ambulantnú formu sociálnej služby určenej pre seniorov. Poskytuje sa v ňom sociálna služba pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, ak ich stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 a sú odkázané na sociálnu službu v dennom stacionári len na určitý čas počas dňa v zmysle Zákona č. 448/2008 o sociálnych službách.⁷⁴

Denný stacionár poskytuje:

- pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby
- sociálne poradenstvo
- sociálnu rehabilitáciu
- stravovanie: raňajky, desiata, obed, olovrant
- rozvoj pracovných zručností (činnosťnú terapiu)
- záujmovú činnosť
- podmienky na udržiavanie fyzickej a psychickej aktivity seniorov,
- kontakt so spoločenským prostredím a kultúrnou činnosť.⁷⁵

V dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba ambulantnou formou v pracovných dňoch v čase od 06:30 hod. do 17:00 hod. Prevádzku v dennom stacionári pre seniorov podľa schválenej organizačnej štruktúry Mestskej časti Bratislava-Rača zabezpečuje 10 zamestnancov. V organizačnej štruktúre sú schválené tieto funkčné miesta: 1 vedúca denného stacionára, 2 sociálni pracovníci, 2 inštruktori sociálnej rehabilitácie, 2 opatrovatelky, 1 upratovačka, vodič a vodič – údržbár, celkovo 9,75 úväzku.⁷⁶

⁷⁴ <https://www.raca.sk/denny-stacionar-pre-seniorov/>

⁷⁵ Výročná správa o činnosti a hospodárení Denného stacionára pre seniorov na Plickovej 18 v Bratislave za rok 2020, <https://zastupitelstvo.raca.sk/data/att/40313.pdf>

⁷⁶ Výročná správa o činnosti a hospodárení Denného stacionára pre seniorov na Plickovej 18 v Bratislave za rok 2020, <https://zastupitelstvo.raca.sk/data/att/40313.pdf> a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

Objekt stacionára je vo vlastníctve zriaďovateľa, je po kompletnej rekonštrukcii vo veľmi dobrom technickom stave. Ide o účelový objekt, ktorý disponuje bezbariérovým prístupom, interiérom aj exteriérom. Poskytovateľ sociálnej služby spolupracuje pri poskytovaní soc. služby aj s dobrovoľníkmi.⁷⁷

Denný stacionár poskytoval dovoz aj odvoz motorovým vozidlom pre svojich imobilných alebo ťažko pohyblivých klientov a bývajúcich v Rači. Túto pomoc využilo v priebehu roka 17 klientov. Preprava bola poskytovaná len z miesta bydliska do stacionára a zo stacionára späť domov.⁷⁸

Priemerná obsadenosť v roku 2020 bola 21,58 osôb (pri kapacite 25 osôb). K 31.12.2020 poberalo celodennú službu 13 klientov a 8 klientov poberalo poldennú sociálnu službu.⁷⁹

Tab. 16 Veková štruktúra klientov v Dennom stacionári v roku 2020

Veková štruktúra klientov	Prehľad počas celého roka			Stav k 31.12.2020		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
63 – 74 rokov	1	4	5	1	2	3
75 – 79 rokov	0	5	5	0	4	4
80 – 84 rokov	2	2	4	1	2	3
85 – 89 rokov	0	12	12	0	2	2
nad 90 rokov	0	2	2	0	2	2
Spolu	3	25	28	2	12	14
Priemerný vek klientov	76,3	82,4	81,7	73,5	82,9	81

Zdroj: Výročná správa o činnosti a hospodárení Denného stacionára pre seniorov na Plickovej 18 v Bratislave za rok 2020, <https://zastupitelstvo.raca.sk/data/att/40313.pdf>

Mestská časť Bratislava-Rača prevádzkuje **Zariadenie starostlivosti pre deti do troch rokov veku dieťaťa** (predtým detské jasle) v objekte Materskej školy na Tbiliskej 2. Zariadenie poskytuje sociálnu službu pre deti od jedného roku veku do troch rokov veku, ak sa rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu pripravuje na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole, pripravuje na trh práce alebo vykonáva aktivity spojené so vstupom alebo s návratom na trh práce alebo vykonáva zárobkovú činnosť.⁸⁰

Prevádzka zariadenia starostlivosti o deti je denne v pracovných dňoch od 6:30 hod. do 17:00 hod. Úlohou zariadenia starostlivosti o deti je výchovná starostlivosť, zabezpečovanie všestranného harmonického rozvoja detí a zaradenie ich do výchovno-vzdelávacieho procesu. Starostlivosť je orientovaná hlavne na oblasť dodržiavania hygienických návykov, stravovacích návykov a k sebaobslužným návykom. Uplatňuje sa hravý režim dňa. Medzi výchovné zamestnanie sa zaraďuje telesná, rozumová, pracovná, výtvarná, hudobná, mravná a estetická výchova.⁸¹

Zariadenie starostlivosti o deti na Tbiliskej ulici od 1.9. 2021 poskytuje starostlivosť pre skupinu 20 detí v zmysle zákona o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z., podľa ktorého je podľa §32b bod 5 možné poskytovať starostlivosť najviac o 12 detí v jednej dennej miestnosti, ktorá spĺňa funkciu

⁷⁷ Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

⁷⁸ Výročná správa o činnosti a hospodárení Denného stacionára pre seniorov na Plickovej 18 v Bratislave za rok 2020, <https://zastupitelstvo.raca.sk/data/att/40313.pdf>

⁷⁹ Výročná správa o činnosti a hospodárení Denného stacionára pre seniorov na Plickovej 18 v Bratislave za rok 2020, <https://zastupitelstvo.raca.sk/data/att/40313.pdf>

⁸⁰ Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK a <https://www.raca.sk/zariadenie-starostlivosti-o-deti-do-troch-rokov-veku-dietata/>

⁸¹ <https://www.raca.sk/zariadenie-starostlivosti-o-deti-do-troch-rokov-veku-dietata/>

herne a spálne; to platí, aj ak je spálňa stavebne oddelená od herne a deti užívajú oba tieto priestory. Počet detí podľa prvej vety možno zvýšiť najviac o tri deti, ak sa v dennej miestnosti alebo v priestoroch spálne a herne neposkytuje starostlivosť o dieťa do jedného roku veku. Stravovanie v zariadení starostlivosti pre deti bolo zabezpečené zo Zariadenia školského stravovania pri MŠ Tbiliská 2, Bratislava. Kuchyňa MŠ sa nachádza priamo v objekte a strava sa do zariadenia dostávala pomocou výťahu v terne nádobách priamo do kuchyne zariadenia. Prevádzka v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa bola zabezpečená podľa schválenej organizačnej štruktúry Mestskej časti Bratislava Rača a zabezpečuje ju 8 zamestnancov (vedúca, 5 opatrovateliek, 2 upratovačky – celkovo 1,5 úväzku).⁸²

Objekt je vo vlastníctve zriaďovateľa, s kompletnou rekonštrukciou časti prízemia, celkovo vo veľmi dobrom technickom stave. Objekt disponuje bezbariérovým vstupom do budovy a bezbariérovým exteriérom, debarierizácia 1. poschodia je riešená pásovým schodolezom. V zariadení je zabezpečená strava. Poskytovateľ sociálnej služby spolupracuje pri poskytovaní sociálnej služby aj s inými poskytovateľmi sociálnych služieb.⁸³

Ku dňu 31.12.2020 zariadenie starostlivosti o deti evidovalo 10 nevybavených žiadostí, ktoré sa automaticky presunuli na rok 2021 a ostávajú v evidencii, pokiaľ dieťa bude spĺňať podmienky prijatia, ktoré vyplývajú z § 32b bodu 2 a 4 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách „V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje starostlivosť o dieťa do troch rokov veku a sociálna služba sa poskytuje do 31. augusta bezprostredne nasledujúceho po dovŕšení troch rokov veku dieťaťa.“⁸⁴

Pre veľký dopyt umiestňovania detí do zariadenia starostlivosti o deti sa Mestská časť Bratislava-Rača rozhodla rozšíriť momentálnu kapacitu zariadenia starostlivosti o deti a zapojila sa do projektu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Názov projektu: „Podpora zariadenia starostlivosti pre deti do troch rokov veku dieťaťa na komunitnej úrovni v MČ Bratislava-Rača“. Projekt bol zameraný na rekonštrukciu dosiaľ nevyužívaného priestoru (neobývaný školnícky byt), ktorý sa nachádza na prízemí priamo v objekte MŠ Tbiliská 2 Bratislava-Rača. V tomto roku bol projekt realizovaný. Zadaním projektu bola zmena účelu využitia pôvodného správcovského/služobného bytu situovaného na prízemí v severovýchodnom nároží objektu MŠ a zariadenia starostlivosti o deti na Tbiliskej 2 Bratislava-Rača. Cieľom projektu je využiť neobývané, neužívané priestory bytu a tak rozšíriť priestory zariadenia starostlivosti o deti o ďalšiu triedu. V prerobených priestoroch sa bude nachádzať spálňa, herňa, šatňa pre deti, kúpeľňa, kuchyňa a sociálne zariadenie pre personál.⁸⁵

Po ukončení projektu realizovaného cez Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky plánovaného na do 8/2021 od septembra 2021 vytvoriť novú triedu na prízemí objektu pre 9 detí a pre túto skupinu prijať 2 opatrovatelky na plný úväzok a 1 upratovačku na polovičný úväzok. Plán je hľadať aj ďalšie projektové zdroje a pokračovať v kompletnej rekonštrukcii zariadenia, hlavne

⁸² Výročná správa o činnosti a hospodárení Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, Tbiliská 2, Bratislava za rok 2020, <https://www.raca.sk/data/att/12638.pdf> a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

⁸³ Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 – 2024 a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

⁸⁴ Výročná správa o činnosti a hospodárení Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, Tbiliská 2, Bratislava za rok 2020, <https://www.raca.sk/data/att/12638.pdf>

⁸⁵ Výročná správa o činnosti a hospodárení Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, Tbiliská 2, Bratislava za rok 2020, <https://www.raca.sk/data/att/12638.pdf> a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

by malo ísť o rekonštrukciu schodiska, výmenu všetkých interiérových dverí, výmenu krytov na radiátory a obnovu PVC krytín v celom objekte zariadenia starostlivosti o deti.⁸⁶

Mestská časť Bratislava-Rača poskytuje sociálnu službu prostredníctvom **domácej opatrovateľskej služby** v zmysle § 41 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Je terénnou formou sociálnej služby, ktorá sa poskytuje osobám v nepriaznivej sociálnej situácii pre ťažké zdravotné postihnutie či nepriaznivý zdravotný stav. Službu využívajú občania, ktorí z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu nie sú schopní postarať sa o seba sami, ani za pomoci svojich blízkych. Osoba musí byť odkázaná na pomoc inej osoby podľa prílohy č. 3 a prílohy 4 časti II a III zákona o sociálnych službách a poskytuje sa v jej domacom prostredí. V roku 2020 MČ Bratislava-Rača zamestnávala 16 opatrovateľiek a opatrovateľská služba bola poskytnutá celkovo 108 klientom, z toho v priemere mesačne 63,75 klientom. V personálnej štruktúre oddelenia pre sociálne veci je vytvorených 20 pracovných miest pre opatrovateľky.⁸⁷

Opatrovateľská služba poskytuje pomoc pri najrôznejších úkonoch, kde patria najmä úkony sebaobsluhy, úkony starostlivosti o svoju domácnosť a základné sociálne aktivity.⁸⁸

Tab. 17 Prehľad počtu klientov opatrovateľskej služby za rok 2020

Prehľad počtu klientov opatrovateľskej služby za rok 2020												
mesiac	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
opatrovateľská služba	26	25	28	25	28	26	24	22	23	23	23	23
rozvoz obedov	30	30	33	32	33	39	40	34	35	42	43	44
opatrovateľská služba + rozvoz obedov	7	7	8	7	6	9	11	11	12	12	12	12
spolu klientov	63	62	69	64	67	74	75	67	70	77	78	76

Zdroj: Výročná správa o činnosti a hospodárení domácej opatrovateľskej služby za rok 2020, MČ Bratislava-Rača, <https://www.raca.sk/data/att/12647.pdf>

Pri spracovaní vízie pre opatrovateľskú službu sociálny odbor MČ Bratislava-Rača pracuje s normatívmi vybavenosti komunity jednotlivými druhmi sociálnej služby. Pre predstavu potreby vybavenosti opatrovateľskou službou vychádzali z údajov o počte obyvateľov k mesiacu december 2020 v jednotlivých 5-ročných intervaloch seniorskej zložky obyvateľstvu a zistili, aký je podiel osôb s potrebou podpory pri sebaobsluhy podľa stupňa odkázanosti. Z týchto údajov vyplýva, že na území mestskej časti vzhľadom k používaným normatívom vybavenosti sociálnymi službami žije približne 160 občanov seniorov so stupňom odkázanosti II - III – títo občania potrebujú nepravidelnú pomoc a pomoc s ťažšími úkonmi. Je predpoklad, že množstvo z nich využíva neformálnu pomoc svojich príbuzných a známych, časť pravdepodobne poberá príspevok na opatrovanie. Zároveň však možno predpokladať, že tento počet ukazuje na potenciál potrebnosti podpornej sociálnej služby dovozu obedov. Z analýzy vyplynulo, že napriek tomu, že v roku 2020 sa darilo okamžite uspokojiť žiadateľov o opatrovateľskú službu, **je možné predpokladať, že služba je v skutočnosti nedostatková vzhľadom k počtu občanov so stupňom odkázanosti III - IV približne 130 občanov.** Občania s týmto stupňom

⁸⁶ Výročná správa o činnosti a hospodárení Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, Tbiliská 2, Bratislava za rok 2020, <https://www.raca.sk/data/att/12638.pdf>

⁸⁷ Výročná správa o činnosti a hospodárení domácej opatrovateľskej služby za rok 2020, MČ Bratislava-Rača, <https://www.raca.sk/data/att/12647.pdf> a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

⁸⁸ Výročná správa o činnosti a hospodárení domácej opatrovateľskej služby za rok 2020, MČ Bratislava-Rača, <https://www.raca.sk/data/att/12647.pdf> a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

odkázanosti potrebujú dovoz obedov a zabezpečenie pravidelnej služby s nízkou časovou dotáciou /1-2 hodiny/. Väčšina klientov opatrovateľskej služby má deti, z ktorých aspoň jeden žije na území našej mestskej časti, je teda predpoklad, že takúto pomoc majú občania, ktorí o opatrovateľskú službu dosiaľ nepožiadali, v skutočnosti však možno u nich očakávať potrebu tohto typu podpory. Predpokladáme, že veľký diel tejto služby je poskytovaný ako neformálna pomoc príbuznými. Je zrejmé, že potrebujeme plánovať rozširovanie opatrovateľskej služby. Z noriem vybavenosti vyplýva, že približne 110 občanov má stupeň odkázanosti V, časť z týchto občanov využije pobytové služby. Zo skúseností vieme, že približne ¼ z tohto počtu rodín bude chcieť pre svojich blízkych intenzívnu domácu opatrovateľskú službu. Existujúca služba nie je pripravená najmä z pohľadu personálnej vybavenosti na poskytovanie celodennej domácej opatrovateľskej služby. Predpokladáme, že časť občanov využíva namiesto celodennej opatrovateľskej služby ambulantnú službu denného stacionára. Zároveň však vnímame ako nevyhnutné realizovať spoluprácu s neziskovými subjektami na zabezpečenie služby pre rodiny, ktoré si pre svojich blízkych napriek závažnosti ich zdravotného stavu zvolia tento typ sociálnej služby. Domáca opatrovateľská služba predstavuje alternatívu starostlivosti o seniora v jeho prirodzenom prostredí. Do budúcnosti **bude potrebné nielen rozšírenie tímu opatrovateľiek ale aj následné poskytovanie kvalitnej sociálnej služby prepojenej s inými typmi nadväzných služieb** (služby Agentúry domácej ošetrovateľskej služby, služby rehabilitácie, pedikúry, služby poskytujúce rôzne liečebno-pedagogické metódy – tréningy pamäti, prvky bazálnej stimulácie, služby paliatívnych hospicov). Zámerom je poskytnúť občanom a ich rodinám **komplexné sociálne poradenstvo s usmernením** ohľadom vybavenia domácnosti zdravotnými pomôckami, a materiálom, prispôsobenia domácnosti potrebám seniora, nakontaktovanie firiem venujúcim sa debarierizácii s usmernením ohľadom vybavenia kompenzačných príspevkov pre občanov so zdravotným postihnutím. Opatrovateľská služba je pre občanov s potrebou istej miery podpory iba jednou z alternatívnych služieb. Ak poskytneme kvalitné poradenstvo a rozšírime rodine škálu možností, je pravdepodobné, že mnohé rodiny sa rozhodnú aj pre iný typ komunitných služieb, ktoré lepšie pokrývajú ich potreby. Je potrebné **poskytovať opatrovateľkám možnosti vzdelávania a supervízie**. Prostredníctvom vzdelávania docielime zvýšenie kvality poskytovanej služby nad rámec pravidelných povinných kurzov. Potenciál vidíme aj **v rozvoji digitálnej gramotnosti klientov samotných, pri udržaní svojich kognitívnych schopností** môže klient veľmi profitovať z digitálnych technológií. Navyše pandémia ukázala, aké veľké nedostatky sú práve v tejto sfére, ktorá ako sa ukazuje je potrebná pre komunikáciu s ľuďmi, ktorí prežívajú nejakú mieru sociálnej izolácie, mnohí klienti by profitovali z nácviku komunikácie s príbuznými cez rôzne technológie. Za vhodnú inšpiráciu na skvalitnenie poskytovanej sociálnej služby považujeme projekt „Modrá skrinka“, ktorý pripravila organizácia Mosty pomoci. Jeho cieľom je 10 mapovanie relevantných informácií o klientovi, ktoré následne slúžia na lepší prehľad klienta pre prípad hospitalizácie, prípadne na zdieľanie dôležitých informácií s následnou sociálnou službou. Plánujeme zväziť jeho implementáciu v prostredí domácej opatrovateľskej služby v Rači.⁸⁹

Na území mestskej časti sa nachádzajú **3 denné centrá** (predtým kluby dôchodcov): Žarnovická 7 (časť Rača), Kadnárova 19 (časť Krasňany) a Dopravná 22 (časť Rendez). V denných centrách sa poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickým osobám, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičom s dieťaťom alebo starým rodičom s vnukom alebo vnučkou.⁹⁰

V dennom centre sa poskytuje sociálne poradenstvo a zabezpečuje sa záujmová činnosť. Seniori navštevujú denné centrum jeden až trikrát týždenne. Ku koncu roka mali denné centrá spolu 260

⁸⁹ Výročná správa o činnosti a hospodárení domácej opatrovateľskej služby za rok 2020, MČ Bratislava-Rača, <https://www.raca.sk/data/att/12647.pdf>

⁹⁰ Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK

členov. Za prevádzku denných centier je zodpovedný správca. Denné centrá pri poskytovaní sociálnej služby spolupracujú aj s inými poskytovateľmi sociálnych služieb.⁹¹

Od 27.5.2021 má MČ Bratislava-Rača zaregistrovanú terénnu **sociálnu službu krízovej intervencie** pre fyzické osoby, rodiny, nachádzajúce sa v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb, alebo pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby, z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia straty bývania.⁹²

Sociálne služby poskytované Bratislavským samosprávnym krajom⁹³

Tab. 18 Sociálne služby poskytované v Domove sociálnych služieb a zariadení pre seniorov Rača, Pri vinohradoch 267

Sociálne služby v DSS a zariadenie pre seniorov Rača	Miesto poskytovanej služby	Rozsah	Forma	Kapacita
Zariadenie pre seniorov ⁹⁴	Podbrezovská 28	neurčitý čas	pobytová - ročná	38
Zariadenie pre seniorov ⁹⁵	Pri vinohradoch 267	neurčitý čas	pobytová - ročná	60
Špecializované zariadenie ⁹⁶	Podbrezovská 28	neurčitý čas	pobytová - ročná	27
Domov sociálnych služieb ⁹⁷	Podbrezovská 28	neurčitý čas	pobytová - ročná	78
Domov sociálnych služieb ⁹⁸	Strelkova 2	neurčitý čas	pobytová - ročná	33

⁹¹ Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

⁹² Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK

⁹³ Texty – zdroj: Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

⁹⁴ Cieľová skupina: fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a sú mobilné bez použitia kompenzačných pomôcok, sú orientované v osobe, priestore a čase, sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách.

⁹⁵ Cieľová skupina: fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách.

⁹⁶ Cieľová skupina: plnoletá fyzická osoba, ak je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a má zdravotné postihnutie, ktorým je Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, alebo demencia rôzneho typu etiologie.

⁹⁷ Cieľová skupina: dospelé FO s výnimkou FO s duševnou zaostalosťou - mentálnou retardáciou (F70-F79 podľa MKCH-10) a s výnimkou FO s poruchami psychiky a správania zapríčinenými užívaním psychoaktívnych látok (F10-F19 podľa MKCH-10), ak sú odkázané na pomoc inej FO a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o soc. služb. a sú im poskytované sociálne služby podľa §38 zákona o soc. služb. účinného do 31.12.2013, sú odkázané na pomoc inej FO a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o soc. služb. a im jej poskytovaná soc. služb. podľa §38 zákona o soc. služb. podľa § 110 I ods. 4 zákona o soc. služb., sú odkázané na pomoc inej FO a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o soc. služb. a je im poskytovaná soc. služb. Podľa § 110 I ods. 13 zákona o soc. služb., sú odkázané na pomoc inej FO a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č.3 zákona o soc. služb. a spĺňajú podmienky stanovené v § 110 I ods. 19 zákona o soc. služb.

⁹⁸ Cieľová skupina: dospelé FO s výnimkou FO s duševnou zaostalosťou - mentálnou retardáciou (F70-F79 podľa MKCH-10) a s výnimkou FO s poruchami psychiky a správania zapríčinenými užívaním psychoaktívnych látok (F10-F19 podľa MKCH-10), ak sú odkázané na pomoc inej FO a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o soc. služb. a sú im poskytované sociálne služby podľa §38 zákona o soc. služb. účinného do 31.12.2013, sú odkázané na pomoc inej FO a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o soc. služb. a im jej poskytovaná soc. služb. podľa §38 zákona o soc. služb. podľa § 110 I ods. 4 zákona o soc. služb., sú odkázané na pomoc inej FO a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o soc. služb. a je im poskytovaná soc. služb. podľa § 110 I ods. 13 zákona o soc. služb., sú odkázané na pomoc inej FO

(v súčasnosti služba nie je poskytovaná pre zlý technický stav budovy)				
--	--	--	--	--

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK

Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom **Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Rača**. Sociálne služby sú tu poskytované v zmysle § 38 (domov sociálnych služieb), § 35 (zariadenie pre seniorov) a § 39 (špecializované zariadenie) zákona o sociálnych službách. Pod Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Rača spadajú nasledujúce sociálne služby:

- Zariadenie pre seniorov na Podbrezovskej 28 s kapacitou 38 osôb,
- Zariadenie pre seniorov Pri vinohradoch 267 s kapacitou 60 osôb,
- Špecializované zariadenie na Podbrezovskej 28 s kapacitou 27 osôb.
- Domov sociálnych služieb na Podbrezovskej 28 s kapacitou 78 osôb,
- Domov sociálnych služieb na Strelkovej 2 s kapacitou 33 osôb (sociálna služba tu v súčasnosti nie je poskytovaná z dôvodu zlého technického stavu budovy),

V dvoch zariadeniach pre seniorov so sídlom na Podbrezovskej 28 a Pri vinohradoch 267 sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie; utvárajú sa podmienky na úschovu cenných vecí a zabezpečuje sa záujmová činnosť.

Kapacita zariadenia pre seniorov na Podbrezovskej 28 je 38 osôb, v súčasnosti službu využíva 35 prijímateľov (z toho 31 priamo z MČ). Objekt je vo vlastníctve poskytovateľa sociálnej služby, je po čiastočnej rekonštrukcii, v dobrom technickom stave. Objekt disponuje bezbariérovým vstupom, interiérom aj exteriérom.

Kapacita zariadenia pre seniorov Pri vinohradoch 267 je 60 osôb, v súčasnosti službu využíva 53 prijímateľov (z toho 49 priamo z MČ). Objekt je v pôvodnom technickom stave, technický stav budovy je zlý. Objekt nedisponuje bezbariérovým vstupom, interiérom ani exteriérom.

DSS a ZPS Rača poskytuje sociálnu službu aj v špecializovanom zariadení na Podbrezovskej 28. Poskytuje a tu pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie a zabezpečuje sa rozvoj pracovných zručností a záujmová činnosť. Utvárajú sa tu podmienky na vzdelávanie a úschovu cenných vecí. Kapacita špecializovaného zariadenia je 27 prijímateľov a aktuálne je plne obsadená (21 prijímateľov je priamo z MČ), zariadenie eviduje 60 čakateľov na túto sociálnu službu.

DSS a ZPS Rača poskytuje sociálnu službu tiež v domove sociálnych služieb so sídlom na Podbrezovskej 28. Kapacita tohto zariadenia je 78 osôb, aktuálne sociálnu službu využíva 63 prijímateľov (z toho 38 priamo z MČ). Objekt je vo vlastníctve poskytovateľa sociálnej služby, je po čiastočnej rekonštrukcii, v dobrom technickom stave. Objekt disponuje bezbariérovým vstupom, interiérom aj exteriérom. Poskytovateľ sociálnej služby spolupracuje s dobrovoľníkmi aj inými poskytovateľmi sociálnych služieb.

Domov sociálnych služieb so sídlom na Strelkovej 2 je registrovanou službou DSS a ZPS Rača, pre zlý technický stav sa však sociálna služba v tejto budove neposkytuje. Budova prechádza kompletnou rekonštrukciou v rámci projektu deinštitucionalizácie a bude skolaudovaná na jar roku 2022. Bude tu poskytovaná sociálna služba Špecializované zariadenie.

a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č.3 zákona o soc. služb. a spĺňajú podmienky stanovené v § 110 I ods. 19 zákona o soc. služb.

Sociálne služby, aké sú poskytované v DSS a ZPS Rača, môžu obyvatelia MČ Rača využívať aj v iných mestských častiach (nie je podmienkou, aby obyvatelia MČ Rača využívali uvedené služby vo svojej mestskej časti).

Bratislavský samosprávny kraj mal zaregistrovanú službu Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých Sibírka, Hubeného 2 od 12.1.2018 do 30.4.2020. Sociálna služba bola presunutá do iných priestorov v mestskej časti Bratislava-Nové mesto. Spolupráca poskytovateľa služieb s MČ Bratislava-Rača pokračuje.⁹⁹

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb¹⁰⁰

Okrem verejných poskytovateľov pôsobia na území mestskej časti Bratislava - Rača aj neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, resp. služieb, ktoré sú príbuzné sociálnym službám, príp. sociálne služby svojou činnosťou dopĺňajú.

Raná starostlivosť, n.o., Tbiliská 6 poskytuje sociálnu službu včasnej intervencie v Centre včasnej intervencie Raná starostlivosť ambulantnou a terénnou formou pre rodiny s deťmi raného veku so zrakovým a viacnásobným znevýhodnením vo veku od 0 do 7 rokov. Poslaním neziskovej organizácie je pomoc a podpora rodinám, ktoré majú dieťa so zrakovým a viacnásobným znevýhodnením – telesným, mentálnym alebo aj iným zmyslovým. Poradcovia včasnej intervencie poskytujú poradenstvo, podporujú vývin detí, posudzujú deťom zrakové funkcie a následne navrhujú vhodné zrakové stimulácie, požičiavajú do rodín hračky, vyrábajú adaptované pomôcky na mieru, poskytujú kontakty na iných odborníkov. Poskytovateľ sociálnej služby organizuje pravidelné kluby a viacdnňové pobyty. Sociálnu službu aktuálne poskytuje 8 odborných zamestnancov pre 91 prijímateľov, z toho 4 sú z MČ Rača. Objekt centra má poskytovateľ sociálnej služby v nájme, je po kompletnej rekonštrukcii a disponuje bezbariérovým interiérom aj exteriérom. Poskytovateľ sociálnej služby spolupracuje pri výkone svojej činnosti so samosprávou, inými poskytovateľmi sociálnych služieb, lekármi, základnými a materskými školami a tiež s dobrovoľníkmi. V rámci aktuálneho plánovacieho obdobia je cieľom poskytovateľa sociálnej služby poskytovať službu všetkým rodinám, ktoré túto službu potrebujú v spádovom území, čo súvisí s potrebou rozširovania a vzdelávania tímu odborných pracovníkov a potrebou rozšíriť priestory – poskytovateľ podal žiadosť o prenájom ďalšej miestnosti v budove zdravotného strediska. Ďalšou prioritou je príprava akreditovaného vzdelávania „Videotréning interakcií“ – aktuálne sú zaškolovaní 9 pracovníci, ktorí budú túto metódu využívať v praxi, pričom ambíciou centra je stať sa školiacim pracoviskom pre celé Slovensko.¹⁰¹

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike, Alstrova 153 v zariadení **Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím BIVIO** poskytuje špecializované sociálne poradenstvo ambulantnou formou pre osoby s mentálnym a kombinovaným postihnutím a ich rodiny, obhajuje ich práva a záujmy, organizuje pobyty, venuje sa publikačnej činnosti a prevádzkuje sociálny podnik.¹⁰²

⁹⁹ Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK a a informácie z MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie pre sociálne veci

¹⁰⁰ Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

¹⁰¹ Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK a Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

¹⁰² Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK a Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

Terénna sociálna služba krízovej intervencie je aktuálne poskytovaná v OZ STOPA Slovensko 2 odbornými a 10 pomocnými pracovníkmi 280 prijímateľom, z ktorých 35 je MČ Rača. Združenie sa bude v rámci aktuálneho obdobia snažiť získať automobil a vytvoriť špecializované zariadenie.

Občianske združenie Odyseus so sídlom na Tomášikovej 26, MČ Bratislava-Ružinov poskytuje terénnu sociálnu službu krízovej intervencie na území Bratislavského kraja pre fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) až i) zákona o sociálnych službách - ľudí, ktorí injekčne užívajú drogy, ktorí pracujú v pouličnom sexbiznise, mladým ľuďom, ktorí experimentujú s drogami a/alebo žijú aktívnym sexuálnym životom. Sociálnu službu poskytuje 5 odborných zamestnancov a 2 pomocní pracovníci cca 129 prijímateľom/mesiac. Poskytovateľ sociálnej služby pri výkone svojej činnosti spolupracuje aj s inými poskytovateľmi sociálnych služieb a dobrovoľníkmi. Združenie plánuje svoju činnosť rozšíriť aj do iných mestských častí. S uvedenými zámermi súvisí potreba prijať ďalší personál. Na území MČ Rača vníma združenie potrebu zmapovania situácie ohľadom drog a ľudí, ktorí užívajú drogy, aby mohlo dôjsť k správne nastaveniu služieb pre cieľovú skupinu.¹⁰³

OZ Vagus, o.z., Račianska 78 (MČ Bratislava-Nové Mesto) sa okrem sociálnych služieb poskytovaných ambulantnou formou v MČ Bratislava-Staré Mesto venuje aj terénnej sociálnej práci s ľuďmi bez domova na celom území Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava (Tab.).

Tab. 19 Terénne sociálne služby poskytované OZ Vagus, o.z.

Terénne sociálne služby poskytované OZ Vagus, o.z.	Cieľové skupiny
podpora samostatného bývania	ľudia bez domova alebo ľudia ohrození stratou bývania,
špecializované sociálne poradenstvo	primárne bývalí klienti centra Domec, t.j. ľudia bez domova žijúci na území hlavného mesta SR Bratislavy, ktorí však už majú identifikačné doklady, zabezpečené stabilné ubytovanie a majú zabezpečené podporované zamestnanie
terénna sociálna služba krízovej intervencie	fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) až i) zákona o sociálnych službách - ľudia bez domova žijúci v uliciach Bratislavy v akútnom alebo dlhodobom ohrození života, bez finančného príjmu, dokladov, informácií, sociálneho kontaktu a na okraji spoločnosti

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK

Poskytovateľ sociálnej služby pri výkone svojej činnosti spolupracuje so samosprávou a inými poskytovateľmi sociálnych služieb. Občianske združenie v rámci aktuálneho programového obdobia vidí potrebu zriadenia strediska osobnej hygieny v MČ Rača z dôvodu rozlohy mestskej časti, počtu ľudí bez domova a nízkej ponuky služieb pre cieľovú skupinu. Zriadenie strediska by pomohlo skvalitniť život ľudí bez domova a taktiež zvýšiť ochranu ostatných občanov MČ. Občianske združenie plánuje rozšíriť projekt Housing Cverna a získať viacero sociálnych bytov, rozšíriť počet terénnych pracovníkov a zvýšiť kvalitu ich práce. Ďalej má združenie záujem o spoluprácu s oddelením pre sociálne veci, a to najmä pri práci s odkázanými ľuďmi vzhľadom na zdravotný stav alebo dôchodkový vek.¹⁰⁴

Depaul Slovensko, nezisková organizácia so sídlom Kapitulská 18, MČ Bratislava-Staré Mesto poskytuje na území Bratislavského kraja tri terénne sociálne služby. (Tab.)

¹⁰³ Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK a Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

¹⁰⁴ Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

Tab. 20 Terénne sociálne služby poskytované Depaul Slovensko, n.o.

Terénne sociálne služby poskytované Depaul Slovensko, n.o.	Cieľové skupiny
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	Fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) a h) zákona o sociálnych službách.
Sociálne poradenstvo - špecializované	Fyzické osoby bez domova, ktoré nemajú zabezpečené ubytovanie alebo nemôžu doterajšie bývanie užívať.
Podpora samostatného bývania	Ľudia bez domova alebo ľudia ohrození stratou bývania

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb k 30.6.2021, BSK

Sociálne podniky

V súčasnosti existuje množstvo príkladov udržateľných sociálnych podnikov nielen v zahraničí, ale postupne sa rozvíjajú udržateľné koncepty aj na Slovensku. Zásadným znakom úspešných sociálnych podnikov je aj osobitný prístup k práci so znevýhodnenými a zraniteľnými skupinami osôb, ktorý by mala dopĺňať motivácia zamestnať ich na otvorenom trhu práce.

Na území MČ Bratislava-Rača pôsobí sociálny podnik združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím BIVIO, ktorý je príkladom dobrej praxe aj v rámci celej SR. V rámci prevádzkovania ubytovania, reštaurácie a pracovne zamestnáva BIVIO predovšetkým osoby s mentálnym postihnutím. Prispieva tak k riešeniu ich uplatnenia na trhu práce. Popri pracovnej integrácii sa sociálny podnik venuje aj vzdelávaniu, resp. príprave osôb s mentálnym postihnutím na zamestnanie. Organizuje tiež rôzne vzdelávacie kurzy a konferencie nielen pre osoby s mentálnym postihnutím, ale aj pre odborníkov a rodičov.¹⁰⁵

Komunitný rozvoj

Komunitný rozvoj prináša so sebou nielen rozvoj dobrých vzťahov medzi ľuďmi, ale aj možnosť vzájomnej pomoci, identifikáciu krízových situácií, hľadania riešení, či už svojpomocne, alebo s pomocou príslušných inštitúcií, ako aj prevencie negatívnych situácií osôb a rodín. Sú výhodným spôsobom sebestačného zabezpečenia služieb a posilňujú sociálny kapitál.¹⁰⁶

V MČ Bratislava-Rača pôsobia organizácie, ktoré podporujú komunitný rozvoj hlavne v cieľovej skupine rodičov (Rodinné centrum Ráčík), mládeže (Mládež ulice, o.z.), senioriek a seniorov (tri denné centrá zriadené samosprávou, dve Základné organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska), zdravotne znevýhodnených ľudí (tri špecializované zväzy).

Pôsobia tu aj tematické združenia, ktoré združujú záujmové skupiny, napríklad, vinárov, poľovníkov, rybárov, športovcov, atď.

Rodinné centrum Ráčík, Pekná cesta 9 – poskytuje široké spektrum služieb deťom, rodičom a rodinám. Prevádzkuje detské herne, poskytuje rôzne kurzy na rozvoj manuálnej a pohybovej zručnosti, tvorivosti, zmyslu pre rytmus a koordináciu pohybov, pomáha deťom socializovať sa a adaptovať sa na kolektív pred nástupom do materskej škôlky, rodičom poskytuje informácie o tehotenstve, dojčení, výchove, sprostredkováva odborné kontakty, prednášky, tréningy a vzdelávacie aktivity, organizuje podujatia zamerané na rodiny – prednášky, kurzy, diskusie, voľnočasové aktivity a burzy detských odevov a hračiek.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Chmelová, Michelle: Sociálne podniky na Slovensku – úspešné príklady, 2020.

<https://www.podnikajte.sk/manazment-a-strategia/socialne-podniky-na-slovensku-priklady>

¹⁰⁶ Pollák, Miroslav: Komunitný rozvoj, sociálna ekonomika a tretí sektor,

https://www.ef.umb.sk/dsr_2013/pdf/Poll%C3%A1k.pdf

¹⁰⁷ Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

OZ Mládež ulice – Pekná cesta 4A (predtým Cyprichova 22), terénna sociálna práca a klubová činnosť založená na nízkoprahových princípoch, prevádzkovateľ Klubovne na Peknej, poskytovanie poradenských služieb, výkon vybraných opatrení podľa Zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, práca s rodinami.

OZ Stará Jedáleň - Pekná cesta 4A, prevádzka komunitného centra so širokou ponukou príležitostí pre aktivity obyvateľov a obyvateľky mestskej časti – voľnočasové aktivity, kultúrne podujatia a iné.

OZ Prevencia V&P, Cyprichova 42 – prevádzkuje Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, venuje sa preventívnej ochrane práv dieťaťa, pomoci pri výchove detí.

AD-ea, občianske združenie, Pri Šajbách 1 – podpora a rozvíjanie kultúrnych, športových, vzdelávacích a umeleckých aktivít na miestnej a lokálnej úrovni pre cieľové skupiny mládeže, mamičiek s deťmi a celé rodiny.

ZO Jednota dôchodcov Slovenska Krasňany, Kadnárova 19, združuje seniorov z Krasňan.

ZO Jednota dôchodcov Bratislava – Rača, Žarnovická 7, združuje seniorov z celej Rače.

Slovenský zväz invalidov – ZO Rača, Hybešova 23, združuje invalidov z Rače.¹⁰⁸

ZO Slovenského zväzu telesne postihnutých, združuje telesne postihnutých.

Bratislavský spolok nepočujúcich 1930, Haanova 10 (MČ Bratislava-Petržalka) – združuje nepočujúcich z Bratislavy a jej okolia.

Súčasťou procesu komunitného rozvoja je realizácia komunitných projektov. Cieľom komunitných projektov je uskutočniť zmenu v prospech komunity, ktorú môžeme zrealizovať tromi základnými spôsobmi: a) rozvojom komunity, b) sociálnym plánovaním, c) sociálnou akciou. Pri uskutočňovaní komunitného rozvoja sa zvykne využívať tzv. komunitný prístup. Ide o metódu, ktorá zdôrazňuje medzisektorovú spoluprácu pri presadzovaní zmeny na lokálnej úrovni.¹⁰⁹

Na území MČ Bratislava-Rača pôsobí **Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti LINDA ADOS, s.r.o.** na Tbiliskej 2 (ambulantné zdravotnícke zariadenie), vo svojom zariadení poskytuje rehabilitácie.

Hlavné problémy sociálneho a komunitného rozvoja na území MČ Bratislava-Rača:

- rozdelené kompetencie medzi tri úrovne samosprávy (MČ Bratislava-Rača, Hl. m. SR Bratislava, Bratislavský samosprávny kraj)
- medzery v sieti sociálnych služieb pre cieľové skupiny (ľudia bez domova, seniori, ľudia so zdravotným znevýhodnením, rodiny a osoby v krízovej situácii) vzhľadom k narastajúcej potrebe
- zastavený príjem klientov v zariadení pre seniorov DSS (zriaďovateľ Bratislavský samosprávny kraj)
- potreba zariadenia pre seniorov do 30 klientov (v súlade s deinštitucionalizáciou)¹¹⁰

¹⁰⁸ Komunitný plán sociálnych služieb Mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2020 - 2024

¹⁰⁹ Pollák, Miroslav: Komunitný rozvoj, sociálna ekonomika a tretí sektor,
https://www.ef.umb.sk/dsr_2013/pdf/Poll%C3%A1k.pdf

¹¹⁰ Podľa výpočtov sociálneho odboru MČ Bratislava-Rača na území MČ žije do 50 osôb v najvyššom stupni odkázanosti nad 85 rokov.

- nedostatočná kapacita domácej opatrovateľskej služby vzhľadom na potreby (v súčasnosti dvojnásobná potreba sa v nasledujúcom období bude ďalej zvyšovať)
- nedostatok záujemcov o prácu v domácej opatrovateľskej službe najmä pre pomerne nízke platové ohodnotenie a výrazne vyššie platové ohodnotenie v pobytových sociálnych službách
- nedostatočné občianske komunitné priestory v rôznych častiach mestskej časti
- problematické lokality (Žabí majer, niektoré časti verejných priestranstiev)
- starnutie obyvateľstva, so zvyšujúcim sa vekom dožitia pribúda počet seniorov s vysokým stupňom odkázanosti, vekové rozdiely medzi generáciami rodičov a detí zvyšujú potrebu budúcich kapacít sociálnych služieb pre seniorov
- nižší záujem senioriek a seniorov z mladších vekových skupín zapojiť sa do aktivít denných centier
- v denných centrách (DC) nie sú zaregistrovaní ľudia so zdravotným znevýhodnením (aj v nižšom veku), pre ktorých je táto sociálna služba tiež zriadená, aktivity DC nepokrývajú potreby a záujmy neregistrovaných seniorov
- Komunitný plán sociálnych služieb neodráža súčasné potreby MČ

Dopady:

- nízka sociálna kohézia v lokálnych komunitách ovplyvňuje problematickú vyhľadávaciu činnosť občanov v krízovej sociálnej situácii
- územné a generačné rozdiely v miere občianskej participácie, určité komunity očakávajú služby podporného typu na kľúč - kompletne zriadené, financované a manažované zhora

Pozitíva sociálneho a komunitného rozvoja na území MČ Bratislava-Rača:

- služby Denného stacionára
- služby Zariadenia starostlivosti do troch rokov veku dieťaťa (predtým detské jasle)
- novo akreditovaná sociálna služba - terénna sociálna služba krízovej intervencie
- neverejní poskytovatelia sociálnych služieb na území MČ
- sociálny podnik Bivio
- veľké množstvo proaktívnych treťosektorových organizácií so záujmom o zapájanie sa do riešenia sociálnych problémov komunity

Kultúra

Mestská časť Bratislava-Rača prevádzkuje nasledovné kultúrne zariadenia a areály:

- Nemecký kultúrny dom, Barónka 3,
- KS Žarnovická 7,
- KS Impulz, Dopravná 22,
- KS Krasňanská beseda, Kadnárova 19,
- Voľnočasový areál s amfiteátrom, Knižkova dolina,
- Obecná záhrada, Alstrova 249,
- Knižnica v KS Žarnovická.

Voľnočasový areál s amfiteátrom v Knižkovej doline v Rači prešiel rozsiahlou rekonštrukciou a od mája 2016 opäť slúži na kultúrno-spoločenské aj športové aktivity, okrem iného aj slávnostné otvorenie najvýznamnejšieho račianskeho podujatia - Vinobrania. Počas letných prázdnin tu prebieha letné kino. Voľnočasový areál poskytuje možnosť aj na aktívny oddych pre milovníkov športu a rekreačnej turistiky.¹¹¹

¹¹¹ <https://www.raca.sk/amfiteater/>

Obecná záhrada je v priebehu kalendárneho roka prevádzkovaná v období od 1. apríla do 31. Októbra, v dňoch pondelok až piatok od 07.00 hod. do 18.00 hod. je otvorená výhradne pre verejnosť bez poplatku (nájomného) za vstup. V inom období a čase môže byť prenajatá na základe písomnej žiadosti a s písomným súhlasom starostu alebo ním poverenej osoby, najdlhšie do 22.00 hod.¹¹²

Múzeá a stále expozície:

- Železničné múzeum Bratislava-východ
- Račianska pamätná izba
- Pamätná sieň gen. M. R. Štefánika

Kostoly¹¹³:

- Rímskokatolícky farský kostol sv. Filipa a Jakuba na Alstrovej ulici,
- Evanjelický kostol a. v. na Alstrovej ulici,
- Kostol Panny Márie Pomocnice kresťanov na cintoríne v Rači.

Sochy¹¹⁴:

- Socha sv. Jána Nepomuckého pred farským kostolom na Alstrovej ulici,
- Socha sv. Floriána na ulici Pri vinohradoch,
- Božia muka so sochou sv. Urbana vo vinici za Meoptou v Krasňanoch.

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu sú zapísané nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- Rímskokatolícky kostol sv. Filipa a Jakuba, Alstrova ulica,
- Kostol evanjelický augsburského vyznania, Alstrova ulica,
- Kúria, Alstrova ulica č.171,
- Kaštieľ, Námestie Andreja Hlinku č.1,
- Mestský palác, Námestie Andreja Hlinku č.3,
- Bariny - pamätné miesto - studňa,
- Dopravná ul. - Východná stanica (Rendez) - technické pamiatky v areáli rušňového depa.¹¹⁵

Na území Bratislavy sa nachádza rad pamätihodností a hodnotných súborov, ktoré nie sú súčasťou pamiatkového fondu SR, ale svojím charakterom dotvárajú identitu MČ Rača. Medzi takéto pamätihodnosti patrí aj budova Nemeckého kultúrneho domu s klenbovými pivnicami.

Pravidelné kultúrne podujatia v MČ Bratislava-Rača¹¹⁶:

január -

- Račištorfský bál – Nemecký kultúrny dom,

február -

- Fašiangová tanečná zábava - Nemecký kultúrny dom,
- Valentínska tanečná zábava - Nemecký kultúrny dom,
- Súťaž v strihaní viniča – organizuje Račiansky vinohradnícky spolok v račianskych viniciach
- Valentín s račianskymi vinármi - ochutnávku vín, Červená lisovňa Nemeckého kultúrneho domu, organizuje Račiansky vinohradnícky spolok v račianskych viniciach,

marec -

- Babská zábava a pochovávanie basy - Nemecký kultúrny dom,

¹¹² Cenník a a podmienky prenájmu, Obecná záhrada Alstrova 249, MČ Bratislava-Rača, [file:///C:/Users/X/Downloads/obecna-zahrada-cennik-a-podmienky-prenajmu%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/X/Downloads/obecna-zahrada-cennik-a-podmienky-prenajmu%20(1).pdf)

¹¹³ Havlovič, Ľudovít: RAČA. Z dejín a pamiatok obce, 2002

¹¹⁴ Havlovič, Ľudovít: RAČA. Z dejín a pamiatok obce, 2002

¹¹⁵ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja MČ Bratislava-Rača na roky 2013 – 2018, s.37

¹¹⁶ Zdroj: Kultúra v Rači, Mestská časť Bratislava – Rača, 2019

- Jozefovská tanečná zábava - Nemecký kultúrny dom,
- apríl -
- Špacírka po račianskych pivniciach - dvojdná jarná prechádzka po tradičných račianskych pivniciach, kedy miestni vinohradníci a vinári ponúkajú návštevníkom vína výhradne z račianskeho terroiru, organizuje Račiansky vinohradnícky spolok v račianskych viniciach,
 - Medzinárodný festival Frankovky modrej a ružových vín - tradičná súťaž vín s medzinárodnou účasťou, Družstevný dom Villa Vín Rača,
 - Veľkonočná tanečná zábava - Nemecký kultúrny dom,
 - Stavanie mája - Amfiteáter Knižkova dolina, organizuje MČ Bratislava-Rača v spolupráci s miestnymi organizáciami a spolkami,
- máj -
- Račianske hody - stánky, pódia a atrakcie sú rozmiestnené vo viacerých zónach na uliciach: Detvianska, Alstrova a Knižkova dolina, výstavy a rôzne podujatia sú v Nemeckom kultúrnom dome, športové podujatia na športoviskách a v exteriéroch a interiéroch klubov a škôl, súčasťou je „Račiansky chotár“, kde mestská časť vo svojom reprezentačnom stánku spolu s inými organizáciami a spolkami, ktoré pôsobia na jej území, prezentuje račiansku kultúru a jej tradície, tradičná májová tanečná zábava – majáles a množstvo sprievodných kultúrnych a športových podujatí, sprístupnené sú stále expozície Račianskej izby Miestneho odboru Matice slovenskej v Obecnom dome na Alstrovej 249 a Pamätnej siene gen. M. R. Štefánika v Hasičskom dome na Detvianskej 12,
 - Deň otvorených pivníc Malokarpatskej vínnej cesty - organizuje OZ Malokarpatská vínna cesta v mestách Malokarpatského regiónu, svoje pivnice sprístupňujú návštevníkom aj račianski vinári, je otvorená aj reprezentačná pivnica v Obecnom dome na Alstrovej 249,
 - Račiansky festival Frankovky modrej - organizujú miestni vinohradníci a vinári Račianskeho vinohradníckeho spolku zväčša na prelome mája – júna v Červenej lisovni Nemeckého kultúrneho domu,
- jún -
- Celoslovenský zraz historických železničných vozidiel - Rušňové depo Bratislava – východ – organizujú ŽSR v spolupráci so ŽS Slovensko, a. s., ŽS Cargo Slovakia, a. s. a slovenskými klubmi železničnej nostalgie, za významnej podpory ďalších subjektov, dvojdné podujatie, zahŕňa vyhlídkové jazdy parnými a motorovými vlakmi, prehliadky starodávnych parných a motorových rušňov, jazdu na motorovej drezine, počas oboch dní je návštevníkom sprístupnené Železničné múzeum, defilé historických rušňov, prezentácia modelových koľajísk, záhradná železnica. Návštevníkom býva počas oboch dní k dispozícii kyvadlová doprava historickými motorovými vozňami z Bratislavskej Hlavnej stanice do rušňového depa - východ a späť,
 - MDD - oslava Medzinárodného dňa detí - popoludnie plné zábavy, športu, súťaží a hier, tvorivých dielní, Amfiteáter Knižkova dolina,
- júl -
- Anna bál - tanečná zábava, Nemecký kultúrny dom,
- júl – august -
- Račianske Kultúrne leto – koncerty a kinematograf - exteriér pred Nemeckým kultúrnym domom, v amfiteátri v Knižkovej doline, ponúka žánrovú pestrosťou programov - koncerty, hudobno-zábavné vystúpenia jednotlivcov a skupín, premietania letného kina „Kino Rača“, predstavenia oslovujú rôzne vekové kategórie návštevníkov,
- september -
- Račianske vinobranie - obaračkové slávnosti, trojdňové podujatie - bohatý kultúrny program na štyroch pódioch v uliciach historickej Rače, množstvo sprievodných a športových podujatí pre všetky vekové kategórie, koncerty populárnych interpretov, atrakcie, kolotoče, račianske špeciality, tradičné remeselnícke a ľudovomelecke výrobky, vernisáže a výstavy vybraných cechov a umelcov, ukážky lisovania hrozna, ochutnávky muštu, organizuje mestská časť v

spolupráci s Račianskym vinohradníckym spolkom a ďalšími miestnymi spolkami a organizáciami – prezentujú sa „Račiansky chotár“, počas vinobrania sú sprístupnené stále expozície Račianskej izby Miestneho odboru Matice Slovenskej v Obecnom dome na Alstrovej 249 a Pamätnej siene gen. M. R. Štefánika v Hasičskom dome na Detvianskej 12, podujatie navštevuje množstvo domácich i zahraničných návštevníkov,

október -

- Potulky po bratislavských vínnych pivniciach - dvojdnové podujatie s účasťou viac ako 30 bratislavských vinohradníkov a vinárov z Rače, Vajnôr, Nového Mesta a Devína, ktorí otvárajú svoje vínne pivničky pre návštevníkov z Bratislavy a širokého okolia, organizuje OZ Slovenské vínne cesty v spolupráci s mestskými časťami, Bratislavským samosprávnym krajom, Hlavným mestom SR Bratislava a miestnymi vinohradníckymi spolkami, v rámci podujatia je sprístupnená aj historická vínna pivnica s nástennými maľbami pod Nemeckým kultúrnym domom v Rači a nechýbajú ani prehliadky vinogradov spojené s odborným výkladom,
- Jablkové hodovanie - súťaž o najväčšie vypestované jablko, súčasťou podujatia sú predajné stánky s množstvom jablkových produktov a kultúrny program, organizované pod záštitou Bratislavského samosprávneho kraja, miesto: parkovisko pred Nemeckým kultúrnym domom,

november -

- Požehnanie mladému vínu - tradičné svätomartinské požehnanie mladých vín organizuje Račiansky vinohradnícky spolok v spolupráci s miestnou farnosťou pre miestnych vinohradníkov a vinárov v priestoroch sály Nemeckého kultúrneho domu,
- Katarínska zábava - Nemecký kultúrny dom,
- Deň otvorených pivníc Malokarpatskej vínnej cesty - tradičné jesenné otvorené pivnice organizuje OZ Malokarpatská vínna cesta, svoje pivnice návštevníkom sprístupňujú aj račianski vinohradníci a vinári,

december -

- Privítanie Mikuláša a Vianočné trhy - pred Nemeckým kultúrnym domom,
- Mikulášska tanečná zábava – organizuje MČ Bratislava-Rača v Nemeckom kultúrnom dome,
- Štefánska tanečná zábava - organizuje MČ Bratislava-Rača v Nemeckom kultúrnom dome,
- Silvester a víťanie nového roka – MČ Bratislava-Rača pripravuje malé pohostenie v podobe silvestrovskej kapustnice a vareného vína, pred Nemeckým kultúrnym domom.

Pravidelné kultúrne a spoločenské podujatia súvisia s tradíciami v Rači – najmä s vinárstvom (10 podujatí). Dôležité každoročné podujatie je spojené aj so železničnou históriou v časti Rendez – Východné. Organizujú sa tiež majálesy, zábavy a podujatia vychádzajúce z vidieckych tradícií - fašiangy, stavenie májov, hody, úroda jabĺk, Mikuláš, Vianoce (15 podujatí). Miestom konania je väčšinou oblasť „starej Rače“. Ďalšie pravidelné podujatia sú spojené so sviatkom Valentína (tanečná zábava), MDD, s kultúrnym letom a Silvestrom. Cieľovými skupinami týchto podujatí sú najmä dospelí, resp. rodiny s deťmi v prípade sprievodných akcií (okrem MDD, ktoré je zamerané na deti). Menej atraktívne sa tieto podujatia javia pre mládež, zaujíma ich hlavne program letného kina, niektoré informácie o podujatiach sa k nim nedostanú kvôli tradičným formám propagácie. Organizovanie podujatí je výsledkom spolupráce MČ Rača, Račianskeho vinohradníckeho spolku a ďalších partnerov. Počas podujatí sa zvyčajne kombinujú hlavné aktivity so sprievodným programom.

Iné podujatia¹¹⁷:

- Bábkové divadlo, detské predstavenia - organizuje mestská časť každú druhú nedeľu v mesiaci v priestoroch sály Nemeckého kultúrneho domu,

¹¹⁷ Zdroj: Kultúra v Rači, Mestská časť Bratislava – Rača, 2019, <https://www.raca.sk/data/att/8205.pdf>

- Divadelné pondelky - tradícia divadelných pondelkov v Rači bola založená v júni 2011. Konajú sa každý druhý pondelok v mesiaci v priestoroch sály Nemeckého kultúrneho domu. V repertoári sú klasické žánre, komédie i drámy. Na pódiu sa vždy vystrieda množstvo známych divadelných súborov a osobností. Príjemným spostením bývajú aj občasnú besedy s protagonistami hraných predstavení,
- Deň vo vinohradoch - od roku 2011 organizujú miestni vinohradníci a vinári v spolupráci s OZ Malokarpatská vínná cesta ochutnávky račianskych vín spojené s výkladom a ukážkou vinogradov. Podujatie je vzácné tým, že sa organizuje pod holým nebom priamo vo vinohradoch. Organizátor: Račiansky vinohradnícky spolok.

Aktívne záujmové združenia pôsobiace na území MČ Bratislava-Rača v oblasti kultúry

Združenie priateľov tanca H&T sa pravidelne zúčastňuje na Majstrovstvách Európy 2008 a Majstrovstvách moderných tancov. Tanečný klub H&T je viacnásobný majster Európy v rokoch 2006 (11 titulov vo viacerých tanečných kategóriách) a 2007. Klub získal významné ocenenia a tituly Majstra Európy. Tanečný klub H&T sa pravidelne zúčastňuje na podujatiach usporadúvaných Mestskou časťou Bratislava – Rača, reprezentujú mestskú časť na národných a medzinárodných tanečných súťažiach.

Klub paličkovanej čipky - členky klubu sa zúčastňujú Medzinárodných stretnutí čipkárok v Českej republike, ktoré je sprevádzané výstavami. Ďalej klub poskytuje možnosť ďalšieho vzdelávania v oblasti paličkovanej čipky s možnosť doplnenia odbornej literatúry, oboznámenia sa s novými trendami, poznatkami a materiálmi, ktoré členky klubu uplatnia vo svojej tvorbe. Svoju tvorbu prezentujú na výstavách v Rači napr.: Račianske hody, Vinobranie ako i v partnerských mestách Gols, Priverno.

Ďalšie aktívne združenia:

DFS Vienok • Amavet • Fusion • Patchworkársky cech • Račiansky muzeálny spolok • Záujmové združenie Lipová škola • OZ Varianty • Divadlo ENDORFÍN • OZ Terroir Rača • Literárny klub Rača • MO Matice slovenskej Bratislava-Rača • Literárny klub Rača • Hudbou k srdcu • OZ Bratislavské združenie country a dobových tancov Saltarello • OZ Klub železničnej nostalgie Bratislava východ • OZ AD-ae Račiansky spolok • OZ HRUDA

Osobnosti kultúrneho života MČ Rača

V Mestskej časti Bratislava-Rača žije a pracuje niekoľko popredných umelcov, napr. Anna a Quido Hölbling, obaja bývalí členovia Slovenskej filharmónie, dlhodobo spolupracovali so Slovenským komorným orchestrom Bohdana Varchala, kde pravidelne dostávali príležitosti na sólovú prezentáciu ako husľoví koncertný umelci. Zúčastnili sa významných domácich i medzinárodných hudobných festivalov. Vo svojej aktívnej koncertnej činnosti absolvovali množstvo celovečerných koncertov. Anna Höblingová sa popri svojej husľovej koncertnej činnosti venuje pedagogickej činnosti ale i maliarskym aktivitám, zrealizovala už niekoľko výstav na Slovensku i v zahraničí. Quido Höbling, koncertný majster, husľoví virtuóz, pôsobil i ako pedagóg a v súčasnosti sa venuje umeleckej fotografii.

Ing. Vojtech Polakovič namaľoval niekoľko desiatok pozoruhodných obrazov. Ako techniku používa olejomalbu a maľbu akrylom na sololite a na plátne. Nemá vyhranený umelecký štýl, čím oslovuje široké kategórie milovníkov umenia. Podnety k práci čerpá najmä zo svojho rodiska a bydliska Bratislavy – Rače.

Ing. Alfonz Vojtech Havránek sa venuje drevorezbárstvu. Je zakladajúcim členom spoločnosti rezbárov – Spoločnosti rozvinutej fantázie (SPOROFA). Jeho tvorba je zameraná na odhaľovanie a zvýrazňovanie krásy dreva v súvislosti s typológiou ľudskej tváre. Podstatnou myšlienkou jeho tvorby

je jeho vlastné krédo : „Viac hláv, viac rozumu“. Toto krédo dáva jeho tvorbe nadčasový rozmer a hlbokú ľudskú dimenziu.

K ďalším významným osobnostiam patria: Vladimír Ivanič - spisovateľ, Ľudovít Havlovič – autor monografie o Rači, Peter Hargaš – maliar, Jolana Fogašová - operná speváčka, Henrieta Lednárová – operná speváčka, Zuzana Frenglová – herečka, RNDr. Gustáv Murín, CSc. – spisovateľ, Viliam Horňáček - akademický sochár, Pavol Barabáš – režisér, dokumentarista, scénarista.

Hlavné problémy v oblasti kultúry v MČ Bratislava-Rača:

- časť obyvateľov si myslí, že v MČ je nedostatok podujatí
- väčšina významných a pravidelných podujatí počas roka je zameraná na tradície vinohradníctva alebo vidieckej tradície, sú zamerané hlavne na ľudí v produktívnom a poproduktívnom veku a v sprievodných podujatiach na rodiny s deťmi, chýbajú podujatia pre cieľovú skupinu mládeže (ideálne organizované v spolupráci s mladými)
- nedostatočné priestory na rozvoj kultúry – veľkých podujatí (chýba sála pre 150 ľudí), aj malých komunitných podujatí
- amfiteáter môže byť z technických dôvodov využívaný len v letných mesiacoch
- knižnica neslúži ako komunitné alebo edukatívne centrum z dôvodu malých priestorov
- knižnica v Krasňanoch bola zrušená – zníženie dostupnosti pre tamojších obyvateľov

Dopady:

- Dostupnosť kultúry v MČ nie všade a nie pre všetky skupiny verejnosti – potrebné zistiť, pre ktorých

Pozitíva v oblasti kultúry v MČ Bratislava-Rača:

- obyvatelia oceňujú množstvo kultúrnych podujatí, komunitné priestory Ráčik, Stará jedáleň, aktivity spolkov, združení
- MČ Bratislava-Rača v spolupráci s miestnymi subjektmi organizuje veľa kultúrnych podujatí
- 3 kultúrne domy sa nachádzajú v troch častiach MČ
- prebieha architektonická súťaž na rekonštrukciu a modernizáciu KS Žarnovická
- zrekonštruované kostoly, Zichyho kúria
- cennou hodnotou územia sú vinohrady, vinohradníctvo, vinárstvo a tradície s tým spojené
- NKP Rendez s potenciálom do budúcnosti

Šport a rekreácia

Na území MČ Bratislava-Rača sa nachádza veľa športových areálov, ihrísk a zariadení rôzneho zamerania, rôznych vlastníkov a prevádzkovateľov, zároveň tu pôsobí množstvo rôznych športových klubov a združení. Zoznam uvádzame v nasledujúcom texte.¹¹⁸

Multifunkčné ihriská vo vlastníctve MČ Bratislava-Rača:

- Športovo telovýchovné zariadenie Tbiliská - atletická dráha, futbalové ihrisko, slúži na prevádzkovanie športových aktivít žiakov základných škôl, športovej verejnosti a prenajímateľov,
- Športovo telovýchovné zariadenie Svet hier a pohybu, Hubeného,
- Multifunkčné ihrisko Gymnázium Hubeného – s vyhradenými hodinami pre Gymnázium Hubeného, športové kluby MČ Bratislava-Rača a verejnosť,

¹¹⁸ Zdroj: Športoviská v mestskej časti Bratislava-Rača, <https://www.raca.sk/data/att/8253.pdf> a <https://www.raca.sk/sportoviska-a-sportove-kluby/>

- Hokejbalové ihrisko Tbiliská - betónové ihrisko ohraničené mantinelmi a ochrannými sieťami za brámkami ihriska, určené hlavne pre hokejbal a inline hokej, s vyhradenými hodinami pre účely ZŠ Tbiliská, športové kluby MČ Bratislava – Rača a verejnosť.

Ďalšie multifunkčné ihriská:

- multifunkčné ihrisko Komisárky,
- areál Černockého - futbal, stolný tenis, bikros.

Školské športové zariadenia:

- MŠ Gelnická – posilňovňa,
- ZŠ s MŠ J.A. Komenského, Hubeného 25 - školská telocvičňa, žiacka posilňovňa,
- ZŠ Tbiliská - multifunkčné ihrisko - futbal, basketbal, volejbal, malá telocvičňa, stolnotenisová hala s posilňovňou, veľká telocvičňa,
- MŠ Cyprichova 2486/74 - tenisový kurt,
- areál školy Plickova – pozemný hokej,
- Spojená škola de La Salle, Čachtická 14 - veľká telocvičňa, malá telocvičňa, vonkajší športový areál,
- Gymnázium, Hubeného 23 - multifunkčné ihrisko, veľká telocvičňa, malá telocvičňa, školská posilňovňa,
- Stredná odborná škola masmediálnych a informačných štúdií, Kadnárova 7 - školská telocvičňa, školská posilňovňa, stolnotenisová hala,
- Stredná odborná škola polygrafická, Račianska 190 – veľká telocvičňa, malá telocvičňa, ihrisko,
- Stredná odborná škola informačných technológií, Hlinícka 1 - školská telocvičňa, športový areál, tenisový kurt, školská posilňovňa,
- Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9 - školská telocvičňa, multifunkčné ihrisko, plaváreň.

Športové areály:

- Športový areál Púchovská - tenis, basketbal, petang,
- Športový areál Sklabinská - tenis, detské ihrisko, basketbal, volejbal, futbal.

Posilňovne na území MČ Bratislava-Rača:

- HardGym, Račianska 151,
- Fitnescentrum LokoGym, Černockého 2,
- Fitness centrum W.M., Tbiliská 15/A,
- Fit Spot - Fit klub pre ženy, Kadnárova 15,
- Bfit - Plickova 12/B.
- Dopravná 27.

Priestory pre úpolové športy:

- Kings Gym, Pekná cesta 2/a,
- Karate Rapid Bratislava,
- Športový Klub Karate Seiwa.

Ďalšie priestory na šport a tanec:

- Národný štadión Pavla Rosu, Slovenský zväz pozemného hokeja, Jurkovičova 5,
- Futbalový štadión FK Rača,
- Spartans,
- Športové ihrisko Východné,
- Stolnotenisová hala, Černockého ul. 6,

- BMX trať, BMX klub Rača Hečkova 3,
- Gymnastické centrum, Mudrochova 27,
- Plavecká akadémia, o.z. Š.Králika 3/A, Hotel Baronka Mudrochova 27,
- Tanečná sála - UNI – Univerzálny dom tanca, 1. poschodie Obchodného domu TERNO Pekná cesta 2/A.

Letné kúpaliská v správe STaRZ Junácka 4:

- Kúpalisko Krasňany,
- Kúpalisko Rača Zbojníčka.

Kryté plavárne:

- Hotel Barónka,
- Policajná akadémia.

Rekreačné areály:

- voľnočasový areál s amfiteátrom, Knižkova dolina,
- rekreačný areál Pod horárňou Krasňany.

Poľovníctvo, rybárstvo:

- poľovnícky revír - Račiansky poľovnícky spolok,
- Rybník Rača, Na pántoch - súkromná prevádzka v mesiacoch marec – november, vhodný predovšetkým na športový rybolov, okolie areálu rybníka je vhodné aj na rodinné výlety k vode, pri jazere sa dá opekať a od júla býva v prevádzke bufet.

Turistika

Jedičná poloha Rače na svahoch Malých Karpát poskytuje široké možnosti na športové a rekreačné aktivity. Vďaka dobrému dopravnému spojeniu s centrom Bratislavy a dopravnými uzlami môžu Raču využívať turisti ako nástup na turistické trasy do Malých Karpát počas celého roka, vrátane zimnej bežkárскеj sezóny.

Mestské lesy patria k najnavštevovanejším prírodným lokalitám nachádzajúcich sa na území mestskej časti Bratislava - Rača. Sú ideálnym miestom na aktívne trávenie voľného času aj vďaka množstvu turistických chodníkov.

Cykloturistika

Na území MČ Bratislava-Rača sú vytvorené výborné podmienky na rozvoj cykloturistiky, a to po trasách pozdĺž vodných tokov, v miernom horskom teréne, aj v nížinnej sídelnej a lesnej krajine. Vyznačená cyklotrasa vedie cez MČ Rača od Železničnej stanice Vinohrady cez historické centrum až po konečnú stanicu električiek, kde by mohla nadväzovať na cyklochodník. Cyklotrasa je vedená výlučne po mestských komunikáciách a chodníkoch. Spája vinohradnícke mestá Malých Karpát s medzinárodnou Dunajskou cyklomagistrálou.

Od konečnej stanice električiek (Komisárky) sa pripravuje v spolupráci MČ Rača, s MČ Vajnory, Svätým Jurom Malokarpatsko – Šúrska cyklomagistrála, ktorá spojí sieť cyklistických chodníkov MČ Rača s MČ Vajnory, okolo Šúrskej rezervácie so Svätým Jurom. Podmienkou realizácie a financovania cyklomagistrály z Operačného programu Cezhraničná spolupráca je majetkoprávne vysporiadanie časti pozemkov pod trasou navrhovanej cyklotrasy.

Cez Mestskú časť Bratislava Rača prechádzajú tieto cyklotrasy:

- Račianska radiála, cyklotrasa č. 5005, dĺžka 5,8 km, trasa: Bratislava Vinohrady - Rača, nám. Andreja Hlinku,
- Karpatská cesta, cyklotrasa č. 5004, dĺžka 14,6 km, trasa: Vojenská nemocnica - Biely kríž,
- cyklotrasa č. 2009, dĺžka 9,8 km, trasa: Bratislava, Pekná cesta – Marianka,

- cyklotrasa č. 2010, dĺžka 4,5 km, trasa: Rača, nám. A. Hlinku - Biely kríž,
- cyklotrasa č. 8013, dĺžka 4,6 km, trasa: horáreň Pekná cesta – Slalomka,
- po hraniciach katastra ide i cyklotrasa Green bike Tour, cyklotrasa č. 5003, dĺžka 34 km, trasa: Železná studienka, Malý Slavín, Biely kríž, U Slivu, Kamzík, Železná studienka.

Rozvoj rekreačných plôch sa viaže na tradičné lokality v masíve Malých Karpát nad Račou s nástupom na Peknej ceste a Popolnej ulici, s plochami rekreácie v zeleni, s minimalizáciou urbanizácie lokalít, s preferovaním prechádzkových trás a s riešením vybavenosti v nástupných priestoroch lesoparku.

Športové kluby a združenia s pôsobnosťou v MČ Bratislava-Rača:

H&T Dance company • FK Rača • Fighting kick-box klub • Karate Rapid - Bratislava • Športový klub Rača - stolnotenisový klub MOSTEX Rača • Cross Country Club Rača • Slovenský Skauting 96. Malokarpatský zbor • BMX klub Rača • Klub pozemného hokeja KPH • Marathon Athletic Club Rača • Basketbalový klub B.S.C Bratislava • Športový klub karate SEIWA • Športový hokejbalový klub Račistarf • OLYMP RAČA • Volejbalový klub ZK IMA Bratislava • Klub priateľov futbalu KENGURA • ŠK Krasňany • HBK Rača Wolves • LEONIDAS • CRAZY JUMP • Perun • Plavecká akadémia • ST Relax Rača • DOKAN • TJ REAL RENDEZ • Ladies Thaibox • ST RELAX Rača • VŠK PdF UK Hurikán Bratislava • Gymnastické centrum • Šachový klub Krasňany • House Of Power • Športový klub LIDO • Klub športového potápania Neptún • Klub športového potápania Žralok.

Tanečný klub H&T Dance group - história klubu siaha do r. 1998, kedy sa z malej skupiny tanečníkov pod vedením Lucie Cíchovej (dnes Manikovej) sformovala veľká skupina. H&T začínala hip-hopom, dnes tancuje aj iné žánre moderného tanca: disco, show, ladies dance, latino, orientálne a scénické tance, show dance, waacking. Časom tanečníci získali mnoho medailových umiestnení na domácich aj na najvyšších medzinárodných súťažiach. Okrem účasti na súťažiach a vystúpeniach pripravuje klub každoročne interaktívne tanečné rozprávky pre deti a je organizátorom celoslovenskej tanečnej súťaže H&T CUP. Skupina má priemerne 90 tanečníkov v štyroch vekových kategóriách od 4 – 25 rokov: deti 1, deti 2, juniory a seniory. V tanečnej prípravke sa hravým spôsobom pripravujú na postup do vyšších kategórií detičky už od 2,5 roka. Viacerí odchovanci klubu sa ako tanečníci uplatňujú aj vo svojom profesionálnom živote. Tanečná sála H&T je súčasťou fitness LOKOgym na Černockého ul.

FK Rača - futbalový klub založený v roku 1925 sa venuje výchove seniorov, a dôraz kladie najmä na prácu s mládežou. V klube pôsobí zhruba 100 mladých futbalistov všetkých vekových kategórií. Domovský stánok má na Černockého ulici 2. Je to športový klub s najširšou základňou v Rači a reprezentuje našu MČ nielen na slovenských, aj medzinárodných podujatiach.

Fighting kick-box klub - pôsobí v areáli FK Rača. Združuje mladých nadšencov bojových športov a má cca 40 členov. Prvú skupinu tvoria mladí adepti, ktorí sa učia základom sebeobrany. Druhú skupinu tvoria muži a ženy, ktoré participujú na súťažiach a exhibíciách.

Karate Rapid - Bratislava - pracuje v priestoroch CVČ na Hliníkovej ulici. Oddiel združuje karatistov všetkých vekových kategórií. Vo svojich radoch má aj viacero medailistov z vrcholných podujatí a reprezentantov SR.

Športový klub Rača - stolnotenisový klub MOSTEX Rača sa venuje práci s mládežou, výchove talentov a reprezentantov Slovenska. Hráči klubu sú účastníci superligy, extraligy a dorasteneckej ligy. Klub každoročne organizuje medzinárodné majstrovstvá kadetov, na ktorom sa zúčastňuje 25 štátov z celého sveta.

Cross Country Club Rača - zaoberá sa širokou vrstvou výkonnostných, rekreačných a začínajúcich stúpcov kondično-vytrvalostných aktivít. Miestom realizácie športových aktivít klubu sú račianske športoviská, bratislavský lesopark, Malé Karpaty a vinohrady. Klub je organizátorom športového podujatia Cross Baba – Kamzík.

Slovenský Skauting 96. Malokarpatský zbor - zabezpečuje okrem iného aj Letný skautský stanový tábor v čase letných prázdnin pre školopovinné deti a dáva priestor pre realizáciu aktivít v prírode, zameraných na všestranný rozvoj, zvyšovanie telesnej a psychickej odolnosti, upevňovanie hygienických návykov a prehľbovanie vedomostí z oblasti poznávania a ochrany prírody.

BMX klub Rača - venuje sa rozvoju športovej činnosti talentovanej mládeže. MČ Bratislava – Rača reprezentuje na celoslovenských, aj na medzinárodných podujatiach a vychoval mnohých reprezentantov Slovenska. Pravidelne organizuje športové podujatia hlavne pre mládež, a to nielen pre aktívnych členov, ale aj pre žiakov našich základných škôl.

Klub pozemného hokeja KPH - organizuje medzinárodný turnaj Pohára európskych majstrov v pozemnom hokeji, na ktorom sa zúčastňuje 8 družstiev z 8 krajín. Aktívne sa venuje športovej činnosti a práci s mládežou. Členovia klubu, pôsobia aj v reprezentačných výberoch Slovenska.

Marathon Athletic Club Rača – venuje sa najmä voľnočasovým aktivitám so zameraním na rizikové skupiny mládeže. Klub aktívne spolupracuje s MÚ mestskej časti Bratislava Rača pri organizovaní športových akcií Beh do vrchu a memoriál Janka Jakubca. Klub sa zameriava na organizovanie športových podujatí pre širokú verejnosť, organizuje rôzne prednášky v spolupráci s Policajným zborom SR, Červeným krížom SR a SOV.

Basketbalový klub B.S.C Bratislava na Gymnáziu Hubeného v priestoroch školskej telocvične sa venuje rozvoju pohybových schopností u detí od 8 do 10 rokov. Klub je činný od r. 1984 a je úspešným organizátorom mnohých športových turnajov a súťaží.

Športový klub karate SEIWA pôsobí v MČ Bratislava od r. 1989 a zameriava sa najmä na prácu s mládežou. Úzko spolupracuje s MÚ Bratislava – Rača. Klub každoročne organizuje vlastnú súťaž počas vinobrania Račiansky stravec. Pôsobí v telocvičniach ZŠ Tbiliská.

Športový hokejbalový klub Račistorf - združuje športovcov so zámerom využívaniam voľného času každého jednotlivca s cieľom reprezentácie.

OLYMP RAČA - hokejbalový klub, ktorý aktívne pôsobí v bratislavských ligách a jeho členovia pravidelne organizujú turnaje a exhibície na hokejbalovom ihrisku na Tbiliskej ulici.

Volejbalový klub ZK IMA Bratislava – Rača - volejbalový klub pri ZŠ Tbiliská. Venuje sa prevažne školskej mládeži. Od roku 2003 v spolupráci so ZŠ Tbiliská, vytvoril školské športové stredisko. Klub pravidelne organizuje hodový, vinobranecký a vianočný turnaj.

Pravidelné športové podujatia v MČ Bratislava – Rača¹¹⁹:

apríl -

- Račiansky polmaratón/Račianska desiatka - celodinné bežecké preteky o víťazný pohár, Amfiteáter Knižkova dolina, z historického jadra Rače cez vinohrady Rače, Vajnôr a Svätého Jura až k Pustému kostolíku,
- Bežecké preteky Baba – Rača – Kamzík – organizuje ŠK pre radosť a Cross Country club Rača,

¹¹⁹ Zdroj: Kultúra v Rači, Mestská časť Bratislava – Rača, 2019, <https://www.raca.sk/data/att/8205.pdf>

máj -

- Župný pohár v cyklistike – Račianska cykločasovka - organizuje ho mestská časť v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom na trase Knižkova dolina – Biely kríž,

jún -

- Medzinárodná račianska športová olympiáda - pre žiakov základných škôl a prvého stupňa gymnázií, v areáli Základnej školy Tbiliská, zúčastňujú sa na nej aj družobné školy z Maďarska, Rakúska a Česka, súťaží sa v atletike, stolnom tenise, streetbale, vybíjanej a futbale,

september -

- Memoriál Miloša Sedramača - medzinárodný mládežnícky futbalový turnaj prípraviek, organizovaný počas Račianskeho vinobrania na počesť nestora račianskeho futbalu Miloša Sedramača, organizuje mestská časť v spolupráci s FK Rača v areáli FK Rača, Černockého 2,
- Račiansky pohár – BMX cup cyklotrial - dvojdnové cyklistické preteky pre mládež i dospelých organizované počas Račianskeho vinobrania, bikrosová dráha – Športový areál Černockého/ bikrosová trať v areáli BMX na Hečkovej ulici, organizuje Mestská časť Bratislava-Rača počas Račianskeho vinobrania v spolupráci s račianskym BMX klubom,
- Račiansky stravec v karate - súťaž v karate, organizovaná počas Račianskeho vinobrania na Základnej škole Tbiliská, podujatie je určené pre mládež, Mestská časť ho organizuje v spolupráci s Karate klubom SEIWA,
- Vinobranecký turnaj vo volejbale - medzinárodný turnaj kadetiek v minivolejbale, ktorý organizuje mestská časť počas Račianskeho vinobrania v spolupráci s Volejbalovým klubom ZK IMA na Základnej škole Tbiliská,
- Družobný šachový turnaj - družobné stretnutie šachistov z Rače a družobného rakúskeho mesta Gols, organizuje mestská časť v Krasnianskej besede v spolupráci so Šachovým klubom Krasňany počas Račianskeho vinobrania,
- Panónia cup - medzinárodný turnaj štyroch krajín v pozemnom hokeji, koná sa počas Račianskeho vinobrania na Národnom štadióne Pavla Rosu v objekte ZŠ na Plickovej ulici, organizuje MČ Bratislava-Rača v spolupráci s Klubom pozemného hokeja Rača,

november -

- Memoriál Janka Jakubca - bežecké preteky, organizované mestskou časťou na počesť jedného zo zakladateľov bežeckého hnutia na Slovensku, Amfiteáter Knižkova dolina,
- Medzinárodné majstrovstvá Slovenska v stolnom tenise – Slovak Cadet Open – pre mladých stolných tenistov do 15 rokov, zúčastňujú sa dievčatá a chlapci z takmer tridsiatich krajín sveta, Stolnotenisová hala Černockého 6, nad majstrovstvami preberá záštitu starosta Rače a organizuje ho Slovenský zväz stolného tenisu v spolupráci s MOSTEXOM Rača,

december -

- Rozlúčka s bežeckým rokom na Rendezi - beh ulicami Rendezu, miesto konania KS Impulz Dopravná 22.

Športové podujatia v mesiacoch apríl – december sú zamerané na kolektívne aj individuálne športy, na rôzne vekové kategórie – od detí po dospelých. Ide väčšinou o športy s vyššou účasťou mužov a chlapcov (futbal, bikros, beh, cyklistika, karate, šach...). Špeciálnym podujatím zameraný na cieľovú skupinu dievčat/žien je medzinárodný turnaj kadetiek v minivolejbale Vinobranecký turnaj. Podujatia sú organizované v spolupráci MČ Bratislava-Rača a športovních klubov, resp. inými partnermi (BSK). Šesť športových podujatí sa v septembri koná počas trojdňového podujatia Račianske vinobranie.

Hlavné problémy v oblasti športu v MČ Bratislava-Rača:

- nižšia dostupnosť pohybu a športu pre niektoré skupiny verejnosti (bez ambície športovať v rámci športovních klubov, zvlášť pre seniorky a seniorov, ale aj pre ženy, časť neregistrovanej mládeže, ľudia so zdravotným znevýhodnením)

- finančne sú viac podporované kolektívne športy s potenciálom športových úspechov ako pohybové aktivity verejnosti
- zastaralosť niektorých ihrísk
- na budovanie nových športovísk nie sú v MČ priestorové ani finančné možnosti (je potrebné využiť a obnovovať tie, ktoré existujú)
- nedostatočné využívanie Národného štadióna pre pozemný hokej (odliv záujmu o tento šport)
- žiadatelia o dotácie nevyužívajú zdroje ďalších úrovní samospráv (dotácie HL. m. SR Bratislavy, BSK)
- kúpaliská na území MČ Bratislava-Rača sú v zlom stave (nie sú v majetku MČ)

Dopady:

- nedostatočná dostupnosť na niektoré druhy športu a pohybu v MČ – bude potrebné identifikovať, ktoré

Pozitíva v oblasti športu v MČ Bratislava-Rača:

- veľa rôznorodých športovísk, vrátane multifunkčných
- športoviská v školských areáloch čiastočne otvorené pre verejnosť (v určených časoch)
- olympiády pre seniorov s podporou MČ Bratislava-Rača
- postupná obnova ihrísk a športovísk
- dohoda o spolupráci pri využívaní Národného štadióna pre pozemný hokej aj pre potreby iných športov, resp. inštitúcií (napr. školstvo)
- dotácie MČ Rača na šport patria k najvyšším v Bratislave (62-70 000 €)

Verejné priestory, zeleň a občianska vybavenosť

Mestská časť v súčasnosti spravuje 210 ha zelených plôch a 11 km živých plotov na celom katastrálnom území MČ Bratislava – Rača. Súčasťou týchto plôch sú najmä verejné priestranstvá na sídliskách a vo vnútroblokoch, pričom jediným spoločensky hodnotnejším priestorom je Park J. M. Hurbana, ktorý bol do správy MČ Bratislava-Rača zverený Magistrátom hlavného mesta SR Bratislavy v roku 2019.

Mestská časť v súčasnosti spravuje 17 verejných detských ihrísk vrátane prvkov pre deti so zdravotnými postihnutím, ktoré sa nachádzajú na detskom ihrisku Plickova. Súčasťou niektorých detských ihrísk sú aj športové prvky, najmä pre jednoduchšie pohybové aktivity. Multifunkčné ihriská sa nachádzajú v rámci detského ihriska na Karpatskom námestí a v Areáli športu a oddychu na Hubeného ulici.

Od roku 2019 realizuje Mestská časť upravený režim kosenia na vybraných plochách, ktoré nie sú obvykle kosené 6x ročne, ale sú kosené 3x ročne. Jedná sa v prvom rade o plochy na Tbiliskej ulici, Rustaveliho ulici, na Hečkovej ulici a na ďalších miestach. Zmyslom tejto aktivity je podpora miestnej mikrofóry, mikrofauny, lepšie zadržiavanie vody a ochladzovanie prostredia počas letných horúčav.

Okrem siete nekosených plôch v roku 2020 v MČ Bratislava-Rača vytvorili prvú kvitnúcu lúku na Hečkovej ulici, ktorá bola založená zo špecializovaného mixu semien. Na základe pozitívneho vyhodnotenia tohto experimentu bolo v roku 2021 založených približne 15 ďalších takýchto plôch. Ich zmysel je podobný ako v prípade nekosených lúk.

V rámci tzv. modrej infraštruktúry vykonáva MČ Bratislava-Rača údržbu siete vodu zachytávajúcích rigolov a sedimentačných zdrží nad zastavaným územím mestskej časti. Investície do rozvoja tejto siete nie sú plánované.

Na Hubeného ulici bola založená experimentálna dažďová záhrada pri priechode medzi ZŠ Hubeného a Gymnáziom Hubeného. Zámerom bolo zachytávanie vody na mieste, kde sa zvykli obvykle tvoriť rozsiahle kaluže. V prípade pozitívneho vyhodnotenia tohto zámeru je v pláne vytvorenie ďalších týchto záhrad v iných častiach katastrálneho územia.

Súhrn realizovaných projektov v súvislosti so zmierňovaním dopadov klimatickej zmeny:

- sieť nekosených a kvitnúcich lúk,
- experimentálna dažďová záhrada,
- realizácia záhonov prostredníctvom externej firmy,
- výsadba nových stromov.

V roku 2021 otvorili v MČ Bratislava-Rača prvý psí výbeh s agility prvkami pre cvičenie psov. Ďalšie výbehy by bolo vhodné realizovať na území Centrálnej Rače a na území Rendezu, konkrétne umiestnenie sa hľadá.

Plánované revitalizácie parkov:

- pred kostolom na Alstrovej ulici,
- na Víťaznej ulici,
- na Sklabinskej ulici,
- Park J.M. Hurbana,
- na ulici Na Pasekách,
- na Hliníkovej ulici.

V súčasnosti prebieha príprava programu revitalizácii vnútroblokov a bude pokračovať v obmieňaní a dopĺňaní herných prvkov na detských ihriskách.¹²⁰

Kompetencie MČ sú obmedzené v oblasti súkromnej výstavby, gastro a iných služieb, zdravotníctva, ako aj trhu práce. MČ sa môže zameriavať na zlepšovanie stavu, vybavenosti, bezbariérovosti a areálov verejných budov vo svojom vlastníctve a vytvárania podmienok pre rozvoj občianskej vybavenosti v spolupráci s inými aktérmi v území aj mimo neho.

V oblasti revitalizácie verejných priestorov a obnovy zelene nemá samospráva dosah na vzhľad a stav celého územia. Napríklad niektoré sídliská sú celé súkromné, sami sa starajú o svoje okolie, vlastníci rôznych, aj zanedbaných areálov sú súkromní, prípadne štát.

Hlavné problémy verejných priestorov, zelene, výstavby a občianskej vybavenosti:

- nedostatok a zlý stav zelene, parkov, verejných priestorov v niektorých častiach
- nedostatočná údržba verejných priestorov, znečistenosť, neatraktivnosť v niektorých častiach
- neznalosť obyvateľov o rozdelení kompetencií v starostlivosti o zeleň a priestory podľa vlastníctva, z čoho môže vyplývať negatívne hodnotenie pôsobenia MČ Bratislava-Rača v tejto oblasti
- intenzívna výstavba, zahusťovanie, bez príslušnej občianskej a dopravnej infraštruktúry,
- nedostatok lekárov,
- chýba centrum mestskej časti, námestie, čo môže byť nahradené revitalizáciou vybraných verejných priestorov, ktoré budú slúžiť ako miesta stretnutí – námestia v jednotlivých častiach MČ
- bariérovosť priestorov a verejných budov
- v časti Krasňany nie sú bezbariérové byty

¹²⁰ Informácie: MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie životného prostredia a dopravy

- časť Žabí majer je lokalita s rôznymi funkciami – je tu priemyselná zóna s výrobnými halami, administratívne budovy (napr. sídlo veľvyslanectva), ale aj záhradkárská oblasť, kde v záhradných chatkách prichádzajú nelegálne bývať ľudia, ktorí sú dlhodobo nepracujúci, v 2/3 územia nie je pitná voda, resp. je kontaminovaná z Istrochemu, vlastníkom veľkej časti pozemkov je štát

Dopady:

- nižšia možnosť oddychu obyvateľov rôzneho veku v atraktívnom a bezpečnom prostredí
- zvýšená nutnosť cestovania za občianskou infraštruktúrou (lekári, pošta, obchody ai.), čo zvyšuje potrebu prepravy osôb,
- nepriaznivé dopady klimatických zmien
- znížená kvalita života, najmä pre zraniteľné osoby – seniorky, seniorov, rodiny s malými deťmi, ľudí so zdravotným znevýhodnením ai.

Pozitíva:

- obyvatelia mestskej časti oceňujú dostatok stromov a ich výsadbu, revitalizáciu parkov, výsadbu kvetov, starostlivosť a modernizáciu detských ihrísk, príjemné prostredie na bývanie, vidiecky charakter niektorých lokalít, vinohrady, dostupnosť prírody, Malých Karpát,
- z hľadiska podporovania biodiverzity sa časť verejnej zelene zachováva ako kvitnúce lúky

Brownfieldy ako problém aj príležitosti na rozvoj územia¹²¹

Lokality brownfieldov sú závažným urbanistickým problémom, ktorý si vyžaduje dlhodobé riešenia. Tieto územia blokujú rozvojové rezervy, ktoré by mohli byť využité pre efektívnu a rentabilnú výstavbu v meste. Stav týchto území je často výraznou estetickou chybou v štruktúre osídlenia a má výrazný dopad na životné prostredie vo svojom okolí. O ekologických záťažach samotnej lokality nehovoriac. Pritom transformácia týchto území by mohla vo svojom dôsledku znamenať výrazné úspory v nárokoch na zastavanie nových, doposiaľ voľných pozemkov, čo by prispelo k dosiahnutiu rovnomerného a udržateľného rozvoja (v súlade s legislatívou Európskej Únie „o nezaberaní ďalšej poľnohospodárskej pôdy,“).

Bratislavské brownfieldy zaberajú v súčasnosti veľký podiel zastavaného územia Bratislavy. Autori urbanistickej štúdie sa zaoberali inventarizáciou brownfieldov tri roky. Cieľom urbanistickej štúdie je vytvoriť podklady pre program revitalizácie týchto území. Na základe tejto vyhľadávacej štúdie bude k dispozícii ucelená databáza, z ktorej sa budú vyberať projekty na regeneráciu a rozvíjanie ďalších investičných možností pre developerov a investorov.

Tab. 21 Prehľad brownfieldov v MČ Bratislava-Rača

Počet brownfieldov	8
Výmera brownfieldov (ha)	16,2
Veľkosť zastavaného územia v MČ (ha)	654,81
Veľkosť MČ (ha)	2365,95
Podiel plochy brownfieldov a zastavaného územia	2,47%
Podiel plochy brownfieldov a veľkosti MČ	0,68%

Zdroj: Urbanistická štúdia Brownfields 2019, Hlavné mesto SR Bratislava, 2020

¹²¹ Zdroj: Urbanistická štúdia Brownfields 2019, Hlavné mesto SR Bratislava, 2020

Identifikácia brownfieldov na území MČ Bratislava-Rača¹²²

V nasledujúcom texte je popis základných informácií o brownfieldoch v MČ Bratislava-Rača, ako boli popísané v Urbanistickej štúdii Brownfields 2019 Hl. mesta SR Bratislavy.

Pre dva z areály autori odporúčajú zmenu funkčného využitia v územnom pláne mesta (Tlačiarne, Račianska a Priemyselná stavba, Pastierska).

Z ôsmich brownfieldov v MČ tri mali pôvodné využitie v oblasti priemyslu (Tlačiarne, Račianska, Sklady pri železnici, Východné-Rendez, Priemyselná stavba, Pastierska), tri boli využívané ako administratívne alebo inštitucionálne areály (Administratívna budova, Pekná cesta 15, Bývalá ubytovňa, Pri Šajbách, SOŠ železničná, Na pántoch 7), jedna slúžila pre poľnohospodársku výrobu (Stajňa, Nad Slovenskou Grafiou) a jedna je bez identifikácie (Základy, Nad Kadnárovou).

Vlastníkom jedného z brownfieldov na území MČ Rača je samospráva - Hl. mesto SR Bratislava (Priemyselná stavba, Pastierska). Vlastníkom štyroch je štát (Tlačiarne, Račianska, Sklady pri železnici, Východné-Rendez, SOŠ železničná, Na pántoch 7), tri areály patria súkromným vlastníkom (Základy, Nad Kadnárovou, Administratívna budova, Pekná cesta 15, Bývalá ubytovňa, Pri Šajbách) a bez konkrétnej identifikácie vlastníka je uvedený jeden areál (Stajňa, Nad Slovenskou Grafiou).

Environmentálna záťaž bola zistená v jednom areáli - Sklady pri železnici, Východné-Rendez.

Zámery vlastníkov neboli v čase prípravy urbanistickej štúdie zistené pre žiadny z identifikovaných brownfieldov.

Tab. 22 Základné informácie o brownfieldoch v MČ Bratislava-Rača

TLAČIARNE, RAČIANSKA evidenčné číslo v pasporte: BF_106 pôvodné využitie: priemysel významný brownfield: nie veľkosť: 2,81 ha využitie areálu: 30 % počet objektov: 24 počet podlaží: 10 stavebno-technický stav stavieb: zlý charakteristika jestvujúcej vegetácie: dobrá sadovnícka hodnota druh vlastníkov: štát súčasná využitie lokality: čiastočne využívané – tlačiarne environmentálna záťaž: nie funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: zmiešané územia obchodu a služieb výrobných a nevýrobných doporučené budúce využitie: preveriť formou urbanistickej štúdie podnet na zmenu ÚPN: áno stručná charakteristika lokality: areál sa využíva minimálne známe zámery: nezistené

ZÁKLADY, NAD KADNÁROVOU evidenčné číslo v pasporte: BF_154 pôvodné využitie: iné
--

¹²² Zdroj: Urbanistická štúdia Brownfields 2019, Pasporty, Hlavné mesto SR Bratislava, 2020

významný brownfield: nie
 veľkosť: 0,94 ha
 využitie areálu: 0
 počet objektov: 0
 počet podlaží: 0
 stavebno-technický stav stavieb: havarijný
 charakteristika jestvujúcej vegetácie: sukcesné formy
 druh vlastníkov: súkromní
 súčasné využitie lokality: žiadne
 environmentálna záťaž: nie
 funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: zmiešané územia obchodu a služieb
 výrobných a nevýrobných, parky, sadovnícke a lesoparkové úpravy
 doporučené budúce využitie: ponechať funkčné využitie v zmysle územného plánu mesta
 podnet na zmenu ÚPN: nie
 stručná charakteristika lokality: na pozemku sa nachádzajú iba základy stavby
 známe zámery: nezistené

SKLADY PRI ŽELEZNICI, VÝCHODNÉ-RENDEZ
 evidenčné číslo v pasporte: BF_208
 pôvodné využitie: priemysel
 významný brownfield: nie
 veľkosť: 3,32 ha
 využitie areálu: 0
 počet objektov: 1
 počet podlaží: 2
 stavebno-technický stav stavieb: havarijný
 charakteristika jestvujúcej vegetácie: sukcesné formy
 druh vlastníkov: štát
 súčasné využitie lokality: žiadne
 environmentálna záťaž: áno
 funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: plochy zariadení železničnej dopravy
 doporučené budúce využitie: ponechať funkčné využitie v zmysle územného plánu mesta
 podnet na zmenu ÚPN: nie
 stručná charakteristika lokality: opustený areál s bývalými skladmi alebo priemyslom s jedným objektom, ktorý je v zlom technickom stave
 známe zámery: nezistené

STAJŇA, NAD SLOVENSKOU GRAFIOU
 evidenčné číslo v pasporte: BF_215
 pôvodné využitie: poľnohospodárska výroba
 významný brownfield: nie
 veľkosť: 0,72 ha
 využitie areálu: 30 %
 počet objektov: 1
 počet podlaží: 1
 stavebno-technický stav stavieb: dobrý
 charakteristika jestvujúcej vegetácie: sukcesné formy
 druh vlastníkov: iné
 súčasné využitie lokality: čiastočne
 environmentálna záťaž: nie
 funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: vinice

doporučené budúce využitie: ponechať funkčné využitie v zmysle územného plánu mesta
podnet na zmenu ÚPN: nie
stručná charakteristika lokality: salaš s hospodárskymi zvieratami, v areáli sa nachádza špina, smrad a neporiadok
známe zámery: nezistené

ADMINISTRATÍVNA BUDOVA, PEKNÁ CESTA 15
evidenčné číslo v pasporte: BF_216
pôvodné využitie: administratíva/inštitucionálne areály
významný brownfield: nie
veľkosť: 0,89 ha
využitie areálu: 20 %
počet objektov: 1
počet podlaží: 9
stavebno-technický stav stavieb: dobrý
charakteristika jestvujúcej vegetácie: dobrá sadovnícka hodnota
druh vlastníkov: súkromní
súčasný využitie lokality: čiastočne
environmentálna záťaž: nie
funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu
doporučené budúce využitie: ponechať funkčné využitie v zmysle územného plánu mesta
podnet na zmenu ÚPN: nie
stručná charakteristika lokality: objekt s deviatimi podlažiami je nefunkčný, novovybudovaná administratívna budova s dvomi podlažiami sa využíva na 20%
známe zámery: nezistené

BÝVALÁ UBYTOVNĽA, PRI ŠAJBÁCH
evidenčné číslo v pasporte: BF_249
pôvodné využitie: administratíva/inštitucionálne areály
významný brownfield: nie
veľkosť: 0,72 ha
využitie areálu: 0
počet objektov: 1
počet podlaží: 8
stavebno-technický stav stavieb: zlý
charakteristika jestvujúcej vegetácie: žiadna alebo nezistená zeleň
druh vlastníkov: súkromní
súčasný využitie lokality: žiadne
environmentálna záťaž: nie
funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu
doporučené budúce využitie: ponechať funkčné využitie v zmysle územného plánu mesta
podnet na zmenu ÚPN: nie
stručná charakteristika lokality: dobrá dopravná dostupnosť územia, ktoré sa kedysi využívalo na funkciu bývania, momentálne budova a okolie chátra, vizuálny dojem je negatívny, je potrebná obnova
známe zámery: nezistené

PRIEMYSELNÁ STAVBA, PASTIERSKA
evidenčné číslo v pasporte: BF_250

pôvodné využitie: priemysel
významný brownfield: nie
veľkosť: 1,45 ha
využitie areálu: 0
počet objektov: 9
počet podlaží: 2
stavebno-technický stav stavieb: havarijný
charakteristika jestvujúcej vegetácie: ruderalne formy
druh vlastníkov: mesto
súčasnú využitie lokality: žiadne
environmentálna záťaž: nie
funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: priemyselná výroba
doporučené budúce využitie: preveriť formou urbanistickej štúdie
podnet na zmenu ÚPN: áno
stručná charakteristika lokality: pomerne rozľahlý areál s dobrou dopravnou dostupnosťou v blízkosti železnice, negatívny vizuálny dojem, špina, po obnove je vysoký potenciál jeho ďalšieho využitia
známe zámery: nezistené

SOŠ ŽELEZNIČNÁ, NA PÁNTOCH 7
evidenčné číslo v pasporte: BF_282
pôvodné využitie: administratíva/inštitucionálne areály
významný brownfield: nie
veľkosť: 5,35 ha
využitie areálu: 0
počet objektov: 8
počet podlaží: 12
stavebno-technický stav stavieb: dobrý
charakteristika jestvujúcej vegetácie: ruderalne formy
druh vlastníkov: štát
súčasnú využitie lokality: žiadne
environmentálna záťaž: nie
funkčné využitie a regulácia v zmysle platného ÚPN mesta: občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu, parky, sadovnicke a lesoparkové úpravy
doporučené budúce využitie: ponechať funkčné využitie v zmysle územného plánu mesta
podnet na zmenu ÚPN: nie
stručná charakteristika lokality: areál bývalého SOU železničného, zdevastované športové ihriská
známe zámery: nezistené

Zdroj: Urbanistická štúdia Brownfields 2019 Hl. mesta SR Bratislavy

Environmentálne záťaže na území MČ Bratislava-Rača

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží sa na území MČ Bratislava-Rača nachádza jedna pravdepodobná a jedna evidovaná environmentálna záťaž. Štyri lokality, kde boli environmentálne záťaže, sa uvádzajú ako sanované alebo rekultivované. (Tab.)

Tab. 23 Lokality v MČ Bratislava-Rača zaradené do Informačného systému environmentálnych záťaží

Register environmentálnych záťaží	Lokalita zaradená do príslušného registra environmentálnych
-----------------------------------	---

	záťaž
Register A - evidencia pravdepodobných environmentálnych záťaž	B3 (008) / Bratislava - Rača - Žabí majer
Register B evidencia environmentálnych záťaž	B3 (006) / Bratislava - Rača - ČS PHM Krasňany
Register C - evidencia sanovaných a rekultivovaných lokalít.	B3 (007) / Bratislava - Rača - terminál Slovnaft
	B3 (009) / Bratislava - Rača - ŽS Bratislava – východ
	B3 (002) / Bratislava - Rača - Krasňany - ČS PHM v areáli DPMB
	B3 (003) / Bratislava - Rača - Na Pántoch 18 - areál bývalého mäsokombinátu

Zdroj: Informačný systém environmentálnych záťaž <https://envirozataze.enviroportal.sk/> (29.9.2021)

Bezpečnosť

Bezpečnosť ľudí, hmotného a nehmotného majetku je významnou súčasťou kvality života v území. Zodpovednosť za svoju bezpečnosť je na každom vlastníčkovi a jednotlivcovi, samospráva zároveň môže vytvárať vhodné podmienky na zlepšovanie bezpečnosti na svojom území.

O verejný poriadok v mestských častiach Nové Mesto, Rača a Vajnory sa starajú policajti slúžiaci na Mestskej polícii expositúre Bratislava III, Háľkova 11. Na zabezpečenie ochrany verejného poriadku zriadilo hlavné mesto Slovenska v roku 1991 poriadkový útvar, ktorý zodpovedá primátorovi a mestskému zastupiteľstvu, pričom jeho hlavnou úlohou je zabezpečovať verejný poriadok a ochranu životného prostredia v hlavnom meste a v mestských častiach. Mestská polícia chráni majetok mesta a občanov pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím. Mestská polícia ďalej dbá o dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach a na verejných priestranstvách, ukladá a vyberá pokuty za priestupky. Mestskí policajti sa tiež podieľajú na záchranných prácach v prípade živelných pohrôm a iných mimoriadnych udalostí, oznamujú príslušným štátnym orgánom porušenie právnych predpisov, ktoré zistia a ktorých riešenie nepatrí do ich pôsobnosti.¹²³ Mestská polícia pre MČ Bratislava-Rača vyčlenila troch okrskárov (veliteľ, zástupca veliteľa, okrskár).¹²⁴

Hlavné problémy bezpečnosti:

- pocit nebezpečia obyvateľov v niektorých častiach územia (verejné priestranstvá, neosvetlené miesta),
- nedostatok personálnych kapacít pre posilnenie Mestskej polície.

Dopady:

- znížená kvalita života

Komunálny odpad

Zber, prepravu za účelom zhodnotenia a zneškodnenia komunálneho odpadu v Bratislave zabezpečuje akciová spoločnosť Odvoz a likvidácia odpadu (OLO), ktorej jediným akcionárom je hlavné mesto. Spáliteľný a materiálový ináč nevyužiteľný odpad je energeticky zhodnocovaný a termicky zneškodňovaný v spaľovni odpadu vo Vlčom hrdle. Na území MČ Bratislava-Rača prevádzkuje OLO Zberný dvor Pri Šajbách. Nakladanie s komunálnymi odpadmi na území Hlavného mesta SR Bratislavy sa riadi Všeobecne záväzným nariadením hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 6/2020 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území

¹²³ <https://www.raca.sk/mestska-policia/>

¹²⁴ <https://www.raca.sk/okrskari-mc-ba-raca/>

hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov za rok 2020 je 37,55 %.¹²⁵

HL. mesto SR Bratislava má do marca 2021 spracovanú Stratégiu nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Bratislava s cieľom prechodu na obehové hospodárstvo pre roky 2021 – 2026 zameranú na zavádzanie prvkov obehového hospodárstva s cieľom približovania sa k nulovému odpadu (zero waste). Dôležitými princípmi sú zneškodňovanie, zhodnocovanie, recyklácia, príprava na opätovné využitie a prechádzanie vzniku odpadu.¹²⁶

MČ Bratislava-Rača zabezpečuje:

- veľkokapacitné kontajnery na zber objemného odpadu, ktoré sú umiestnené na uliciach, v r. 2021 v rámci jarného a jesenného kola zberu odpadu bolo vyzbieraných približne 20 ton odpadu,
- smetné koše v uliciach v počte cca 300, pričom ročne sú dopĺňané v priemere v počte 10 ďalších kusov na základe požiadaviek od občanov, vysypávané sú 3x za týždeň,
- likvidovanie čiernych skládok - celkovo ich bolo v r. 2020 zlikvidovaných v rôznom rozsahu na v rámci 79 lokalít,
- zber zeleného odpadu – v r. 2020 bolo odstráneného 507 ton odpadu zo zelene,
- Zelený taxík - pre občanov s trvalým alebo prechodným pobytom na území MČ Rača na objemný komunálny odpad (starý nábytok, rozložené skrine, matrace a pod.) a biologicky rozložiteľný odpad (neodváža elektroodpad, stavebný odpad, odpad s obsahom nebezpečných látok, náterové hmoty a pod.), odvoz prebieha každú stredu od apríla do poslednej novembrovej stredu v roku spred domov podľa nahlásenia vopred¹²⁷ – pomocou tejto služby bolo v r. 2020 zlikvidovaných 760 m³ odpadu.¹²⁸

Podľa Cirkulárnej mapy Bratislavy sa na území MČ Bratislava-Rača nachádzajú:

- 4 komunitné kompostoviská – Novohorská, Plickova, Na pasekách, J. Hagaru,
- 8 zberných miest drobného elektroodpadu a bateriek (červenobiele kontajnery firmy ASEKOL SK s.r.o.),
- zberný kontajner na textil a obuv – Textil Eco, Kadnárova
- zber použitých zubných kefiek – Drogéria DM Kubačova, OC Rača,
- zberná nádoba – použitý olej – Kaufland Rača,
- bezobalové potraviny a čapovaná drogéria – Libra, OC Račan,
- komunitná záhrada – Krasňanský zelovoc,
- krajčírstvo a úprava odevov Reni, Tbiliská 6,
- požičovňa náradia – Madmat, Koľajná 6,
- prenájom áut Auto Rotos, Račianska 184,
- požičovňa hračiek – RC Ráčík, Pekná cesta 9.¹²⁹

Hlavné problémy s nakladaním s komunálnym odpadom:

- nedostatočná infraštruktúra a odvoz komunálneho odpadu (kompetencia HL. m. SR. Bratislavy)

¹²⁵ <https://bratislava.sk/sk/komunalny-odpad>

¹²⁶ Bratislava, mesto bez odpadov. Stratégiu nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Bratislava s cieľom prechodu na obehové hospodárstvo pre roky 2021 – 2026, HL. m. SR Bratislava, 2021, https://bratislava.blob.core.windows.net/media/Default/Dokumenty/Odpadove_hospodarstvo_2.pdf

¹²⁷ <https://www.raca.sk/zeleny-taxik/>

¹²⁸ Informácie: MÚ MČ Bratislava-Rača, oddelenie životného prostredia a dopravy

¹²⁹ Cirkulárna mapa- Bratislava, https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1TM_hYk0XJQ7t40y66WicLbWrexNoiBf&ll=48.21337290676729%2C17.165562372282963&z=16

- neporiadok okolo stojísk kontajnerov
- nedostatočné triedenie komunálneho odpadu
- chýba spracovanie biologického odpadu

Dopady:

- obytné prostredie
- životné prostredie

Pozitíva:

- aktívny prístup MÚ MČ Bratislava-Rača k likvidovaniu čiernych skládok

Doprava a dopravná infraštruktúra

MČ Bratislava-Rača spravuje približne 17 kilometrov komunikácií a približne 17,3 kilometra chodníkov.

V rámci parkovacej politiky sa od 1.1.2022 spúšťa zóna rezidenčného parkovania Krasňany. Ďalšie zóny budú riešené v nasledujúcom volebnom období 2022-2026. Pre zlepšenie parkovania a bezpečnosti v okolí škôl je pripravený koncepčný materiál opatrení pre zlepšenie dopravnej bezpečnosti v okolí škôl a škôlok, zatiaľ ešte nebol implementovaný.

V rámci zlepšenia podmienok na udržateľnú mobilitu bol vytvorený chodník so zmiešaným pohybom chodcov a cyklistov pozdĺž Krasňan, bolo osadených cca 8 cyklostanov, pripravuje sa projekt záchytného cykloparkoviska pri ŽST Bratislava – Rača a Cyklostratégiu, ktorá by mala byť dokončená vo februári 2022. Jej súčasťou bude popis súčasnej situácie s cyklodopravou v Rači, možnosti jej rozvoja, výhľadová mapa cyklotrás spolu s akčným plánom na jej naplnenie. Tiež sa tu bude nachádzať popis doplnkovej výbavy vo forme cyklostanov, servisných staníc a ďalšieho vybavenia.

Hlavné problémy dopravy a dopravnej infraštruktúry na území MČ Bratislava-Rača:

- chýbajúce podmienky na udržateľnú mobilitu,
- zlý stav komunikácií,
- dlhodobu neriešenú parkovaciu politiku,
- priepustnosť trás MHD.

Dopady:

- zvýšený hluk,
- zhoršená kvalita ovzdušia,
- nízka bezpečnosť chodcov, cyklistov, aj vodičov.

Výsledky ankety o problémoch a pozitívach MČ Bratislava-Rača

Cieľ ankety:

- zistiť najväčšie problémy a pozitíva v MČ Rača

Oslovené cieľové skupiny:

- poslanci, poslankyne MČ Rača,
- zamestnanci, zamestnankyne MÚ MČ Rača,
- vybraní aktéri z oblasti školstva, sociálnych služieb, neziskových organizácií,
- obyvatelia MČ Rača.

Forma oslovenia:

- priame oslovenie elektronickou poštou

- Facebookový profil MČ Rača

Obdobie zberu: 10.6. – 26.6.2021

Počet respondentov: 163

Počet odpovedí: 1635

z toho:

- počet odpovedí o problémoch: 998
- počet odpovedí o pozitívach: 637

Počet hesiel po spracovaní odpovedí¹³⁰:

- problémy: 1082
- pozitíva: 711

Metodika: zistenie problémov a pozitív v MČ Rača cez otvorené otázky, pôvodne zamerané na MÚ MČ Rača a sociálno-ekonomických partnerov, zverejnené aj pre verejnosť. Respondenti mali možnosť vyjadriť až 20 problémov a 20 pozitív, preto sme získali množstvo odpovedí. Vyhodnotenie je realizované podľa tém, ktoré sa najviac v odpovediach objavovali. V každej oblasti sú odpovede rozdelené na témy, najčastejšie odpovede sú konkretizované. Pri každej téme je uvedený počet odpovedí. Vyššie množstvo odpovedí ukazuje, že ľudia vnímajú danú tému viac, ako iné, keďže odpovedali bez pomoci – teda ponúknutých možných odpovedí. Zároveň môžu byť zaujímavé aj odpovede, ktoré sa objavili v menšom počte, ale môžu byť aj napriek tomu inšpirujúce. Menší počet odpovedí je prirodzený v oblastiach a témach, ktoré sa netýkajú väčšiny verejnosti, napríklad sociálne témy. Tiež je potrebné vziať do úvahy, že niektoré skupiny verejnosti na elektronické ankety a ankety vôbec odpovedá menej – napríklad seniori (kvôli nižšiemu používaniu internetu) alebo mládež (menšia aktivita voči verejným záležitostiam). Preto považujeme anketu za dôležitú, ale nie vyčerpávajúcu spätnú väzbu a využijeme ju ako podklad na diskusiu s odborníkmi a ďalšími aktérmi v MČ Rača. Prvá diskusia bola realizovaná 28.7. s vedením MČ Rača a zamestnancami a zamestnankyňami MÚ MČ Rača. So zástupcami vybraných skupín verejnosti budú realizované tzv. fokusové skupiny – štruktúrované skupinové rozhovory ako metóda kvalitatívneho výskumu na zistenie ich špecifických potrieb, skúseností a očakávaní.

Vyhodnotenie ankety – najväčšie problémy v MČ Rača

Doprava

Téma	Počet	Problémy
Doprava	128	Preťaženosť, dopravná situácia, zápchy, hustota automobilov Chýbajú niektoré MHD/električkové linky/prepojenia Nižšia dostupnosť niektorých častí Dopravné značenie, zmeny, zjednosmernenie ciest Hluk z dopravy (autá, MHD, vlaky) Rýchla jazda vodičov áut Tranzitná doprava
Parkovanie	109	Málo parkovacích miest Parkovanie na chodníkoch, na verejných priestranstvách Dlhodobá neriešená, resp. nová parkovacia politika, rezidenčné parkovanie, nedostatočná informovanosť o zmenách Značenie
Cesty	107	Priechody pre chodcov Spomaľovače Stav ciest Nebezpečné križovatky

¹³⁰ Dlhšie odpovede sa mohli týkať viacerých tém, tieto boli rozdelené na viaceré heslá

		Stav električkových tratí
Cyklodoprava	59	Chýba cestná infraštruktúra pre cyklistickú dopravu Nebezpečné existujúce cyklotrasy Chýbajú stojany na odkladanie bicyklov a kolobežiek
Chodníky	57	Chýbajú V niektorých častiach zlé pešie prepojenie Stav Bezbariérovosť

Verejné priestory, zeleň

Téma	Počet	Problémy
Verejné priestory	49	Málo lavičiek Nedostatočné osvetlenie Zanedbaný stav Čistota Údržba Nedostatok oddychových zón Nevyužitie priestory okolo verejných budov (knihnica, MÚ)
Kosenie	36	Malá frekvencia kosenia Spôsob kosenia – na koreň (sucho), ponechanie trávy (kliešte, alergie)
Zeleň	26	Málo zelene Údržba zelene
Vinohrady	26	Likvidácia Výstavba Stav, nevyužívanie Náučný chodník
Ihriská	23	Zanedbané Slabé vybavenie ihrísk hernými prvkami Chýba tienenie (v horúčavách) Chýbajú pre menšie i väčšie deti
Majitelia psov	21	Znečistenie exkrementami Chýbajúce sáčky, koše Chýbajú výbehy pre psov
Parky	9	Neatraktívne parky Chýbajú parky
Zver	7	Komáre, túlavé mačky, diviaky, holuby, hydina, ošípané
Čistota	4	Neporiadok, znečistenie
Klíma	3	Slabá schopnosť územia sa adaptovať na zmenu klímy Chýbajúce vodozadržné opatrenia v meste Vytapanie Racianskej po daždoch
Pitná voda	2	Chýbajú pitné fontánky Pitná voda na Žabom majeri

Školstvo

Téma	Počet	Problémy
Škôlky	42	Nízka kapacita Problém s prijímaním detí
Školy	37	Kapacita Problém s prijímaním detí Nedostatok kvalifikovaných pedagógov Chýba inkluzívna ZŠ Nedostatok školských zariadení
ZUŠ	3	Nedostatočné priestory
Nižšia dostupnosť	1	Viaceré inštitúcie (CVČ Hlinická, ZUŠ, pedagogicko-psych. poradňa) sú umiestnené v Krasňanoch a preto často menej dostupné pre všetkých

CVČ, ZUŠ, CPPPaP		obyvateľov Rače
------------------	--	-----------------

Komunálny odpad

Téma	Počet	Problémy
Odpady	48	Nedostatočná frekvencia odvozu odpadu Čierne skládky Spaľovanie v záhradách Chýbajú koše/kontajnery Neporiadok okolo stojísk Chýba možnosť separovať biodopad, zelený odpad Kompostéry – neudržiavané, problém s vybavením

Kultúra

Téma	Počet	Problémy
Podujatia	22	Málo podujatí celkovo, pre deti, mládež Nevyužitý amfiteáter Staré KS Chýbajú komplexy, zázemie pre kultúru
Kultúra	1	Pamiatky v zlom stave
Knižnica	1	Nedostatok priestorov
Tradície	1	Nezachovávajú sa

Šport

Téma	Počet	Problémy
Šport	23	Chýbajú športoviská Slabá podpora športov, klubov
Kúpaliská	6	Neatraktivnosť Nefunkčnosť Studená voda

Samospráva, občania

Téma	Počet	Problémy
Samospráva	23	Prístup zamestnancov Kompetencie MČ a Magistrátu – neprehľadnosť, nekoordinovanosť Chýba územný plán
Občania	12	Orientácia, informovanosť, podpora pre cudzincov a nových obyvateľov Rače Slabá participácia Agresivita Združovanie a neporiadok na verejných priestranstvách
Údržba	10	Údržba ulíc Rekonštrukcia úradu
Komunikácia	9	Nedostatočná komunikácia na rôzne témy – rozpočet, podujatia, odôvodnenie dopravných zmien Neatraktívny Račiansky výber Nedostupnosť informácií v cudzom jazyku
Mestská polícia	6	Málo aktívna
Poslanci	5	Nedostatočná aktivita, kultúra prejavu
Kvalita života	1	Znižovanie kvality života v MČ

Sociálne služby, komunitný rozvoj

Téma	Počet	Problémy
Ľudia bez	21	Neporiadok, neriešenie situácie

domova		
Sociálne služby	7	Nedostatok služieb pre ľudí bez domova (denné, hygienické centrum) Nedostatok miest pre seniorov v DSS Nedostatok sociálnych bytov Chýba sociálna výdajňa Málo sestier ADOS
Komunity	2	Medzigeneračné konflikty a neporozumenie v komunitách
Komunitné priestory	2	Viaceré inštitúcie určené pre deti a ich rodičov (MC Ráčik, Stará jedáleň) sú umiestnené v Krasňanoch a preto často menej dostupné pre všetkých obyvateľov Rače. Nevhodné priestory pre Klub matiek (prehrievanie) - potreba rekonštrukcie budovy a jej okolia.

Výstavba a občianska vybavenosť

Téma	Počet	Problémy
Výstavba	44	Zahusťovanie Výstavba bez občianskej vybavenosti, bez dopravnej infraštruktúry Zástavba zelene Problémové stavby Zaostalosť Rendezu
Zdravotníctvo	11	Nedostatok lekárov Zlý stav zdravotného strediska
Obchody	8	Málo obchodov s potravinami Chýba obchodné centrum Málo tradičných lokálnych prevádzok
Tržnica	8	Zlý stav Nedostatočná ponuka Chýba lokálne trhovisko Krasňany
Centrum Rače	6	Chýba námestie
Služby	6	Chýbajú gastro služby Pošta
Občianska vybavenosť	2	Nedostatočná
Biznis centrum	1	Chýba biznis centrum (cestovanie za prácou mimo Rače)

Negatívne javy

Téma	Počet	Problémy
Hluk	9	Vlaky Doprava Zásobovanie v noci Rušenie nočného pokoja, alkohol Petardy
Bezpečnosť	4	Kriminalita, krádeže
Envirozáťaž	1	Istrochem

Vyhodnotenie ankety - pozitíva v MČ Rača

Ľudia v miestnej časti Rača najviac oceňujú zeleň, prírodu, vinohrady a prostredie. Oceňujú aj prístup a zmeny v samospráve vrátane komunikácie, dostupnosť MČ verejnou dopravou, rekonštrukcie a rozširovanie kapacít v školstve, kultúrne podujatia, občiansku vybavenosť, opravy chodníkov a ciest, starostlivosť o detské ihriská a ďalšie.

Téma	Počet	Pozitíva
Zeleň	80	Dostatok, výsadba stromov, kvetov, starostlivosť, obecná záhrada,

		revitalizácia parkov
Príroda	61	Malé Karpaty, les, dostupnosť
Vinohrady	57	Vinohrady, vinohradníctvo, vinárstvo, vinobranie, tradícia, príroda, pokoj, chodník, revitalizácia
Prostredie	38	Príjemné, pekné, vidiecky charakter, pokoj
Samospráva	36	Prístup, zmeny, zlepšenie, zapojenie verejnosti, komunikácia
Doprava	36	Dostupnosť MHD, električky
Školstvo	32	Rekonštrukcie, rozširovanie kapacít, ZUŠ
Komunikácia	29	Informovanosť – školstvo, životné prostredie, sociálne služby, knižnica, vedenie mesta, Sociálne siete, Račiansky výber, aplikácia Rača, Odkaz pre starostu
Kultúra	25	Kultúrne podujatia, amfiteáter
Občianska vybavenosť	23	Dobrá, rozvinutá
Chodníky	21	Oprava chodníkov
Ihriská	21	Detské ihriská, starostlivosť, rekonštrukcia
Cesty	20	Opravy, rekonštrukcie
Komunity	19	Stará jedáleň, Ráčik Snaha oživiť KS Žarnovická Komunitné pestovanie Komunitné bývanie Spolky a združenia, dobrovoľníctvo
Cyklodoprava	18	Budovanie cyklotrás, Jurava, BMX trať
Podujatia	15	Deti, dospelí, letné kino, hody
Parkovanie	13	Parkovacia politika
Čistota	12	Čistý vzduch, zlepšenie čistoty
Služby	12	Dostupnosť, dostatok základných služieb
Verejné priestory	11	Starostlivosť, úprava
Obchody	10	Dostupnosť, primeranosť
Ulice	10	Opravy, rekonštrukcie, úpravy
Horáreň	10	MHD, náučný chodník
Zdravotníctvo	8	Zdravotné stredisko, dostupnosť
Kúpaliská	8	
Šport	7	Areály, športové aktivity, možnosti
Tradície	7	Zvyky, kuchyňa, nárečie, kultúra, história
Starosta	7	Aktivita, komunikácia, pokrok
Komunálny odpad	6	Zberný dvor, triedenie
Údržba	6	Medzi bytovkami, zimná, čistenie protipovodňovej ochrany
Občania	6	Fajn ľudia, cudzinci
Sociálne služby	4	Rekonštrukcia denného stacionára, starostlivosť o seniorov
Farma	4	
Kosenie	3	
Turistika	3	Chodníky, trasy
Železničiarska história	2	Rendez, Železničné múzeum

Prieskum potrieb a očakávaní špecifických skupín obyvateľov MČ

V septembri 2021 boli realizované štyri fokusové skupiny s cieľom zistiť potreby a očakávania tých častí verejnosti, ktoré sa zvyčajne menej zapájajú do dotazníkových prieskumov a ankiet a ktoré majú špeciálne potreby, ktoré v kvantitatívnom prieskume môžu zaniknúť vo väčšinovom hlase respondentov. Fokusové skupiny boli realizované v týchto skupinách:

- rodičia malých detí,
- seniorky a seniori,
- zdravotne znevýhodnení obyvatelia,

- mládež.

Pýtali sme sa ich na to, akú by chceli vidieť MČ Bratislava-Rača v budúcnosti, na pozitíva a negatíva, s ktorými sa stretávajú v tomto území vo svojom živote, aké návrhy na riešenia majú. V nasledujúcom texte uvádzame stručné zhrnutie.

O 8 rokov (v roku 2030) by chceli vidieť mestskú časť bezpečnú, bezbariérovú, s dobrou zdravotnou starostlivosťou, školstvom, väčšími možnosťami na trávenie času, lepšou informovanosťou.

Za **pozitíva** v MČ Bratislava-Rača v súčasnosti považujú:

- ľudí – proaktívnych ľudí na miestnom úrade, komunity a lídrov v mestskej časti,
- centrá komunitného typu –Rodinné centrum Ráčík, Krasňanský zelovoc - komunitná záhradka, Krasňanská beseda, Kultúrne stredisko Žarnovická, Stará jedáleň, Obecná záhrada, denné centrá, Bivio,
- zaujímavý kultúrny život v Rači hlavne pre rodiny s deťmi, dobrá sieť ihrísk a voľnočasových aktivít pre menšie deti,
- kvalitný denný stacionár, zvoz seniorov do stacionára, opatrovateľská služba, rozvoz obedov pre seniorov, veľmi dobrá komunikácia so seniormi počas pandémie,
- starostlivosť o zeleň, nekosené časti verejných priestorov, les, príroda, nová linka MHD k Horárni Krasňany, pridané lavičky,
- robia sa opravy ciest a chodníkov,
- dobrá dostupnosť do mesta.

Medzi **negatíva** života v MČ Bratislava-Rača v súčasnosti zaraďujú:

- kultúrne a iné programy sú málo zamerané na mládež, nevyužitý potenciál priestorov knižníc, kúpalísk, amfiteátra mimo sezónu, chýbajú kluby pre mladých,
- málo športovísk pre mládež a dospelých, v lete nedostatok tieňa na vonkajších detských ihriskách, nízka dostupnosť ihrísk a telocviční popoludní pre verejnosť,
- málo lavičiek na oddych,
- nevyužitý potenciál jazier,
- chýbajúca platforma pre rozvoj dobrovoľníctva a nezištnú komunitnú pomoc, neprepojenosť častí Rače, uzavretosť komunít, chýbajúci komunitní pracovníci pre rôzne časti mestskej časti,
- málo terénnych sociálnych pracovníkov pre rodiny, seniorov, mládež, nedostatočná starostlivosť (edukácia, supervízia a pod.) o profesionálnych opatrovateľov vzhľadom na náročnosť ich profesie
- mladí ľudia sa cítia byť nevypočutí a nevyužití, chýbajú im besedy, rozhovory na citlivé témy, otvorenejšie školstvo,
- nepochopenie, alebo neznalosť o potrebách ľudí so zdravotným znevýhodnením v spoločnosti, žiadne zvukové signalizácie pre zdravotne postihnutých, žiadne špeciálne prvky na ihriskách, veľa bariér v exteriéroch aj interiéroch vo verejných priestoroch a budovách,
- chodníky, cyklochodníky, cesty sú v zlom stave, nenadväzujúce chodníky, hustota dopravy, parkovanie,
- málo odborných aj praktických lekárov,
- slabá informovanosť (všetky opýtané skupiny verejnosti),
- slabší rozvoj v časti Východné,
- zlá dostupnosť okrajových častí.

Strategický plán PHSR MČ Bratislava-Rača

Na základe zistených potrieb v MČ Bratislava-Rača a strategických dokumentov vyššej úrovne bol spracovaný strategický plán ako súčasť PHSR MČ Bratislava-Rača do roku 2030.

Najväčšie výzvy: klimatická kríza, zahusťovanie dopravy a znečistenie ovzdušia, hluk, starnutie obyvateľstva.

Vízia pre MČ Bratislava-Rača do roku 2030:

MČ Rača by do r. 2030 mala byť: príjemná, zelená, bezpečná a inkluzívna, s dobrými možnosťami na bývanie, prácu, vzdelanie, oddych a sociálnu podporu, dynamicky sa rozvíjajúca, rešpektujúca identitu lokalít a miestne tradície.

Vízia je predstava o budúcej situácii v území. Spája predstavy obyvateľov, aktérov v území a samosprávy. Na základe vízie je definovaný hlavný cieľ, pre ktorý sú navrhnuté merateľné ukazovatele. Hlavný cieľ je ďalej rozpracovaný do merateľných špecifických cieľov a opatrení.

Hlavný cieľ MČ Bratislava-Rača do r. 2030: zlepšiť kvalitu a dostupnosť prostredia a služieb pre obyvateľov mestskej časti.

Merateľné ukazovatele pre hlavný cieľ:

- Počet obnovených budov vo vlastníctve MČ
- Počet nových budov vo vlastníctve MČ
- Počet nových zariadených inštitúcií v kompetencii MČ
- Počet nových služieb poskytovaných MČ
- Počet obnovených verejných priestranstiev v kompetencii MČ
- Počet obnovených areálov v MČ
- Dĺžka nových komunikácií v MČ
- Dĺžka obnovených komunikácií v MČ
- Počet opatrení na zmiernenie dopadov zmeny klímy v MČ:
- Počet opatrení na podporu inklúzie v MČ.

Tabuľky s návrhmi na opatrenia, aktivity, resp. konkrétne projekty sú rozdelené do 11 oblastí:

- Školstvo
- Sociálne služby
- Komunitný rozvoj
- Kultúra
- Šport a aktívny pohyb
- Verejné priestory, zeleň, životné prostredie
- Nakladanie s komunálnym odpadom
- Verejná doprava, dopravná infraštruktúra
- Ekonomický rozvoj
- Občianska vybavenosť
- Samospráva.

Každá oblasť má definovaný jeden alebo viac špecifických cieľov a opatrení vrátane merateľných ukazovateľov a ich cieľových hodnôt. Strategický plán je spracovaný detailne až na úroveň zásobníka projektov s určením výšky potrebných financií, časového obdobia realizácie a zodpovednosti za každé opatrenie, resp. projekt. Veľká časť projektov je závislá od externých zdrojov, preto bude vhodné plnenie plánu každoročne monitorovať a aktualizovať.

Oblasť: Školstvo a mládež				
Špecifický cieľ 1: Zlepšiť dostupnosť výchovy a vzdelávania v materskom a základnom školstve	Merateľné ukazovatele - <ul style="list-style-type: none"> - počet nových učební v ZŠ v r. 2030: 40 - počet nových tried v MŠ v r. 2030: 8 - počet rekonštruovaných interiérov do r. 2030: 10 - počet novo vybavených učební do r. 2030: 44 - počet obnovených školských areálov: 2 - počet elokovaných pracovísk CVČ a ZUŠ v MČ v r. 2030: 3 - počet opatrení na zlepšenie udržateľnej mobility v dochádzke do škôl: 3 			
Špecifický cieľ 2: Zvýšiť odborné kapacity v materskom a základnom školstve	Merateľné ukazovatele - <ul style="list-style-type: none"> - počet odborných zamestnancov v r. 2030: 40 - počet opatrení na zvýšenie odborných kapacít do r. 2030: 3 			
Špecifický cieľ 3: Zlepšiť podmienky na inklúziu v školstve	Merateľné ukazovatele – <ul style="list-style-type: none"> - počet odborných zamestnancov v r. 2030: 3 os./MŠ, 6 os./ZŠ - počet pedagogických asistentov do r. 2030: 2 os./MŠ, 6 os./ZŠ - počet asistentov do r. 2030: 2 os./MŠ, 6 os./ZŠ - počet pedagogických zamestnancov, ktorí absolvovali dodatočné vzdelávanie v oblasti inkluzívneho vzdelávania do r. 2030: 120 - počet oddychových (senzorických) miestností v MŠ a ZŠ do r. 2030: 10 			
Špecifický cieľ 4: Vytvoriť možnosti na zapojenie mládeže do života v MČ	Merateľné ukazovatele – <ul style="list-style-type: none"> - počet opatrení na zapojenie mládeže do života MČ/rok: 1 - počet mladých ľudí zapojených do opatrení do r. 2030: 300 			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Zriadenie elokovaného pracoviska materskej školy, komplexné vybavenie interiéru a exteriéru (Rínok Rača)	Zvýšenie kapacity materských škôl elokovaným pracoviskom MŠ Barónka v prenájme Počet novovytvorených tried MŠ: 2	100 000 € interné zdroje	2021 - 2023	Z: Školský úrad, MŠ Barónka
Vybudovanie novej MŠ Kadnárova vrátane komplexného vybavenia interiéru a exteriéru	Zvýšenie kapacity materských škôl Zvýšenie počtu tried MŠ: 4	1 200 000 € externé a interné zdroje	2021 - 2023	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

Rekonštrukcia ZŠ Plickova	Zvýšenie kapacity základných škôl Počet nových tried ZŠ: 25 tried + 9 odborných učební	7 300 000 € externé a interné zdroje	2021 - 2023	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Vybavenie interiéru ZŠ Plickova	Počet novo vybavených tried ZŠ, odborných učební a vnútorných priestorov: 34	1 000 000 € externé a interné zdroje	2022 - 2023	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Vybudovanie športového areálu ZŠ Plickova	Obnova vonkajších plôch a vybudovanie športovísk Počet obnovených areálov ZŠ: 1	800 000 € externé a interné zdroje	2022 - 2024	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Prístavba ZŠ Plickova	3-6 tried - rezerva podľa vývoja počtu detskej zložky obyvateľstva	1 200 000 € externé a interné zdroje	podľa potreby	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Vybudovanie športového zázemia k ZŠ s MŠ J. A. Komenského	Obnova vonkajších plôch, vybudovanie športovísk, oddychové zóny pre školský klub detí Počet obnovených areálov ZŠ: 1	200 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Prístavba ZŠ Tbiliská	Zvýšenie kapacity materských škôl Počet nových tried MŠ: 2	1 200 000 € externé a interné zdroje	podľa potreby	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Rekonštrukcie interiérov a TZB v ZŠ a MŠ v pôsobnosti mestskej časti	Počet priestorov poskytujúcich vzdelávanie: 10	2 000 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Zvýšenie kvality poskytovaného vzdelávania prostredníctvom posilnenia odborných učební ZŠ	Počet priestorov s aktuálnym štandardom poskytovaného vzdelávania: 10	1 000 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: Školský úrad, Odd.hosp. správy
Rozvoj soft skills pedagogického personálu škôl (ZŠ, MŠ) v oblasti inkluzívneho vzdelávania	Priebežné vzdelávanie pedagógov škôl, zvýšenie počtu špeciálneho personálu (špec. pedagógov, psychológov, logopédov, asistentov) Počet pedagógov pripravených na inkluzívne vzdelávanie: 120	800 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: Školský úrad
Vytvorenie špeciálnych oddychových miestností v každej ZŠ a MŠ	Oddychové (senzorické) miestnosti pre deti, žiakov, vrátane detí so špeciálnymi potrebami (stíšenie pre deti s autizmom, ADHD...) Počet priestorov: 10	200 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: Školský úrad
Zvýšenie počtu odborných zamestnancov	Psychológ, špeciálny pedagóg, asistenti učiteľa,	300 000 € / ročne	priebežne	Z: Školský úrad

v MŠ a ZŠ	pedagogickí asistenti, logopéd Počet: 1 inkluzívny tím na 1 MŠ a 2 inkl. tímy na 1 ZŠ + asistenti učiteľa + pedagogickí asistenti	externé a interné zdroje		
Zatraktívnenie práce pedagógov	Podmienky na profesijný rast, vzdelávanie, zlepšenie systému odmeňovania	500 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: Školský úrad
Prieskum možností rozšírenia pôsobenia ZUŠ, CVČ v celej MČ	Vytváranie príležitostí pre zvýšenie dostupnosti služieb CVČ a ZUŠ, identifikovanie priestorov v MČ a komunikácia s vedením CVČ, ZUŠ a zriaďovateľom		priebežne	Z: Školský úrad
Práca s mládežou	Vytvorenie príležitostí na zapojenie mládeže do plánovania a realizovania aktivít pre rozvoj MČ, prevencia sociálno-patologických javov, sieťovanie organizácií pracujúcich s mládežou. Spracovať akčný plán podpory organizovania práce s mládežou (vrátane zraniteľných skupín), vytvárania podmienok na rozvoj práce s mládežou a podporu iniciatív v rámci práce s mládežou v oblastiach definovaných Zákomom o podpore práce s mládežou. Podpora vzniku nových klubových priestorov postavených na nízkoprahových princípoch pre mládež. Počet: 3.		priebežne	Z: Školský úrad
Doprava do školy	Cyklostojany pri základných školách Parkovanie pri školách (iba na nástup-výstup) Školský spoj	100 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: MČ

Oblasť: sociálne služby

Špecifický cieľ 5: Zvýšiť rozsah poskytovaných sociálnych služieb MČ	<p>Merateľné ukazovatele -</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet novo poskytovaných sociálnych služieb v MČ v r. 2030: 6 - počet inovovaných sociálnych služieb v MČ v r. 2030: 6 - počet opatrení na rozvoj personálnych a odborných kapacít poskytovania sociálnych služieb do r. 2030: 40 - počet opatrení na rozvoj komunitnej sociálnej práce do r. 2030: 3
--	---

Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Rozvoj soft skills pracovníkov oddelenia pre sociálne veci	Rozvoj soft skills sociálnych pracovníkov ako aj obslužného personálu so zameraním na osobnostný rozvoj, sebareflexiu, tímovú spoluprácu, prípravu projektov a implementáciu inovatívnych metód a prístupov v sociálnej oblasti, koučing, supervíziu Počet vzdelávacích aktivít na 1 pracovníka ročne: 2 Počet supervízií na 1 soc. službu: 2	30 000 € /rok externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. pre sociálne veci
Prepravná služba	Zvýšiť dostupnosť služieb pre seniorov a ľudí so zdravotným znevýhodnením (1 auto, 2 vodiči pre zabezpečenie prepravnej služby pre klientov DS, DOS, pre ŽZP)	360 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. pre sociálne veci
Denný stacionár pre deti a mládež s mentálnym znevýhodnením	Vytváranie príležitostí pre ambulantnú sociálnu službu pre deti s mentálnym znevýhodnením. Vytýpovanie vhodných priestorov a organizácií schopných prevádzkovať tento typ nízkokapacitnej ambulantnej sociálnej služby.		priebežne	Z: odd. pre sociálne veci
Vytvorenie samostatnej pozície sociálneho pracovníka pre deti a mládež a rodinu s deťmi so zameraním na prevenciu sociálnopatologických javov	Posilnenie dôrazu na sociálnu prevenciu a sanáciu rodinného prostredia na komunitnej úrovni v súlade s novým štatútom HM a presunom zodpovednosti na MČ	250 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. pre sociálne veci
Aktualizácia Komunitného plánu sociálneho rozvoja	Zosúladienie s komunitným plánom HM SR do r. 2023, vytvorenie nadväzujúceho komunitného plánu soc. rozvoja MČ Bratislava-Rača	50 000 € externé a interné zdroje	2022 - 2030	Z: odd. pre sociálne veci
Zabezpečenie ubytovacích kapacít pre poskytovanie sociálneho bývania a krízovú intervenciu (koncept viacúrovňového sociálneho bývania)	Bývanie dostupné pre občanov v krízovej sociálnej situácii Počet ubytovacích jednotiek pre poskytovanie sociálneho ubytovania: 50	900 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. hospod. správy, odd. pre sociálne veci
Rozvoj terénnej sociálnej práce	Počet podporených projektov pre rozvoj a inovácie v oblasti terénnej sociálnej služby krízovej intervencie: 2 pracovníci (+ auto)	1 750 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. pre sociálne veci

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

Podpora komunitnej sociálnej práce so seniormi	Podpora systémov pre rozvoj primárnej a sekundárnej sociálnej prevencie pre seniorov – transformácia denných centier na komunitné centrá otvorené pre všetkých občanov Počet: 3 DC, 1 pracovník	200 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. pre sociálne veci
Podpora komunitnej sociálnej práce - sieťovanie generácií	Vybudovanie novej komunitnej záhrady s nádychom miestnych tradícií okolo objektu Denného stacionára Rozvoj primárnej a sekundárnej sociálnej prevencie, najmä prevencia osamelosti a izolácie seniorov, rozvoj prosociálneho cítenia u mladých Račanov, vytvorenie živého miesta v komunite v centrálnej časti Rače na stretávanie rôznych generácií Počet: 1 záhrada vybudovaná ako bezbariérový inkluzívny exteriérový priestor s využitím miestnych tradícií	50 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. pre sociálne veci, odd. životného prostredia
Podpora komunitnej sociálnej práce pre seniorov	Rozvoj a zvyšovanie kvality domácej opatrovateľskej služby, poskytovanie odľahčovacej služby prostredníctvom DOS, rozvoj podpornej služby dištančného dohľadu Počet podporených systémov pre komunitnú sociálnu prácu Odhad: 40 – 60 pracovníkov soc. služieb	1 500 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. pre sociálne veci
Podpora komunitnej sociálnej práce – vytvorenie novej podpornej sociálnej služby	Dovoz obedov a zlepšenie kvality stravovania pre rizikovú skupinu občanov, vybudovanie tímu a technické vybavenie tímu (izotermické auto, technológia dištančného dohľadu), vytvorenie konceptu sociálnej prevencie osamelého žijúcich seniorov a občanov ŤZP (podporná linka pomoci, vytvorenie pilotného projektu komunitnej psychiatrie, poskytovanie služby podpora samostatného života, vybudovanie dobrovoľníckeho tímu, tím mobilnej knižnice, tím	220 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: oddelenie pre sociálne veci

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

	svojpomocnej seniorskej linky) Počet podporených systémov pre komunitnú sociálnu prácu: 1			
Zvýšenie kvality a rozsahu poskytovaných sociálnych služieb - Denný stacionár	Podpora rozvoja ambulantnej sociálnej služby Denný stacionár - skvalitnenie vybavenia interiéru, vzdelávanie a supervízia personálu s dôrazom na poskytovanie sociálnej prevencie pre klientov s normointelektom a špecializovanej služby pre klientov s rozvíjajúcou sa demenciou Cieľový ukazovateľ: zvýšenie kvality služieb s kapacitou 25 klientov	100 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: oddelenie pre sociálne veci, odd. hospod. správy
Zabezpečenie ubytovacích kapacít pre učiteľov, vychovávateľov, opatrovateľky a zamestnancov kritickej infraštruktúry	Pracovníci, bývalí pracovníci, potenciálni uchádzači o prácu v profesiách s príjmom blízkym minimálnej mzde Počet ubytovacích jednotiek pre poskytovanie ubytovania: 50	700 000€ externé a interné zdroje		Z: odd. hospod. správy
Vytváranie príležitostí na zriadenie pobytového zariadenia pre seniorov	Vytypovanie vhodného pozemku/priestoru na dlhodobý prenájom pre neverejného poskytovateľa s ambíciou vybudovať a prevádzkovať nízkokapacitnú pobytovú službu vybudovanú v súlade s princípmi deinštitucionalizácie		priebežne	Z: oddelenie pre sociálne veci
Zvýšenie kvality a rozsahu poskytovaných sociálnych služieb - Zariadenie starostlivosti pre deti do 3 rokov veku dieťaťa	Podpora rozvoja ambulantnej sociálnej služby – Zariadenie starostlivosti pre deti do 3 rokov veku dieťaťa – rekonštrukcia priestorov, skvalitnenie vybavenia interiéru, vzdelávanie a supervízia personálu s dôrazom na inklúziu a nové trendy Cieľový ukazovateľ: zvýšenie kvality služieb s kapacitou 20 klientov, počet inkluzívnych opatrení: 4	200 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: oddelenie pre sociálne veci, odd. hospod. správy
Spolupráca na projektoch neziskových organizácií typu „housing first“ (bývanie ako prvé)	Podpora riešenia témy bezdomovectva posilnením práce neziskových organizácií s občanmi s veľmi krátkou anamnézou bezdomovectva, s pracovnými návykmi a s potenciálom k resocializácii.	Finančné zdroje na projekt zabezpečuje zmluvný partner zo siete neverejných	priebežne	Z: oddelenie pre sociálne veci

		poskytovateľov sociálnych služieb		
--	--	--------------------------------------	--	--

Oblasť: komunitný rozvoj				
Špecifický cieľ 6: vytvorenie podmienok na komunitný rozvoj	Merateľné ukazovatele - <ul style="list-style-type: none"> - počet komunitných centier v r. 2026: 3 - počet opatrení na rozvoj dobrovoľníctva/rok: 3 - počet participatívnych plánovacích, realizačných, hodnotiacich aktivít/rok - 3 			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Vytvorenie príležitostí pre zriaďovanie komunitných centier	Poskytnutie zázemia pre komunitu, vytypovanie vhodných priestorov.		priebežne	Z: odd. pre sociálne veci, odd. hosp. správy
Rozvoj dobrovoľníctva	Zapojenie sa do dobrovoľníckych projektov, posilnenie konceptu participácie a dobrovoľníctva		priebežne	Z: odd. pre sociálne veci, projekty
Podpora vzdelávania seniorov a ďalších skupín obyvateľov	Napr. programov finančnej, právnej a inej gramotnosti seniorov prostredníctvom denných centier ai.		priebežne	Z: odd. pre sociálne veci, projekty

Oblasť: kultúra				
Špecifický cieľ 7: Zlepšenie podmienok v oblasti rozvoja kultúry	Merateľné ukazovatele – <ul style="list-style-type: none"> - počet a zoznam zrekonštruovaných kultúrnych zariadení do r. 2030: 5 - počet podujatí zorganizovaných v spolupráci s lokálnymi aktérmi ročne: 5 - počet opatrení na zvýšenie dostupnosti kultúrnych podujatí: 10 			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Podpora participácie detí a mládeže na organizácii kultúrnych podujatí	Zohľadnenie rôznorodých kultúrnych záujmov detí a mládeže a ich zapojenie do prípravy kultúrnych podujatí, podpora neformálnych	200 000 € interné, externé	priebežne	Z: odd. kultúry a komunikácie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

	existujúcich aktivít, Podiel participatívne zorganizovaných podujatí: 50 %			
Podpora spolupráce s lokálnymi aktérmi v oblasti kultúry	Podpora spolupráce s miestnymi aktérmi v oblasti kultúry s prihliadnutím na tradície a danú lokalitu, komunitné podujatia Podiel podujatí zorganizovaných v spolupráci: 50%	200 000 € interné, externé	priebežne	Z: odd. kultúry a komunikácie
Zlepšenie dostupnosti kultúrnych podujatí pre seniorov a občanov so špec. potrebami	Zlepšiť dostupnosť vybraných kult. podujatí pre seniorov a občanov so špec. potrebami (napr. kyvadlová doprava, bezbariérovosť, inkluzívna propagácia podujatí) Počet prijatých opatrení: 10	100 000 € interné, externé	priebežne	Z: odd. kultúry a komunikácie
Zvýšenie kvality služieb a hygienických štandardov v Amfiteátri v Knižkovej doline	Zastrešenie amfiteátra, rekonštrukčné práce pre umožnenie celoročnej prevádzky amfiteátra Počet zrekonštruovaných kult. objektov: 1	450 000 € externé a interné zdroje	2022-2024	Z: kancelária starostu, odd. hosp. správy
Rekonštrukcia národnej kultúrnej pamiatky Koloničova kúria	Kompletná rekonštrukcia a zmena na multifunkčné centrum, debarierizácia Počet zrekonštruovaných kultúrnych pamiatok: 1	2 700 000 € externé a interné zdroje	2022-2026	Z: kancelária starostu, odd. hosp. správy
Rekonštrukcia kultúrneho strediska na Žarnovickej 7	Komplexná rekonštrukcia budovy a rozšírenie možností jej využitia Počet zrekonštruovaných verejných budov: 1	3 000 000 € externé a interné zdroje	2022-2027	Z: kancelária starostu, odd. hosp. správy
Zvýšenie kvality služieb poskytovaných v Nemeckom kultúrnom dome	Vzduchotechnika a klimatizácia, javisková technika Počet technicky vylepšených kultúrnych priestorov: 1	200 000 € externé a interné zdroje	2022 – 2024	Z: kancelária starostu, odd. hosp. správy
Zvýšenie kvality služieb poskytovaných v Kultúrnom stredisku Impulz	Klimatizácia, technické zázemie Počet technicky vylepšených kultúrnych priestorov: 1	50 000 € externé a interné zdroje	2022 - 2023	Z: odd. hosp. správy

Oblasť: šport a aktívny pohyb				
Špecifický cieľ 8: Zlepšenie podmienok na rozvoj športu a aktívneho pohybu obyvateľov MČ	Merateľné ukazovatele – <ul style="list-style-type: none"> - počet obnovených športových zariadení/areálov/športovísk do r. 2030: 30 - počet nových športových zariadení/areálov do r. 2030: 4 - počet opatrení na zvýšenie dostupnosti aktívneho pohybu pre cieľové skupiny do r. 2030: 10 			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Zvýšiť dostupnosť pohybu pre seniorov a seniorky	Rozšírenie športového vybavenia a športovej infraštruktúry	25 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: referát športu, kancelária starostu
Zvýšiť dostupnosť pohybu pre ľudí so zdravotným znevýhodnením	Vybudovanie bezbariérových prístupov na športoviská, doplnenie ihrísk o inkluzívne prvky	100 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: referát športu, kancelária starostu
Zvýšiť dostupnosť pohybu pre mládež	Podpora existujúcich aktivít neformálneho charakteru, šport a pohyb rovnako dostupný pre dievčatá aj chlapcov. Inkluzívne ihriská Práca s mládežou – napr. Rada mládeže – poradenský orgán starostu – zisťovanie prekážok pri informovanosti, očakávaní, potrieb, možností spolupráce ap.	1 000 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: referát športu, kancelária starostu
Sprístupnenie areálu kúpaliska pre športové využitie	Sprístupnenie kúpaliska Zbojníčka verejnosti — otvorenie vrchnej časti kúpaliska na celoročnú prevádzku	60 000 € externé a interné zdroje	2022	Z: referát športu, kancelária starostu
Revitalizácia športových zariadení	Výmena povrchov, celková revitalizácia areálov Počet obnovených ihrísk (vrátane detských) a športovísk: 30	1 500 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: referát športu, kancelária starostu, ŽP
Budovanie športovej infraštruktúry	Športový areál – výstavba viacúčelovej športovej haly, tréningového futbalového ihriska, externých športovísk	5 500 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: referát športu, kancelária starostu

Oblasť: verejné priestory, zeleň, životné prostredie				
Špecifický cieľ 9: Skvalitniť verejné priestory vzhľadom na potreby cieľových skupín a zmiernenia dopadov klimatickej zmeny	Merateľné ukazovatele – - počet revitalizovaných a obnovených verejných priestranstiev (vrátane parkov, vnútroblokov, deťských ihrísk) s prvkami zmiernenia klimatickej zmeny do r. 2030: 20 - počet opatrení na adaptáciu na zmenu klímy do r. 2030: 80			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Revitalizácia areálu Park Strelková	Revitalizácia areálu na park: zeleň, tienenie, lavičky, mobiliár, vodné prvky	450 000 € externé a interné zdroje	2021 - 2027	Z: ŽP, hosp. správa, projekty
Detské ihriská	Viac hracích prvkov pre deti, outdoor prvkov pre mládež	800 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Revitalizácia verejných priestranstiev	Počet podporených verejných priestranstiev prispievajúcich k zmierňovaniu klimatickej zmeny: 20	3 500 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Rozvoj vodných prvkov predovšetkým v okolí detských ihrísk a na území parkov	Počet opatrení na adaptáciu na zmenu klímy (ks ročne): 5	1 500 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Park J.M. Hurbana - revitalizácia	Počet podporených verejných priestranstiev prispievajúcich k zmierňovaniu klimatickej zmeny: 1	450 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Vytvorenie parku Sklabinská	Počet podporených verejných priestranstiev prispievajúcich k zmierňovaniu klimatickej zmeny: 1	250 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Dopravná ulica, námestie a okolie - komplexná revitalizácia verejných priestorov	Počet podporených verejných priestranstiev prispievajúcich k zmierňovaniu klimatickej zmeny: 1	600 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, hosp. správa, projekty
Revitalizácia vnútroblokov v MČ	Počet zrevitalizovaných vnútroblokov: 4	2 000 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Realizácia vodozádržných opatrení	Počet opatrení na zmierňovanie zmeny klímy (ks ročne): 3	3 000 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Revitalizácia Račianskeho potoka	Počet km zrevitalizovaných vodných tokov a ich	800 000 €	priebežne	Z: ŽP, hosp.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

	okolia: 7	externé zdroje		správa, projekty
Podpora biodiverzity	Nárast počtu druhov vysadených stromov a krov, obnovených/vytvorených zelených plôch (% ročne): 3	500 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Protihlukové opatrenia - analýzy a komplexné riešenia vybraných lokalít	Počet lokalít so zníženou úrovňou hluku/ počet vypracovaných štúdií: 4	280 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Príprava stratégie - klimatická zmena	Počet vytvorených strategických dokumentov súvisiacich so zmenou klímy: 1	50 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Doplnenie vybavenia Strediska čistoty - Rustaveliho	Nákup cisterny na polievanie, čerpadiel na využívanie vody z vodných tokov, bagov na polievanie novovysadenej zelene a pod. Počet podporených verejných služieb na údržbu verejných priestranstiev: 1	500 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, hosp. správa, projekty

Oblasť: nakladanie s odpadom				
Špecifický cieľ 10: Zlepšenie podmienok nakladania s komunálnym odpadom v súlade s princípmi obehového hospodárstva a adaptácie na zmenu klímy	Merateľné ukazovatele – <ul style="list-style-type: none"> - počet opatrení na zmenu klímy do r. 2030: 1 - počet zrevitalizovaných kontajnerových stojísk: 45 			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Vybudovanie a vybavenie kompostoviska	Počet opatrení na zmierňovanie zmeny klímy: 1	250 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty
Vybudovanie kontajnerových stojísk (vrátane polopodzemných)	Počet zrevitalizovaných kontajnerových stojísk: 45	250 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP, projekty

Oblasť: verejná doprava a dopravná infraštruktúra				
Špecifický cieľ 11: Zlepšiť podmienky na vyššiu bezpečnosť a udržateľnosť dopravy v MČ	Merateľné ukazovatele – <ul style="list-style-type: none"> - počet opatrení na zvýšenie bezpečnosti a udržateľnosti dopravy do r. 2030: 10 - počet km bezpečných cyklotrás do r. 2030: 15 - počet vyriešených parkovacích miest do r. 2030: 300 - dĺžka obnovených povrchov za vodopriepustné: 20 000 m² - počet km nových komunikácií presúvajúcich dopravu mimo obytne štvrte do r. 2030: 6 			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Plán cyklodopravy	Príprava cyklostratégie MČ Ba-Rača: 1	10 000 € interné zdroje	2021 - 2022	Z: ŽP, projekty
Plán cyklodopravy - realizácia opatrení a aktivít	Realizácia segregovaných – bezpečných cyklotrás: 10 km	2 500 000 € externé zdroje	2022 - 2030	Z: ŽP, projekty
Výmena povrchov chodníkov	Dĺžka obnovených povrchov za vodopriepustné: 20 000 m ²	4 000 000 € externé zdroje	priebežne	Z: MČ, HM SR
Kompletná oprava povrchu a revitalizácia (Na pasekách, Hagarova, Hlinická a iné)	Počet podporených verejných priestranstiev a ulíc prispievajúcich k zmierňovaniu klimatickej zmeny: 3	1 050 000 € externé zdroje	priebežne	Z: ŽP
Budovanie infraštruktúry pre SMART mobilitu	Počet nových nabíjajúcich SMART bodov: 20 nabíjajúcich zariadení, vybudovanie park. miest v réžii prevádzkovateľa. Preverovanie možných lokalít.	250 000 € externé zdroje	priebežne	Z: MČ
Riešenie statickej dopravy na princípoch udržateľnosti	Počet vyriešených parkovacích miest: 300 MČ: 20 nových parkovacích miest, Krasňany. Hl.m.BA: záchytné parkovisko, Púchovská, 120 parkovacích miest. MČ: Plán a realizácia udržateľného riešenia 150 parkovacích miest.	250 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: MČ, HM SR
Kompletná rekonštrukcia električkovej račianskej radiály	Počet km: 6,8	66 000 000 € externé zdroje		Z: HM SR
Predĺženie komunikácie Bojnická	Počet km: 3	15 000 000 € externé zdroje		Z: HM SR
Predĺženie komunikácie Na Pántoch	Počet km: 3	15 000 000 €		Z: HM SR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

		externé zdroje		
Zriadenie osobnej vlakovej stanice Bratislava-Východné	Počet nových budov: 1	500 000 € externé zdroje		Z: ŽSR
Vybudovanie chodníku vozovňa Krasňany	Vybudovanie cestičky pre vyznačených užívateľov (cyklisti a chodci) a úpravu plochy parkoviska s vyznačením parkovacích miest Miesto: parkovisko Vozovňa Krasňany	250 000 € externé zdroje	2022 -2023	Z: MČ, HM SR
Vybudovanie cyklotrasy popri Račianskom potoku	Počet km: 3	700 000 € externé zdroje	2021 -2023	Z: MČ Ba – Rača, MČ Ba-Vajnory
Vybudovanie cyklochodníku Černockého - Hečkova	Miesto: cyklochodník medzi ulicami Černockého a Hečkova popri električkovej trati Počet km: 0,34	70 000 € externé zdroje		Z: MČ Ba - Rača
Vybudovanie cyklotrasy Pekná cesta-Alstrova	Počet km: 2	1 200 000 € externé zdroje		Z: MČ Ba - Rača HM SR
Vytvorenie nízkoemisných zón - utlmenie dopravy v obývaných štvrtiach	Počet území s regulovanou dopravou (nízkoemisných zón): 3	450 000 € externé zdroje		Z: MČ Ba - Rača HM SR
Zabezpečenie bezpečnosti chodcov na chodníkoch a priechodoch/križovatkách.	Upokojuvanie dopravy v oblastiach zvýšeného počtu chodcov (hlavne starších ľudí a detí) v okolí školských zariadení, sociálnych zariadení, zdravotných stredísk, nákupných stredísk a komunitných centier.		priebežne	Z: MČ Ba - Rača HM SR

Oblasť: ekonomický rozvoj				
Špecifický cieľ 12: Podpora miestneho ekonomického rozvoja	Merateľné ukazovatele – <ul style="list-style-type: none"> - počet opatrení na podporu vinárstva, vinohradníctva, vinárskych a vinohradníckych tradícií do r. 2030: 21 - počet opatrení na rozvoj cestovného ruchu do r. 2030: 10 - počet opatrení na rozvoj podnikania a inovácií do r. 2030: 3 - počet opatrení na rozvoj zamestnávania obyvateľov so zdravotným znevýhodnením: 5 			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

Podpora rozvoja vinárstva, vinohradníctva, vinárskych a vinohradníckych tradícií	Vytváranie podmienok pre zlepšenie technického, realizačného a odborného zázemia pre rozvoj vinohradníctva Počet prijatých opatrení: 10	200 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: MČ
	Súčinnosť pri tvorbe urbanistickej štúdie – Hl.m. Bratislava, MČ Bratislava-Vajnory, MČ Bratislava-Nové Mesto		2022 -2030	Z: MČ
	Propagácia rozvoja vinohradníctva v rámci kultúrnych podujatí, vzdelávanie verejnosti o tradíciách vinohradníctva, posilňovanie vinohradníckeho potenciálu lokality Počet prijatých opatrení: 10	200 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: MČ
Podpora rozvoja podnikania a inovácií	Vytváranie podmienok pre vznik coworkingových a kreatívnych priestorov	200 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: MČ
Podpora zamestnávania občanov so zdravotným znevýhodnením	Vytváranie podmienok pre vznik inkluzívnych priestorov napr. priestory pre chránené dielne, spolupráca s inštitúciami, vyhľadávanie príležitostí v rámci dodávateľsko-odberateľskej spolupráce	100 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: MČ
Lokálne trhovisko	Revitalizácia tržnice na Rustaveliho ulici	500 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. hosp. správy
Podpora miestneho cestovného ruchu	Digitalizácia a sprístupnenie kultúrneho bohatstva, dobudovanie doplnkovej infraštruktúry pre návštevníkov, prezentačný materiál - suveníry, brožúry, mapy, aplikácie, informačné centrum. Počet prijatých opatrení: 10	200 000 € externé zdroje	priebežne	Z: MČ
Zatraktívnenie mestskej časti ako turistickej destinácie	Tvorba spoločného marketingu a prezentácie ako turistickej destinácie - vytvorenie propagačných materiálov v 3 vydaniach (historický, vinohradnícky a turistický sprievodca s mapami). Mapa Malých Karpát nad Račou s vyznačenými	40 000 € externé a interné zdroje	2022 - 2024	Z: odd. kultúry a komunikácie

	trasami, altánkami, atrakciami, občerstvením a pod. Lokalizácia webstránky www.raca.sk do anglického a nemeckého jazyka.			
--	---	--	--	--

Oblasť: občianska vybavenosť				
Špecifický cieľ 13: Zvýšiť dostupnosť občianskej vybavenosti v súlade s dostupnými riešeniami na zmiernenie dopadov klimatickej zmeny	Merateľný ukazovateľ – - počet zrevitalizovaných budov verejnej infraštruktúry v súlade s dostupnými riešeniami na zmiernenie dopadov klimatickej zmeny: 5			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Zlepšenie občianskej vybavenosti rekonštrukciou Domu služieb Dopravná 57 a jeho okolia	Počet zrevitalizovaných budov verejnej infraštruktúry: 1	350 000 € externé a interné zdroje	2022 - 2025	Z: odd. hosp. správy
Rekonštrukcia zdravotného strediska – Tbiliská - interiér vrátane výťahu a TZB	Zlepšenie podmienok pre získanie praktických a odborných lekárov a tým priblíženie zdravotnej starostlivosti pre občanov Počet zrekonštruovaných budov pre poskytovanie ambulantnej zdravotnej starostlivosti: 1	400 000 € externé a interné zdroje	2022 - 2026	Z: odd. hospodárskej správy
Rekonštrukcia/nadstavba zdravotného strediska – Krasňany	Vytvorenie podmienok pre získanie praktických a odborných lekárov a odbúranie bariér Počet zrekonštruovaných budov pre poskytovanie ambulantnej zdravotnej starostlivosti: 1	1 300 000 € externé a interné zdroje	2023 - 2027	Z: odd. hospodárskej správy
Rekonštrukcia budovy Kubačova 21	Debarierizácia a kompletná rekonštrukcia budovy za účelom budúceho multifunkčného využitia pre potreby MČ	500 000 € externé a interné zdroje	2021 - 2025	Z: odd. hospodárskej správy
Rekonštrukcia Nemeckého kultúrneho domu	Kompletná rekonštrukcia zvyšku budovy, presídlenie celého MÚ do budovy NKD – zvýšenie kvality a prístupnosti služieb pre verejnosť, zvýšenie efektívnosti práce samosprávy	2 500 000 € externé a interné zdroje	2023 - 2027	Z: odd. hospod. správy

Oblasť: samospráva				
Špecifický cieľ 14: Zlepšovanie kvality služieb samosprávy	Merateľné ukazovatele – - počet opatrení na zlepšenie služieb samosprávy MČ do r. 2030: 30			
Opatrenia/projekty	Opis Merateľný ukazovateľ a kvantifikácia	Rozpočet na 10 rokov, finančné zdroje	Obdobie realizácie	Zodpovedný (Z) Potenciálni partner/i (P)
Podpora participácie verejnosti pri tvorbe riešení a rozhodovaní	Spolupráca s občianskym sektorom, podnikateľským sektorom Podpora občianskej spoločnosti – priestory, dotácie, pravidelné stretnutia s občanmi Participatívny rozpočet	1 500 000 € externé a interné zdroje	2021 - 2030	Z: MČ
Informovanosť cieľových skupín, komunikácia	Dostupnosť informácií v cudzom jazyku, sprístupnenie informačných kanálov pre ľudí zo zdrav. znevýhodnením	50 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. kultúry a komunikácie
	Využitie vhodných komunikačných kanálov smerom k mládeži a zapojenie mladých ľudí do ich tvorby (sociálne siete)	50 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: odd. kultúry a komunikácie
Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb samosprávy - rozvoj soft skills zamestnancov	Počet zaškolených zamestnancov: 150	400 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: kancelária prednostu
Elektronizácia služieb samosprávy (hardvér, softvér)	Zavedenie poskytovania elektronických služieb verejnosti, vrátane elektronizácie stavebných konaní a prijímacích konaní do materských škôl Počet nových elektronizovaných služieb: 10	500 000 € externé a interné zdroje	priebežne	Z: kancelária prednostu
Vypracovanie posudkov energetickej hospodárnosti vybraných budov vo vlastníctve správe MČ a príprava opatrení na jej zlepšenie	Počet posudkov/energeticky úspornejších budov: 10	1 000 000 € externé a interné zdroje	2023 - 2027	Z: odd. hospodárskej správy

Realizácia, monitorovanie a hodnotenie PHSR

Garantom a hlavným realizátorom PHSR je MČ Bratislava-Rača, ktorá si k realizácii vybraných opatrení, aktivít a projektov môže dohodnúť spoluprácu **s partnermi**. Partnerom môže byť subjekt z verejného, súkromného a občianskeho sektora, s ktorým samospráva urobí formu dohody podľa typu spolupráce. Tá sa môže týkať dodania služby, spoluúčasti na tvorbe alebo realizácii aktivity, riadenia projektu, spolufinancovania apod. Okrem priamej realizácie môže byť samospráva iniciátorom, spolutvorcom, zadávateľom. Na realizácii aj financovaní navrhnutých aktivít však bude mať najväčší podiel. Počíta sa s využitím externých zdrojov, k čomu bude potrebné kvalitné projektové riadenie.

Nevyhnutnou súčasťou každého procesu je monitorovanie a hodnotenie, platí to aj pre program rozvoja mestskej časti. **Monitorovanie** plnenia aktivít je potrebné realizovať v prvom kvartáli každého nasledujúceho roka počnúc rokom 2023. Následne, podľa výsledkov monitorovania realizovaných aktivít, ako aj externých zmien a nových možností, je možné PHSR **aktualizovať**. Ideálne je monitorovanie realizovať participatívne, teda v spolupráci s externými zainteresovanými subjektmi. Títo sú nielen dobrými kontrolórmi, ale aj potenciálnymi partnermi v rôznych oblastiach realizácie PHSR – obsahovej, procesnej, finančnej apod. Výsledkom monitorovacieho procesu je monitorovacia správa.

Hodnotenie PHSR je spätnou kontrolou plnenia nielen naplánovaných aktivít, ale aj výsledkov a dopadov na úrovni cieľov. Hodnotenie by malo byť realizované v polovici a po skončení obdobia platnosti dokumentu. Rovnako ako monitorovanie by malo aj hodnotenie prebehnúť v spolupráci so zainteresovanými subjektmi a verejnosťou. Najmä v časoch rýchlych zmien, ktoré prežívame a očakávame, bude užitočné pozrieť sa na nové potreby, očakávania, príležitosti, alebo bariéry ďalšieho rozvoja územia a jeho ľudí. Hodnotiacia správa v polovici obdobia platnosti PHSR môže byť tiež podkladom na aktualizáciu dokumentu.

Spracovanie PHSR MČ Bratislava-Rača prebiehalo v úzkej súčinnosti s vedením MČ a MÚ v tomto zložení:

	Priezvisko	Meno	Titul	Pozícia	
Vedenie MČ Rača	Drotován	Michal	Mgr.	Starosta	Vedenie MČ Rača
	Pajdlhauser	Róbert	Ing.	Zástupca starostu	Vedenie MČ Rača
	Semanco	Peter	Ing.	Prednosta, vedúci ekon. odd.	Vedenie MČ Rača
Miestny úrad MČ Rača	Viršíková	Iveta	Ing.	Vedúca oddelenia územného plánovania	MU MČ Rača
	Tóth	Peter Samuel	Mgr.	Vedúci školského úradu	MU MČ Rača
	Štrbáková	Vieroslava	Ing.	Vedúca oddelenia hospodárskej správy	MU MČ Rača
	Čupka	Matúš	Mgr.	Vedúci oddelenia životného prostredia a dopravy	MU MČ Rača
	Štetinová	Hana	Mgr.	Vedúca oddelenia pre sociálne veci	MU MČ Rača
	Frištacký	Tomáš	Ing.	Vedúci oddelenia informačných technológií	MU MČ Rača
	Mrvová	Andrea	Ing.	Vedúca stavebného úradu	MU MČ Rača
	Porvazník*	Marek	Mgr	Športový referent	MU MČ Rača
	Dobiášová	Katarína		Oddelenie kultúry a komunikácie	MU MČ Rača

Participatívne metódy založené na osobných pracovných stretnutiach v tematicky zameraných skupinách neboli kvôli pandémie COVID-19, ktorá prebiehala v čase spracovania dokumentu realizované. Aktéri na území MČ Bratislava-Rača – vedúci komisií MZ MČ Rača, vedúci predstavitelia zariadení zriadených MČ BA-Rača a ďalších inštitúcií z verejného a súkromného sektora (uvedení v nasledujúcej tabuľke) boli – spolu s celou verejnosťou - oslovení pri spracovaní dokumentu dvakrát:

1. pri mapovaní pozitívnych a negatívnych stránok mestskej časti prostredníctvom elektronickej ankety na v prvej fáze spracovania,
2. pri verejnej konzultácii návrhu dokumentu pred jeho schválením.

	Priezvisko	Meno	Titul	Inštitúcia	Pozícia	Oblasť/sektor
Predsedovia komisií - poslanci	Jošt	Miloslav	Ing.	MZMČ Rača	Predseda komisie finančnej a majetkovej	MZMČ Rača
	Luknárová	Monika	Mgr.	MZMČ Rača	Predsedníčka komisie školskej, kultúrnej, športovej a pre podporu podnikania a vinohradníctva	MZMČ Rača
	Dobrotková	Milada	Ing. MPH	MZMČ Rača	Predsedníčka komisie sociálnej a bytovej	MZMČ Rača
	Andráš	Milan	Doc. Ing.arch. PhD.	MZMČ Rača	Predseda komisie životného prostredia, výstavby, územného plánu a dopravy	MZMČ Rača
	Madzin	Juraj	JUDr.	MZMČ Rača	Predseda komisie mandátovej	MZMČ Rača
	Plavuchová Antalová	Lenka	Mgr.	MZMČ Rača	Predsedníčka komisie pre ochranu verejného záujmu a nezlučiteľnosť výkonu funkcií	MZMČ Rača
Kultúra	Klačanová	Anna	-	MČ Rača	Vedúca knižnice Žarnovická	MUMČ Rača
Školstvo zriaďované MČ BA-Rača	Kizivatová	Tatiana	Mgr.	ZŠ s MŠ J. A. Komenského, Hubeného 25	Riaditeľka ZŠ s MŠ	Školstvo
	Hirschnerová	Zuzana	Mgr. PhD.	ZŠ Tbiliská 4	Riaditeľka ZŠ	Školstvo
	Mazáčková	Stanislava	Mgr.	MŠ Barónka 17	Riaditeľka MŠ	Školstvo
	Gálová	Ivona	Bc.	MŠ Cyprichova 74	Riaditeľka MŠ	Školstvo
	Luknárová	Dobroslava	-	MŠ Gelnická 34	Riaditeľka MŠ	Školstvo
	Burgerová	Zuzana	Bc.	MŠ Pri Šajbách 22A	Riaditeľka MŠ	Školstvo
	Krečmerová Sallemová	Zuzana	Mgr.	MŠ Tbiliská 2	Riaditeľka MŠ	Školstvo

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

	Grancová	Anna	Mgr.	MŠ Plickova 16	Riaditeľka MŠ	Školstvo
	Nagyová	Dagmara	Mgr.	MŠ Novohorská 1	Riaditeľka MŠ	Školstvo
Sociálne služby poskytované MČ BA-Rača	Hytková	Dagmar	Mgr.	Denný stacionár pre seniorov	vedúca Denného stacionára	Sociálne služby
	Pulcová	Irena		Denné centrum seniorov Krasňany, Kadnárova 19	predsedníčka	Sociálne služby, komunitný rozvoj
	Poláková	Soňa		Denné centrum seniorov Rača, Žarnovická 7	predsedníčka	Sociálne služby, komunitný rozvoj
	Papugová	Antónia	Ing.	Denné centrum seniorov Rendez, Dopravná 22	predsedníčka	Sociálne služby, komunitný rozvoj
Iné inštitúcie poskytujúce sociálne služby a inštitúcie komunitného rozvoja v MČ	Tatarkovičová	Miroslava		Domov sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Rača (BSK)	zástupkyňa riaditeľa - dočasne poverená riadením	Sociálne služby
	Jašeková	Dominika		Odyseus, o.z., Haanova 10	štatutár	Sociálne služby
	Sabela	Pavol	Mgr.	Občianske združenie STOPA Slovensko, Pražská 33	štatutár	Sociálne služby
	Gaálová	Mária		Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	vedúca	Sociálne služby
	Dunčko	Nicol		Rodinné centrum Ráčík, o.z. Pekná cesta 9	štatutár	Komunitný rozvoj
	Capková	Alžbeta	PhDr.	ZO Jednota dôchodcov Slovenska Bratislava - Rača	predsedníčka	Komunitný rozvoj
	Černuška	Milan		ZO Jednota dôchodcov Slovenska Krasňany	predseda	Komunitný rozvoj
	Máťuš	Dušan		Slovenský zväz invalidov ZO Rača	predseda	Komunitný rozvoj
	Brázdil	Viliam	Ing.	Slovenský zväz telesne postihnutých	predseda	Komunitný rozvoj
	Maniková	Jana	PhDr.	Jmprofi s.r.o.	kontaktná osoba	Komunitný rozvoj
	Vyhnánek	Ľubomír		Kresťanský zbor v Bratislave-Rači, Pri Šajbách 1		Komunitný rozvoj
Neziskové organizácie, občianske združenia	Ferencová	Jana		Jeleň (Elimu)	štatutár	Deti, mládež, voľný čas
	Bobovský	Daniel		Slovenský skauting, 96.- Malokarpatský zbor Bratislava	štatutár	Deti, mládež, komunita
	Vrba	Dominik		Klub železničnej nostalgie Bratislava východ	štatutár	História vlakov, mládež

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

	Maniková	Jana		Račiansky muzeálny spolok	štatutár	História, kultúra
	Voznická	Mária	Ing.	Miestny odbor Matice slovenskej Bratislava-Rača	predsedníčka	História, kultúra
	Karako	Anna		Stará jedáleň, o.z.	programová manažérka	Komunitný rozvoj
	Bielko	Viktor	Ing.	Priatel'ia Rače, o.z.	štatutár	Komunitný rozvoj
	Tomčalová	Zuzana		Ateliér Šikula	štatutár	Kultúra
	Vlková	Beáta	Ing.	Hudbou k srdcu, o.z. pri ZUŠ Vrbenského	štatutár	Kultúra
	Blahová	Dana	Mgr.	Vienok, detský folklórny súbor	štatutár	Ľudový tanec, kultúra, deti
	Kukurugyová	Radka	Mgr.	Varianty, o.z.	štatutár	Mládež, vzdelávanie
	Kostlán	David	Mgr.	AD-ea, o.z., Pri Šajbách 1	štatutár	Mládež, komunita, hudba
	Kukolová	Gabriela	Ing.	Asociácia pre mládež, vedu a techniku	štatutár	Mládež, technika
	Betinová	Martina		Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých Sibírka	štatutár	Sociálne služby
	Krchňavá	Zuzana	Mgr.	Raná starostlivosť, n.o., Tbiliská 6 - Centrum včasnej intervencie	riaditeľka	Sociálne služby
	Kárová	Alexandra	Ing.	Vagus, o.z., Račianska 78	výkonná riaditeľka, štatutárna zástupkyňa	Sociálne služby
	Mišová	Iveta	PhDr.	Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike, občianske združenie, r.s.p.	štatutár	Sociálne služby
	Kulifaj	Peter	Mgr.	Mládež ulice, o.z., Cyprichova 22	štatutár	Sociálne služby, komunitný rozvoj
	Jakubec	Peter		LEONIDAS o.z.	štatutár	Šport
	Sečkár	Radovan		Klub športových potápačov Neptún Bratislava		Šport, plávanie
	Uličný	Rastislav		PERUN o.z.	štatutár	Šport, beh
	Kyska	Peter		Športový klub Račisdorf		Šport
	Romanec	Peter	Ing.	Klub pozemného hokeja Rača	štatutár	Šport

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

	Šimonič	Radoslav		Futbalový klub Rača, o.z.	štatutár	Šport, futbal
	Horňák	Martin	Mgr.	ŠK Krasňany, o.z.	štatutár	Šport, futbal
	Adámek	Milan		Klub priateľov futbalu Kengura	štatutár	Šport, futbal, deti
	Kayser	Tomáš	Ing.	Športový klub karate SEIWA	štatutár	Šport, karate
	Hamran	Anton	Ing.	ST Relax	štatutár	Šport, stolný tenis
	Maniková	Lucia		H&T Dance Company		Tanec, deti, mládež
	Kollár	Rastislav	PhDr.	KOLLÁR vineyards & winery s.r.o.		Vinohradníctvo
	Burián	Matúš		Račiansky spolok	štatutár	Vinohradníctvo, propagácia regiónu
	Žitný	Dušan		Račiansky vinohradnícky spolok o.z.	štatutár	Vinohradníctvo, propagácia regiónu
				Centrum voľného času, Hlinická 3		Voľnočasové aktivity detí
	Vanerková	Ingrid		Urbár Rača, pozem. spol.	predsedníčka	Životné prostredie
	Dobšovič	Matej	Ing.	Mestské lesy Bratislava	riaditeľ	Životné prostredie
	Hammer	Robert		Hospodársky dvor, o.z.	štatutár	
	Veleg	Mária		Patchworkársky cech, o.z.	štatutár	Remeslá, komunita
	Vrana	Ivan				Vinohradníctvo, propagácia regiónu
Vzdelávacie inštitúcie s iným zriaďovateľom ako MČ Bratislava-Rača	Grančičová	Janka	Mgr.	Gymnázium Hubeného 23	riaditeľka	Školstvo
	Katreniaková	Mária	Ing.	SOŠ hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9	riaditeľka	Školstvo
	Sadloň	Ján	PaeDr.	SOŠ informačných technológií, Hlinická 1	riaditeľ	Školstvo
	Mašlejová	Jana	Mgr.	SOŠ masmediálnych a informačných štúdií, Kadnárova 7	riaditeľka	Školstvo
	Šíp	Roman	Ing.	SOŠ polygrafická, Račianska 190	riaditeľ	Školstvo
	Chaciński	Jacek	Mgr.	Spojená škola de La Salle, Čachtická	riaditeľ	Školstvo
	Katrinec	Vladislav	M	Základná umelecká škola	riaditeľ	Školstvo, kultúra

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava-Rača na roky 2021 – 2030

			gr.			
	Bachratá	Petra	Mgr.	Krasňanko o.z.	štatutár	Školstvo, MŠ
	Mattošová	Gabriela		Bystrá škôlka, Malé Krasňany	štatutár	Školstvo, MŠ
	Šujanská	Katarína	Mgr.	Pekná Cestička	riaditeľka	Školstvo, MŠ
	Stromková	Miriam		Materská škôlka Hopsasa	riaditeľka	Školstvo, MŠ
	Eliášová	Petra	Mgr.	Súkromná škôlka Dubáčík Rača		Školstvo, MŠ

Zdroje: Miestny úrad Mestskej časti Bratislava-Rača, Webový portál MČ BA-Rača, KPSS 2020-2024 MČ Rača

Spracovanie dokumentu: Ing. Magdaléna Bernátová, PhD. – M.B. Consulting
v súčinnosti s Miestnym úradom mestskej časti Bratislava-Rača.

Spolupráca pri vedení fokusových skupín a spracovaní ich výstupov: Mgr.Viera Hincová, PhD. Soňa Holíková. Spolupráca pri spracovaní odpovedí ankety: Ján Klačan.